

Program Rewitalizacji Miasta Pionki

na lata 2016-2022

Wstęp.....	4
Słownik pojęć.....	6
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy Miasta Pionki.....	9
1.1 Strategia rozwoju miejskiego Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF)	10
1.2 Strategią Rozwoju Miasta Pionki na lata 2016-2022	11
1.3 Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasta Pionki.....	15
2. Diagnoza Miasta Pionki	16
2.1 Charakterystyka Miasta Pionki.....	16
2.2 Sfera społeczna	18
2.2.1 Struktura demograficzna i społeczna	18
2.2.2 Edukacja	20
2.2.3 Pomoc społeczna	24
2.2.4 Organizacje pozarządowe	32
2.2.5 Kultura, sport, rekreacja	33
2.2.6 Bezpieczeństwo publiczne.....	35
2.2.7 Najważniejsze problemy w sferze społecznej	36
2.3 Sfera gospodarcza.....	37
2.3.1 Gospodarka miasta.....	37
2.3.2 Rynek pracy	40
2.3.3 Rolnictwo.....	43
2.3.4 Turystyka	43
2.3.5 Najważniejsze problemy w sferze gospodarczej	44
2.4 Sfera przestrzenna	45
2.4.1 Położenie geograficzne – lokalizacja.....	45
2.4.2 Struktura gruntów	49
2.4.3 Własność gruntów i budynków	50
2.4.4 Mieszkalnictwo, rynek nieruchomości	52
2.4.5 Najważniejsze problemy w sferze przestrzennej	54
2.5 Infrastruktura techniczna	55
2.5.1 Drogi i komunikacja	55
2.5.2 Infrastruktura techniczna i dostawcy mediów	55
2.5.3 Sieć wodociągowa	55
2.5.4 Kanalizacja sanitarna	57
2.5.5 System ciepłowniczy	58
2.5.6 Sieci ciepłne.....	59
2.5.7 System gazowniczy	60
2.5.8 System elektroenergetyczny	61
2.5.9 Wyposażenie budynków i ich stan techniczny	63
2.5.10 Najważniejsze problemy infrastruktury technicznej	63
2.6 Uwarunkowania ochrony środowiska	64
2.6.1 Środowisko	64
2.6.2 Dziedzictwo kulturowe i ochrona zabytków	69
2.6.3 Najważniejsze problemy.....	72
3. Identyfikacja problemów	73
4. Analiza SWOT	76
5. Obszary zdegradowane i rewitalizacji.....	79
5.1 Kryteria wyboru zdegradowanego obszaru	80

5.2 Obszary rewitalizacji	84
5.2.1 Obszar A	87
5.2.2 Obszar B	93
5.2.3 Obszar C	99
6. Podstawowe projekty rewitalizacyjne	104
6.1 Uzupełniające projekty rewitalizacyjne	117
6.2 Plan finansowy projektów	119
7. Cel i zadania Programu Rewitalizacji	124
7.1 Wizja – stan docelowy obszaru rewitalizacji	128
8. Mechanizmy komplementarności	130
9. Partycypacja społeczna	134
10. System realizacji wdrażania programu rewitalizacji	135
11. System monitoringu programu rewitalizacji	140

Wstęp

Rewitalizacja miast to proces kompleksowy, zintegrowany, skoncentrowany terytorialnie, prowadzony w sposób zaplanowany i rozłożony w czasie mający na celu wyprowadzenie obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego. Stan ten objawia się nasileniem negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z czterech sfer: gospodarczej lub środowiskowej lub przestrzenno funkcjonalnej lub technicznej.

Jednym z podstawowych etapów procesów rewitalizacji jest ich planowanie, dlatego też konieczne jest stworzenie wieloletniego programu działań, zmierzającego do skutecznego wyeliminowania lub ograniczenia występowania wymienionych wyżej zjawisk. Programem tym jest niniejszy Program Rewitalizacji Miasta Pionki do 2022 roku.

Przedmiotowy dokument stanowi szczegółowy opis rewitalizacji Miasta Pionki i stworzony został w oparciu o „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014- 2020” z dnia 2 sierpnia 2016 roku. Zawiera on część opisową, identyfikującą najważniejsze problemy dotyczące całego miasta, analizę wskaźnikową, dzięki której ustalono dwa obszary zdegradowane oraz część przedstawiającą najważniejsze przedsięwzięcia rewitalizacyjne, bez realizacji których niemożliwe będzie wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego.

Przedstawione w dokumencie projekty rewitalizacyjne mają na celu naprawę zdegradowanej tkanki miejskiej poprzez działania na rzecz aktywizacji, integracji, budowania poczucia tożsamości lokalnej, a także poprawy bezpieczeństwa i warunków życia mieszkańców miasta.

Rewitalizacja z zasady ma na celu ożywienie danej części przestrzeni miejskiej, przy zmianie jej przeznaczenia funkcjonalnego. W praktyce oznacza to nową jakość – nowe planowanie przestrzeni w rejonach miejskich na rzecz ludzi, miejsc, biznesów tak, żeby zdegradowany obszar odżył, zarówno społecznie, gospodarczo jak i przestrzennie.

Realizacja programu ma umożliwić tworzenie warunków lokalowych i infrastrukturalnych do rozwoju sfery społecznej, małej i średniej przedsiębiorczości, działalności kulturalnej

i edukacyjnej, w tym mających za zadanie podniesienie kwalifikacji mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W opracowaniu granic programu rewitalizacji wzięto pod uwagę kilka istotnych czynników wynikających z wytycznych i z tego powodu objęto nim:

- teren objęty ochroną konserwatorską,
- teren miasta o słabej dynamice rozwoju,
- teren najbardziej zdegradowanych (najstarszych) ulic mieszkaniowych,
- teren o niedostatecznym wyposażeniu w sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

Opracowanie Programu Rewitalizacji Miasta Pionki zostało poprzedzone spotkaniami edukacyjnymi oraz konsultacjami społecznymi, dlatego też sądzić można, iż wybrane rozwiązania są optymalne i przysłużą się do szybszego rozwoju miasta.

Przy opracowaniu Programu zrealizowano następujące działania:

- Przygotowanie i prezentacja projektu założeń programu rewitalizacji.
- Spotkania edukacyjne w dniu 7 i 8 września 2016 r z mieszkańcami miasta i prezentacją założeń programu.
- Badania ankietowe

SŁOWNIK POJEĆ

Przy sporządzaniu PR kierowano się następującymi definicjami i pojęciami.

Interesariusze rewitalizacji - interesariuszami rewitalizacji są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe,
- mieszkańcy miasta i gminy,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze miasta i gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze miasta i gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej.¹

PR - inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446), wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.²

Obszar zdegradowany - obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów. Obszar znajdujący się w stanie kryzysowym -- obszar miasta lub gminy, na którym występuje co najmniej jedno z negatywnych zjawisk, o których mowa w definicji obszaru zdegradowanego, ale na którym nie występują lub nie zidentyfikowano jeszcze w procesie programowania rewitalizacji negatywnych zjawisk społecznych, o których mowa w definicji obszar kryzysowy. Obszar taki może wejść w skład obszaru zdegradowanego w sytuacji, kiedy przewidziane na nim

¹ Ustawa z 9 października 2015 r. o rewitalizacji, (Dz. U. RP. z 3.11.2015 r. poz. 1777 z późn. zm.).

² Wytoczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 MR/H 2014-2020/20(2)08/2016

działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji lub w procesie programowania rewitalizacji zidentyfikowano występowanie na nim negatywnych zjawisk społecznych.³

Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (stan kryzysowy), na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.⁴

Projekt rewitalizacyjny - projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 Ustawy z 9 października 2015 r. o rewitalizacji, (Dz. U. RP. z 3.11.2015 r. poz. 1777), wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.⁵

Rewitalizacja -- to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.⁶

Stan kryzysowy - stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub

³ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 MR/H 2014-2020/20(2)08/2016

⁴ Ibidem

⁵ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 MR/H 2014-2020/20(2)08/2016

⁶ Ibidem

kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych).⁷

⁷ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 MR/H 2014-2020/20(2)08/2016

Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi Gminy Miasta Pionki

Niniejszy Program Rewitalizacji Miasta Pionki jest ściśle powiązany zarówno z dokumentami strategicznymi o charakterze nadrzędnym, zarówno na szczeblu krajowym, jak i regionalnym. Jest on także spójny z dokumentami lokalnymi o charakterze komplementarnym.

Rozwój miast i wykorzystanie tkwiącego w nich potencjału są nierozdzielnie związane z potrzebą rewitalizowania obszarów zdegradowanych, dotkniętych problemami społecznymi i gospodarczymi.

W konsekwencji, zgodnie z zasadą spójności, priorytety zdefiniowane w Programie Rewitalizacji Miasta Pionki nawiązują i wynikają z następujących dokumentów planistyczno – przestrzennych:

- Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Pionki - Uchwała Rady Miejskiej w Pionkach Nr XXXII/143/97 z dnia 25.04.1997
- Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych pomiędzy ulicami: Zwoleńska, Kościuszki, Piłsudskiego – do granicy miasta - Uchwała Rady Miasta Pionki Nr XXXIV/171/07 z dnia 18.12.2007 r.
- Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych pomiędzy ulicami: Leśną, Partyzantów, Chemiczną i przedłużeniem ulicy A. Guzala - Uchwała Rady Miasta Pionki Nr VI/63/2011z dnia 10.02.2011 r.

Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów położonych pomiędzy ul. 15 Stycznia, terenami ogródków działkowych linią kolejową relacji Radom-Dęblin i ul. Kozienickiej - Uchwała Rady Miasta Pionki Nr VI/61/2011 z dnia 10.02.2011 r.

Strategia rozwoju miejskiego Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF)

Program Rewitalizacji Miasta Pionki jest komplementarny ze Strategia rozwoju miejskiego Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF) w następujących celach strategicznych ROF:

1. Wzmocnienie zdolności instytucjonalnych ROF

1.2. Uporządkowanie struktury przestrzennej ROF

2. Rozwój społeczno-gospodarczy ROF

2.1. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej i warunków prowadzenia działalności gospodarczej w ROF

2.2. Rozwój kapitału ludzkiego na terenie ROF

3. Poprawa funkcjonalności ROF

3.1. Poprawa funkcjonalności systemu transportowego ROF

3.2. Modernizacja przestrzeni zurbanizowanej ROF

3.3. Włączenie społeczne i zapobieganie wykluczeniu społecznemu na terenie ROF

3.4. Poprawa jakości i dostępności pozostałych usług publicznych oraz infrastruktury ROF

4. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego ROF

4.1. Poprawa funkcjonalności systemu przyrodniczego ROF

4.2. Ograniczenie negatywnego oddziaływania społeczno-gospodarczego na środowisko ROF

Projekty ROF które są zbieżne pośrednio i bezpośrednio z Program Rewitalizacji Miasta Pionki np.:

- Zagospodarowanie/odtworzenie zbiorników wodnych znajdujących się na terenie Miasta Pionki – Staw Górny, Staw Średni oraz Staw Dolny pod kątem działalności sportowo-rekreacyjnej
- Budowa ścieżek rowerowych na terenie Miasta skomunikowanych ze ścieżkami rowerowymi na terenach sąsiednich gmin

- Wspólna polityka proekologiczna np. zmierzająca do redukcji CO2 na terenie ROF.
- Modernizacja obiektów przemysłowych w celu nadania im nowych funkcji (np.. Stara elektrownia, pałacyk Jana Prota zlokalizowany przy ulicy Radomskiej 7 w Pionkach, budynek dworca Pionki Główne, budynek dyrekcji "Pronitu"
- Poprawa stanu technicznego infrastruktury i zasobów mieszkaniowych na terenie miasta Pionki
- PRO Art. Project - Pionki-Radom-Orońsko - stworzenie trójkąta sztuki i nauki na bazie Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, Mazowieckiego Centrum Sztuki Współczesnej "Elektrownia" w Radomiu oraz obiektu starej elektrowni w Pionkach
- Budowa/modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (stadionu miejskiego, basenu miejskiego)
- Stworzenie Centrum Edukacji Ekologicznej na terenie Pionkowskiego Parku Przemysłowego
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej

Strategia Rozwoju Miasta Pionki na lata 2016-2022

W Strategii Rozwoju Miasta Pionki na lata 2016 – 2022 wizja Miasta Pionki zdefiniowana została w następujący sposób:

Pionki- atrakcyjne, nowoczesne, dynamicznie rozwijające się miasto o wysokiej jakości życia, z dobrze zorganizowaną przestrzenią publiczną, wykorzystujące swoje położenie i potencjał społeczno – gospodarczy.

Odniesienia do działań rewitalizacyjnych pojawiają się w wielu miejscach Strategii i odnoszą się zarówno do działań w sferze przestrzennej jak i w sferze społecznej. Komplementarność

z założeniami niniejszego dokumentu można wskazać w następujących obszarach:

PRZESTRZEŃ I INFRASTRUKTURA

Cel strategiczny 1:Zadbana przestrzeń i nowoczesna infrastruktura komunalna.

Cele operacyjne:

1.1 Rozwój infrastruktury technicznej dostosowanej do potrzeb mieszkańców

- Rewitalizacja terenów zielonych
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
- Modernizacja placów i skwerów miejskich.

1.3.Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

- Rewitalizacja terenów i infrastruktury przemysłowych i poprzemysłowych,
- Rewitalizacja zbiorników wodnych i doliny rzeki Zagożdzonki
- Rewitalizacja osiedli położonych w granicach ochrony konserwatorskiej,
- Działania ukierunkowane na zmniejszenie liczby osób bezrobotnych na obszarach zdegradowanych,
- Działania ukierunkowane na zmniejszenie poziomu ubóstwa mieszkańców obszarów kryzysowych,
- Rewitalizacja części wspólnych osiedli mieszkaniowych,
- Rewitalizacja i zagospodarowanie obszarów zieleni miejskiej,
- Poprawa spójności funkcjonalno - przestrzennej obszarów zdegradowanych,
- Opracowanie Programu Rewitalizacji.

1.4.Dbałość o czystość i estetykę przestrzeni publicznych

- Zachowanie i przywracanie wysokiego poziomu estetyki otoczenia i ładu przestrzennego
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznych na terenie miasta,
- Zwiększanie zasobów zieleni miejskiej
- Poprawa stanu zieleni towarzyszącej trasom komunikacyjnym
- Modernizacja oraz budowa nowych toalet publicznych,
- Stworzenie programu ochrony i kształtowania przestrzeni publicznej,
- Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego kolejnych obszarów miasta,

1.5.Rozwój nowoczesnego mieszkalnictwa

- Uwolnienie terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
- Budowa osiedla wielorodzinnego,
- Modernizacja i termomodernizacja budynków mieszkalnych,
- Budowa nowych i rozbudowa istniejących mieszkań socjalnych i komunalnych
- Dostosowanie budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Rewitalizacja najbardziej zaniedbanych obszarów miasta
- Opracowanie spójnej polityki przestrzennej i infrastrukturalnej miasta

GOSPODARKA I TURYSTYKA

Cel strategiczny 2: Innowacyjna, zróżnicowana gospodarka oparta na lokalnej przedsiębiorczości.

Cele operacyjne:

2.5.Zwiększenie atrakcyjności turystycznej miasta

- Zagospodarowanie Stawu Górnego
- Odbudowa Stawu Dolnego
- zagospodarowanie doliny Zagożdżonki i zbiorników Januszn
- Wykorzystanie walorów Puszczy Kozienickiej
- Poprawa jakości i estetyki obszarów zagospodarowania turystycznego,
- Uporządkowanie i zagospodarowanie terenów rekreacyjnych,
- Poprawa architektury zieleni,
- Budowa systemu ścieżek rowerowych,
- Promocja turystyczna miasta,
- Stworzenie produktu turystycznego i jego promocja

SPOŁECZEŃSTWO

Cel strategiczny 3: Wykształcone społeczeństwo, ukierunkowane na rozwój osobisty i współpracę Cele operacyjne:

3.2. Tworzenie warunków dla rozwoju sportu, kultury i rekreacji

- Realizacja projektu PRO –Art.
- Wzbogacenie oferty imprez o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym
- Tworzenie warunków dla rozwoju infrastruktury zapewniającej zdrowe i efektywne spędzanie wolnego czasu mieszkańców Pionek
- Kształtowanie postaw prozdrowotnych
- Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej na terenie miasta,
- Rewitalizacja Stadionu Sportowego i jego infrastruktury
- Modernizacja Basenu Miejskiego
- Stworzenie Centrum Sportów Wodnych
- Stworzenie Centrum Sportów Zimowych
- Stworzenie programu rozwoju i wspierania sportu
- Rewitalizacja obiektów umożliwiających prowadzenie działalności społeczno-kulturalnej,
- Wsparcie i promocja lokalnego dorobku kultury

3.3. Zaangażowanie osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w aktywny rozwój miasta

- Budowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez wspieranie rozwoju sektora pozarządowego
- Wsparcie działań osób zagrożonych wykluczeniem
- Tworzenie programów działania na rzecz osób niepełnosprawnych
- Wspieranie aspiracji rozwojowych osób dotkniętych ubóstwem,
- Przeciwdziałanie pogłębianiu się ubóstwa,
- Zapewnienie odpowiedniej opieki osobom starszym,
- Promocja aktywności kobiet w życiu zawodowym i społecznym.

1.3 Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasta Pionki

Długoterminowa strategia niskoemisyjna zawarta w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej obejmuje działania które są spójne z Programem Rewitalizacji. Zadanie te polegają na:

- termomodernizacji budynków użyteczności publicznej,
- termomodernizacji budynków sektora mieszkaniowego,

- zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy,
- ograniczeniu zużycia energii finalnej w obiektach użyteczności publicznej,
- zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń pochodzącej z sektora transportu.

2. Diagnoza Miasta Pionki

2.1 Charakterystyka Miasta Pionki

Miasto Pionki położone jest w centralnej Polsce, w województwie mazowieckim 100 km w kierunku południowym od Warszawy, 20 km od Radomia. Miasto Pionki jest częścią powiatu radomskiego i jest największą gminą - miastem tego powiatu pod względem ludności. Miasto jest zarazem ośrodkiem administracyjnym i usługowym otaczającej je gminy Pionki. W nowym podziale kraju, obowiązującym od 1 stycznia 1999 roku, obszar Gminy Miasto Pionki został włączony do powiatu radomskiego i województwa mazowieckiego.

Region Pionek, do którego należą miasto Pionki i gmina Pionki, zamieszkuje około 30 tysięcy mieszkańców. Region ten ukształtował się w okresie międzywojennym. Proces ten bazował na podjętej w 1922 roku decyzji o budowie największej w Polsce fabryki prochu oraz materiałów wybuchowych. Wybudowana w latach międzywojennych Państwowa Wytwórnia Prochu i Materiałów Wybuchowych była ważnym obiektem, o kluczowym znaczeniu dla realizacji polityki wojskowej II Rzeczypospolitej. Zlokalizowanie nowoczesnej produkcji na południowych obrzeżach Puszczy Kozienickiej, będących terenami słabo zaludnionymi i oddalonymi od głównych traktów komunikacyjnych, spowodowało szybki rozwój regionu. Dynamiczny rozwój, szybki napływ ludności ze wszystkich zakątków kraju przynoszących ze sobą potencjał intelektualny, demograficzny oraz fachową wiedzę spowodował powstanie unikalnego społeczeństwa lokalnego. Na tle przedwojennej Polski wyróżniała się ona wysokimi kwalifikacjami zawodowymi oraz niewątpliwym patriotyzmem. Powstał nowoczesny, rozwijany z rozmachem kompleks przemysłowy, który stworzył podstawy szybkiego rozwoju. O jego rozwoju świadczą następujące dane demograficzne: w 1921 roku w Pionkach mieszkało 98 osób, w 1931 roku już 5031, zaś w 1939 roku 8500 osób. Państwowa Wytwórnia Prochu stała się kuźnią kadr polskiego przemysłu zbrojeniowego i chemicznego, który w II połowie lat trzydziestych powstawał w ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego.

Po zakończeniu II wojny światowej, zakład został odbudowany i wznowił produkcję. Dzięki temu przez lata zaliczał się do największych producentów branży chemicznej w Polsce. Na terenach obejmujących ponad 700 ha wzniesiono ponad 500 budynków. Stworzyły one infrastrukturę przemysłową Państwowej Wytwórni Prochu, przekształconej następnie w Zakłady Tworzyw Sztucznych Pronit. W latach 1950-1970 pracowało w nich od 5 do 10

tysięcy mieszkańców regionu pionkowskiego, natomiast w latach 90-tych do 4 tysięcy. Razem z rozwojem zakładów następował rozwój miasta Pionki, które w 1995 roku zamieszkiwało już 22 072 mieszkańców.

Przez lata rozwój Miasta Pionki w bardzo dużym stopniu uzależniony był od wybudowanej Państwowej Wytwórni Prochu i Materiałów Kruszących (po II Wojnie Zakładu Tworzyw Sztucznych „Pronit”), gdyż były głównymi pracodawcami i bezpośrednio wpływały na rozwój miasta Pionki.

Przemiany ekonomiczne lat 90-tych doprowadziły do tego, iż działalność ZTS „Pronit” zakończyła się przewlekłym procesem upadłościowym oraz negatywnymi skutkami dla dalszego rozwoju miasta, w szczególności z negatywnymi skutkami dla lokalnego rynku pracy tj. powstaniem wysokiego bezrobocia. Z czasów prosperity pozostała, unikalna w skali Europy, infrastruktura przemysłowa przeznaczona do produkcji o profilu chemiczno – zbrojeniowym.

Problem bezrobocia jest jednym z najważniejszych do rozwiązania jakie stoi przed miastem gdyż niesie ono za sobą trudności społeczne: znaczne osłabienie więzi społecznych, niski stopień aktywności mieszkańców i ich identyfikowania się z miastem, a także odpływ najbardziej mobilnych i wykształconych mieszkańców.

Skala problemu - techniczna, finansowa i społeczna - jest na tyle duża, że konieczne jest opracowanie i wdrożenie zintegrowanego, społeczno – gospodarczo – przestrzennego programu rewitalizacji miasta.

Uwarunkowania, jakimi są: z jednej strony - obecna sytuacja społeczno-gospodarcza miasta i niemożliwość powrotu do czasów prosperity , a z drugiej strony - możliwości, jakie tworzą walory turystyczne środowiska kulturowego i naturalnego Pionek i okolic oraz dogodna dostępność komunikacyjna miasta, skłaniają do poszukiwania nowych kierunków rozwoju miasta w tym w obszarze turystyki i rekreacji.

2.2 Sfera społeczna

2.2.1 Struktura demograficzna i społeczna

Jednym z głównych elementów wizji miasta Pionki w przyszłości powinno być zarysowanie jego przyszłej pożądanej wielkości (biorąc pod uwagę m.in. liczbę jego mieszkańców). Ma to podstawowe znaczenie dla określenia właściwej długofalowej polityki przestrzennego rozwoju miasta. Przyszła liczba mieszkańców miasta zależała będzie zarówno od przyrostu naturalnego jak i od procesów migracyjnych, na które istotny wpływ będzie wywierała koniunktura gospodarcza miasta, a zwłaszcza tworzenie nowych atrakcyjnych miejsc pracy. Władze samorządowe poprzez, aktywizację rozwoju przedsiębiorczości, poprzez tworzenie atrakcyjnych warunków rozwoju zagospodarowania, mogą w sposób pośredni przyczyniać się do powstawania nowych miejsc pracy i w ten sposób oddziaływać na rozwój ludnościowy miasta.

Tabela 1. Liczba ludności miasta Pionki

Rok	2002	2010	2011	2012	2013	2014
Ludność	20387	19892	19702	19550	19382	19168

Źródło: GUS

Na dzień 31 grudnia 2014 r. w Pionkach zamieszkiwało 19 168 osób. W porównaniu do danych GUS za 2002 rok liczba mieszkańców zmniejszyła się aż o 1219 osób tj. o prawie 6 %. Na przestrzeni ostatnich lat widoczna jest wyraźna tendencja spadkowa liczby osób zamieszkałych na terenie Pionek. Efektem tego jest również spadek gęstości zaludnienia z 1084,624 osób na km² w roku 2010 do 1045, 147 osób na km² w 2014 r.

Tabela 2. Ruch naturalny wg. płci w Pionkach w latach 2009-2014

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Urodzenia żywe ogółem	175	181	180	163	163	155
Kobiety	97	88	88	74	80	73
Mężczyźni	78	93	92	89	83	82
Zgony ogółem	202	190	183	184	203	206

Kobiety	86	80	77	84	91	93
Mężczyźni	116	110	106	100	112	113
Przyrost naturalny	-27	-9	-3	-21	-40	-51
Kobiety	11	8	11	-10	-11	-20
Mężczyźni	-38	-17	-14	-11	-29	-31

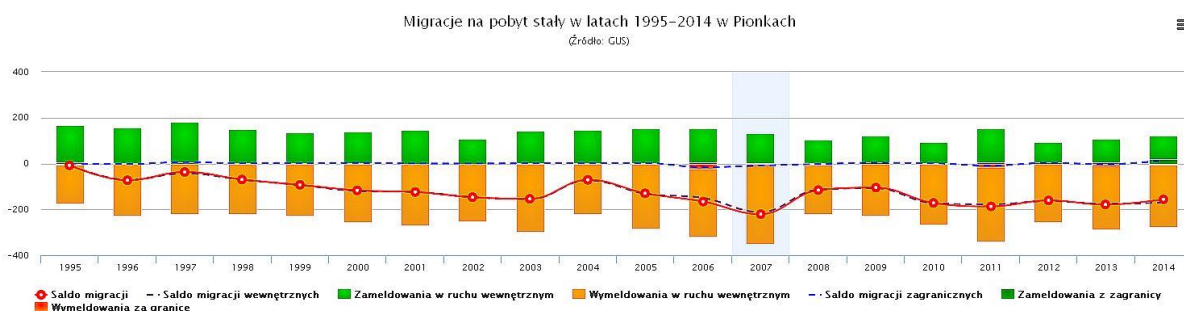
Źródło GUS

Na podstawie analizy przebiegu zjawisk demograficznych oraz analizy rozwoju gospodarczego miasta Pionki można stwierdzić, iż **przyrost naturalny jest ujemny**.

Przy pozytywnych trendach w tym zakresie uzależnionych o dodatniego wskaźnika przyrostu naturalnego w mieście oraz zapewnienia wzrostu miejsc pracy w związku z rozwojem przedsiębiorczości prywatnej możliwe jest powstrzymanie spadku liczby mieszkańców miasta.

O trudnej sytuacji demograficznej Pionek świadczą niewątpliwie wskaźnik przyrostu naturalnego oraz ujemne saldo migracji. Na przestrzeni ostatnich lat w Pionkach zmniejszała się liczba urodzeń. W 2009 r. odnotowano ich 175, natomiast w 2014 r. 155, co oznacza spadek o 11,43%. Liczba zgonów utrzymuje się w badanym okresie na podobnym poziomie, jednakże od roku 2010 wykazuje tendencję wzrostową. W okresie objętym badaniem, przyrost naturalny w Pionkach charakteryzował się niskimi, ujemnymi wartościami. W latach 2009-2011 zaobserwowano zwiększanie przyrostu naturalnego, do maksymalnej wartości -3 w 2011 r. W kolejnych latach tendencja ta wyraźnie się odwróciła, przyrost naturalny zaczął przybierać coraz niższe ujemne wartości. Najniższa przypada na ostatni rok badanego okresu, 2014 z wartością -51.

Tabela 3. Migracje na pobyt stały

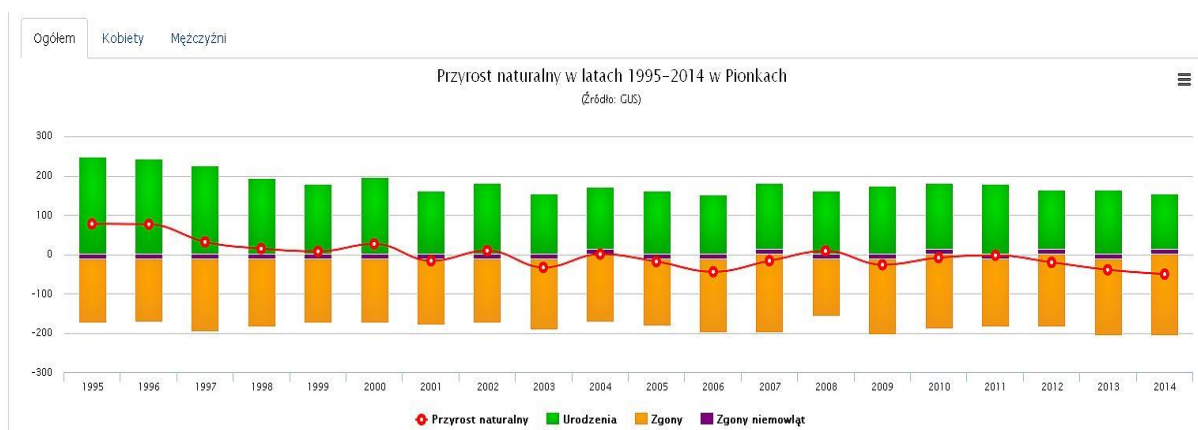

Źródło www.polskawliczbach.pl

Wpływ na kształtowanie się sytuacji demograficznej, oprócz przyrostu naturalnego ma także saldo migracji. Na przestrzeni lat 2009-2014 w Pionkach w każdym roku analizowanego okresu przyjmowało ono wartości ujemne, co jest niepokojącym zjawiskiem. W badanym okresie najgorszy pod tym względem okazał się być rok 2011, wtedy aż 187 osób więcej zdecydowało się opuścić Pionki, niż w nich zamieszkać. Największy udział w ogólnej liczbie zameldowań stanowią zameldowania ze wsi (w 2014 r. wynosił on 49,57%). Z kolei najczęściej wybieranym kierunkiem emigracji mieszkańców Pionek były inne miasta, stanowiły one 57,4% wszystkich wymeldowań. Ponad 40% osób wymeldowujących się osiedliło się na wsi.

Większą część społeczeństwa miasta bo 51,91% stanowią kobiety. Współczynnik feminizacji społeczeństwa Pionek w 2014 r. wynosił 107 kobiet na 100 mężczyzn i w całym analizowanym okresie utrzymywał się na stałym poziomie.

Tabela 4. Przyrost naturalny w latach 1995 – 2014 w Pionkach

Źródło www.polskawliczbach.pl

2.2.2 Edukacja

Miasto stanowi lokalne centrum oświaty i kultury. Jest organem prowadzącym dla przedszkoli oraz trzech szkół podstawowych oraz dwóch gimnazjów. Ponadto w mieście mają siedzibę dwa publiczne gimnazja, a także szkoły progimnazjalne.

Przedszkola

W mieście funkcjonują następujące przedszkola:

Przedszkole Nr 1 ul. Żeromskiego 8

Przedszkole Nr 2 Aleje Lipowe 2 A,

Przedszkole Nr 3, ul. Targowa 9

Niepubliczne Przedszkole "Kolorowe pudełko"

Tabela 5. Liczba dzieci w przedszkolach

Przedszkole	Liczba dzieci		
	Rok szkolny 2014//2015	Rok szkolny 2015/2016	Rok szkolny 2016/2017
Przedszkole Nr	118	117	115
Przedszkole Nr 2	145	156	158
Przedszkole Nr 3	68	67	64
Niepubliczne Przedszkole "Kolorowe pudełko"	-	28*	120
Razem	331	368	457

*Średnia ilość za rok 205/16

Szkoły Podstawowe.

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 ul. 15 stycznia 3

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2 ul. Kochanowskiego 14

Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 ul. Targowa 9

Tabela 6. Liczba dzieci w szkołach

Szkoła	Liczba dzieci		
	Rok szkolny 2014//2015	Rok szkolny 2015/2016	Rok szkolny 2016/2017
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1	430	443	437
Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2	116	117	109
Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5	417	450	476
Razem	963	1010	1022

Gimnazja

Na obszarze miasta funkcjonują również dwa publiczne gimnazja.

Publiczne Gimnazjum nr 1

Publiczne Gimnazjum nr 2

Tabela 7 Liczba dzieci w gimnazjach

Gimnazjum	Liczba dzieci		
	Rok szkolny 2014//2015	Rok szkolny 2015/2016	Rok szkolny 2016/2017
Publiczne Gimnazjum nr 1	268	292	264
Publiczne Gimnazjum nr 2	177	173	171
Razem	445	465	435

Szkoły ponadgimnazjalne i zawodowe to:

1. I Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego im. M. Skłodowskiej - Curie w Pionkach. W skład zespołu wchodzi:

- 1) I Technikum : technik mechanik, technik logistyk, technik cyfrowych procesów graficznych, technik hotelarstwa, technik żywienia i usług gastronomicznych, kelner,
- 2) I Liceum Ogólnokształcące: służby mundurowe (policja, straż pożarna),
- 3) I Zasadnicza Szkoła Zawodowa: kucharz, monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie, murarz-tylnik, ślusarz, klasa wielozawodowa,
- 4) I Technikum Uzupełniające dla Dorosłych: technik budownictwa, kucharz,
- 5) I Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych,
- 6) I Szkoła Policealna: opiekun medyczny,
- 7) Zawodowe kursy kwalifikacje: Montaż systemów suchej zabudowy
–monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie , - sporządzanie potraw i napojów – kucharz

2. Zespół Szkół im. Jędrzeja Śniadeckiego w Pionkach.

W skład zespołu wchodzi:

- 1) II Liceum Ogólnokształcące,
- 2) II Technikum kształcące w zawodach: fototechnik , technik elektronik ,

technik ekonomista , technik informatyk , technik organizacji reklamy,

3) II Zasadnicza Szkoła Zawodowa kształcąca w zawodach:

elektromechanik pojazdów samochodowych , monter elektronik ,

4) II Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych kształcące w formie zaocznej ,

5) Szkoła Podstawowa Specjalna ,

6) Specjalne Przedszkole ,

7) Gimnazjum Specjalne ,

8) Szkoła Przysposabiająca do Pracy ,

9) Specjalna Zasadnicza Szkoła Zawodowa

3. Liceum Ogólnokształcące im. Marii Dąbrowskiej w Pionkach

Tabela 8. Liczba dzieci w szkołach średnich

Nazwa szkoły	Liczba uczniów 2014 rok	Liczba uczniów 2015 rok	Liczba uczniów 2016 rok
CKZiU w Pionkach	472	525	546
LO w Pionkach	255	206	156
ZS w Pionkach	341	381	346
Razem	1068	1112	1048

Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych

2.2.3 Pomoc społeczna

Przemiany społeczno-gospodarcze, które od kilkunastu lat przetaczają się przez nasz kraj niosą wiele negatywnych konsekwencji dla znacznej części Polaków, w tym i dla mieszkańców naszego miasta. Coraz większa ich liczba nie potrafi odnaleźć się w nowej rzeczywistości i samodzielnie poradzić z codziennymi trudnościami i zaspokajaniem potrzeb.

Główny ciężar eliminowania tychże niedoborów i niedostatków spoczywa na mieście, które w ramach zadań własnych realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej. Pomoc społeczna jest jedną z instytucji polityki społecznej państwa, zasadniczym elementem zabezpieczenia społecznego, która spoczywa również na administracji samorządowej, bowiem to na poziomie społeczności lokalnej możliwe jest pełniejsze rozpoznawanie potrzeb i dobór skutecznych metod i form pomocy.

Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia się osób i rodzin oraz ich integracja ze środowiskiem. Osoby i rodziny korzystające z pomocy winne są współpracować z pracownikami socjalnymi w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych.

Jednym z ważniejszych priorytetów pomocy społecznej jest pomoc osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji oraz rodzinom dysfunkcyjnym. Do najpilniejszych zadań w tym zakresie należy przeciwdziałanie biedzie, bezrobociu. Pomoc ta musi pozwalać na wyprowadzenie rodzin z trudnej sytuacji życiowej i zapobiegać ich marginalizacji. Jej podstawowym celem jest umożliwienie osobom i rodzinom bytowanie w warunkach odpowiadających godności człowieka, co jest ściśle związane z koniecznością zaspokojenia podstawowych potrzeb. Celem ostatecznym winno być natomiast doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia oraz zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych.

W mieście Pionki w ramach pomocy społecznej swoją działalność prowadzi głównie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Udziela on pomocy w różnych formach od pomocy żywieniowej, dożywiania po zasiłki i usługi noclegowe. Głównym powodem przyznania świadczeń z pomocy społecznej jest bezrobocie.

Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin, ich integracji ze środowiskiem oraz zapobiegać powstawaniu

trudnych sytuacji życiowych. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej. Rodzaj, forma i rozmiar udzielonej pomocy powinny stymulować osobę i rodzinę do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów przy wsparciu ze strony profesjonalistów – pracowników socjalnych oraz specjalistów z różnych dziedzin.

Celem strategicznym jest wspomaganie osób i rodzin we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności realizacji potrzeb życiowych i uczestnictwa w życiu społecznym.

Cele szczegółowe to:

- zapewnienie podstawowych warunków życia,
- zaspakajanie tych potrzeb rodzin i osób, które nie mogą być zaspakajane samodzielnie,
- usamodzielnienie poprzez wspomaganie w rozwiązywaniu problemów i pokonywaniu trudności we współpracy z rodziną.

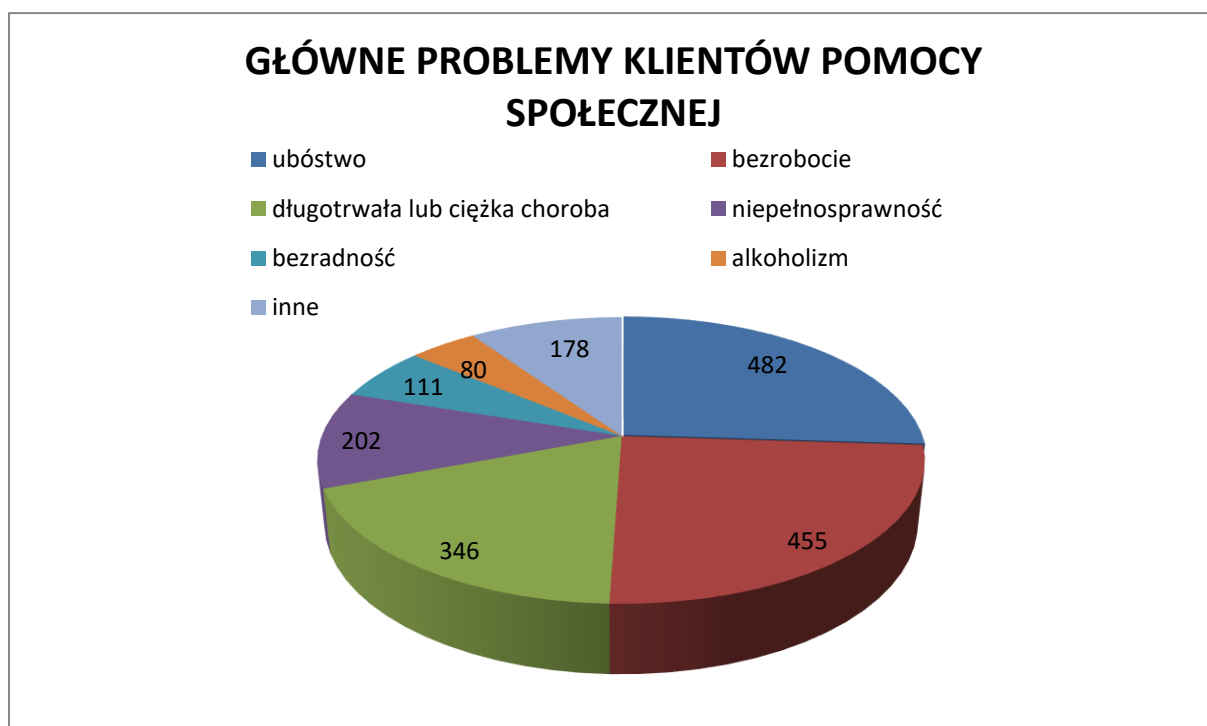
W 2014 roku z różnych form świadczeń na podstawie ustawy o pomocy społecznej skorzystało łącznie **674 środowiska** (pod tym pojęciem należy rozumieć samotne osoby lub rodziny, które tworzą gospodarstwa domowe), w których żyje **1392 osoby**, co stanowi około 7,34 % mieszkańców Pionek. W sumie **1284 osobom** przyznano świadczenia w ramach zadań własnych i zleconych bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania. Odpowiednio w roku 2015 roku z różnych form świadczeń na podstawie ustawy o pomocy społecznej skorzystało łącznie **624 środowiska** w których żyje **1278 osób**, co stanowi około 6,84 % mieszkańców Pionek.

Tabela 9 Podział przyczyn wypłat świadczeń z MOPS

Przyczyny wypłaty świadczeń	2014 r	2015r
ubóstwo	550 środowisk	482 środowisk
bezrobocie	532 rodzin	455 rodzin
długotrwała lub ciężka choroba	368 środowisk	346 środowisk
niepełnosprawność	205 środowisk	202 środowisk
bezzradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	124 środowiska	111 rodzin

alkoholizm	79 środowisk	80 środowisk
inne (potrzeba ochrony macierzyństwa, narkomania, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, bezdomność)	157 środowisk	178 środowisk

Źródło MOPS Pionki za rok ok 2015

Źródło MOPS Pionki za rok ok 2015

Powyższe dane jednoznacznie wskazują, że dominującym problemem utrudniającym lub uniemożliwiającym prawidłowe funkcjonowanie klientów Ośrodka jest bezrobocie, które jako główny powód trudnej sytuacji wskazało 73% środowisk korzystających w roku 2015 ze świadczeń pomocy społecznej. Wskaźnik ten odzwierciedla trudną sytuację na rynku pracy i wysoką stopę bezrobocia. Powrót na rynek pracy jest utrudniony, a często nawet niemożliwy ze względu na niski poziom wykształcenia i kwalifikacji (lub ich brak) oraz skutki, jakie stały się ich udziałem w związku z długotrwałym brakiem zatrudnienia (m.in.: niska samoocena, brak wiary w siebie i swoje możliwości, stres, bierność, brak motywacji, roszczeniowość).

Należy zaznaczyć, że bezrobocie jest problemem najłatwiejszym do zdiagnozowania, gdyż to z nim bowiem utożsamiają się mieszkańcy i potwierdzają go także dokumenty z urzędu pracy. Jak wynika z obserwacji problem bezrobocia rzadko występuje w odosobnieniu, najczęściej obok niego, jako przyczyna lub skutek pojawiają się takie problemy jak: uzależnienia, przemoc, niezaradność życiowa itp. Nawarstwienie problemów jest często zgubne w skutkach i prowadzi do degradacji osób i rodzin.

Na kolejnym miejscu problemów, z jakimi borykają się środowiska korzystające z pomocy (55%), pojawiają się sprawy związane są ze złym stanem zdrowia (długotrwała lub ciężka choroba) oraz niepełnosprawność (32%). Środowiska te borykają się z trudnościami finansowymi, związanymi z koniecznością ponoszenia wysokich kosztów leczenia oraz zakupu leków.

W przypadku 18 % środowisk głównym problemem jest bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, która dotyczy w szczególności rodzin wielodzietnych i niepełnych. Rodziny te, najczęściej w związku z trudnościami finansowymi, brakiem możliwości zmiany sytuacji nie potrafią radzić sobie z trudnościami dnia codziennego.

Kolejne miejsca zajmują problemy związane z nadużywaniem alkoholu – około 13%. Należy przy tym zaznaczyć, że jak wynika z obserwacji problem ten dotyczy znacznie większej liczby środowisk, które jednak nie utożsamiają się z nim, zaprzeczają, ukrywają i dlatego trudno go zdiagnozować.

Tabela 10. Liczba środowisk korzystających z pomocy społecznej w latach 2010 – 2015

LATA	LICZBA ŚRODOWISK	
	W ROKU	RÓŻNICA W STOSUNKU DO ROKU POPRZEDNIEGO
2010	633	- 3
2011	669	+ 36
2012	678	+ 11
2013	693	+ 15
2014	674	- 19

2015	624	- 50
------	-----	------

W roku 2014 i 2015 odnotowano niewielki spadek liczby osób i rodzin, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Obserwowane jest dość powszechne zjawisko migracji zarobkowej, co również miało wpływ na zmniejszenie liczby osób wymagających wsparcia finansowego. Członkowie rodzin decydują się na wyjazd do pracy zarówno do innych miast (głównie Warszawa i okolice), jak i za granicę. Część z nich wyjeżdża na dłuższy okres, ale w większości przypadków migracja ma charakter sezonowy i wahadłowy. Część osób, uzyskała uprawnienia do korzystania ze świadczeń pielęgnacyjnych z tytułu konieczności sprawowania opieki nad osobą bliską.

Jednym z ważniejszych priorytetów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pionkach jest pomoc osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji oraz rodzinom dysfunkcyjnym. Formami wsparcia udzielanego osobom o najniższych dochodach są :

Zasilek celowy - w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, przyznawany na pokrycie kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego a także kosztów pogrzebu. Łącznie na zasiłki celowe ze środków własnych gminy w 2015 roku wydatkowano kwotę 272.087,00 zł, dla 438 rodzin, w tym 3.200,00 zł na specjalne zasiłki celowe dla 10 rodzin.

Zasilek okresowy - przyznawany ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie. W 2015 roku zasiłki okresowe przyznano 361 osobom i wydatkowano kwotę 668.833,00zł w tym z otrzymanej dotacji 653.628,00 zł.

Zasilek stały - który jest wypłacany są dla osób całkowicie niezdolnych do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli dochód tej osoby, jak również dochód na osobę w rodzinie jest niższy od ustawowego kryterium dochodowego. Z zasiłków stałych w 2015 roku skorzystało 116 osób, którym łącznie wypłacono 514.663,00zł.

Praca socjalna – która od 2004 roku jest zadaniem obowiązkowym gminy. Działania z tego zakresu są nakierowane na poprawę funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym Pracownicy socjalni działania z zakresu pracy socjalnej na rzecz indywidualnych osób i rodzin prowadzili w roku 2014 w stosunku do 244 środowisk. Dotyczyły one głównie

rozwiązywania problemów bezrobocia, uzależnień, problemów opiekuńczo – wychowawczych, zaniedbań w zakresie leczenia, konfliktów rodzinnych oraz przemocy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pionkach świadczył **usługi opiekuńcze** osobom, które z powodu wieku, stanu zdrowia i niepełnosprawności wymagają pomocy osoby drugiej oraz tym, którym rodzina nie może zapewnić takiej pomocy.

1) Z usług opiekuńczych w domu podopiecznego skorzystały 74 osoby.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.

2) Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi jako zadanie zlecone gminie. Specjalistyczne usługi opiekuńcze, jako element oparcia społecznego, przeznaczone są dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym i świadczone są przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

W ciągu roku z tej formy pomocy skorzystało **8 osób** (w tym 4 dzieci chorych na autyzm).

W 2014 roku realizowano programu rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” ustanowiony na lata 2014 – 2020. Jego celem jest wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom tego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia. Łączny koszt realizacji programu rządowego wyniósł **232.972,00 zł**, z czego na realizację powyższych zadań gmina otrzymała i wydatkowała dotację w wys. 180.000,00 zł i zostało nim objętych **633 osoby**. Łączny koszt realizacji programu rządowego wyniósł **232.972,00 zł**, z czego na realizację powyższych zadań gmina otrzymała i wydatkowała dotację w wys. 180.000,00 zł i zostało nim objętych **633 osoby**.

Tabela 11. Analiza świadczeń rodzinnych za rok 2015

Lp.	Rodzaj świadczenia	Ilość świadczeń	Łączny koszt w złotych
1.	Zasiłki rodzinne	11.819	1.192.529,00
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych, z tego z tytułu:	4.022	551.400,00
2.1	urodzenia dziecka	64	64.000,00
2.2	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	308	120.814,00
2.3	samotnego wychowywania dziecka	660	118.160,00
2.4	rozpoczęcia roku szkolnego	715	71.500,00
2.5	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	839	66.040,00
2.6	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	288	17.276,00
2.7	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1.148	93.610,00
3.	Zasiłki pielęgnacyjne	4.856	742.968,00
4.	Świadczenia pielęgnacyjne	833	997.280,00
4.1	Zasiłek dla opiekunów	745	386.516,00
4.2	Program rządowy dla osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego	1	200,00
5.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	280	142.740,00
6.	Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe niektórych świadczeniobiorców	1.401	328.894,00
7.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	123	123.000,00
8.	Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	2.766	1.086.814,00

Tabela 12. Dodatki mieszkaniowe 2009 – 2015

LATA	DODATKI MIESZKANIOWE		
	Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dodatki mieszkaniowe	Różnica w stosunku do roku poprzedniego	Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych
2009	894	-	504.004,27
2010	874	- 20	580.969,00
2011	847	- 27	554.839,91
2012	840	- 7	595.558,00
2013	793	- 47	558.553,84
2014	780	- 13	577.821,37
2015	675	- 105	489.305,55

2.2.4 Organizacje pozarządowe

Podstawowym kierunkiem działania organizacji pozarządowych jest działalność społeczna i wolontariat i nie jest ona nastawiona na osiąganie zysku. Pionki posiadają wieloletnie tradycje współpracy z organizacjami pozarządowymi. Na terenie miasta funkcjonuje ok. 50 organizacji pozarządowych, których działania nakierowane są na obszary problemowe, odczuwalne w środowisku mieszkańców. Organizacje pozarządowe opierają się w znacznej mierze na nieodpłatnej pracy członków-wolontariuszy, są rzecznikiem interesów różnych grup społecznych, niosą pomoc potrzebującym, udzielają rady i wsparcia. Na terenie Pionek działają organizacje, które stanowią podstawę rozwoju lokalnych społeczności skupiając najaktywniejszych i najwrażliwszych na sprawy społeczne obywateli Pionkowskiego środowiska.

W Pionkach funkcjonują organizacje pozarządowe o charakterze: pomocowo – charytatywnym, narodowo –patriotycznym, sportowo – rekreacyjnym, kulturalno-oświatowym, religijnym, promocji zdrowia. Struktura organizacji pozarządowych w Pionkach jest bogata i różnorodna. Brak jest natomiast organizacji o charakterze gospodarczym, które kreowałyby i promowały rozwój przedsiębiorczości.

Gmina Miasto Pionki posiada wieloletnie tradycje współpracy z tymi podmiotami. Corocznie zatwierdzane i realizowane są stosowne programy. Formy współpracy są z roku na rok poszerzane i udoskonalane. Obecnie jest to zróżnicowany zestaw działań i środków mających na celu jak najszersze zaangażowanie obywateli w zarządzanie Gminą, przez przekazywanie możliwie największej liczby zadań publicznych do realizacji organizacjom pozarządowym.

Samorząd Miasta Pionki współpracuje z organizacjami NGO na podstawie Programu Współpracy Gminy Miasta Pionki z organizacjami pozarządowymi. W Programie Gmina Miasto Pionki zadeklarowała wolę budowania dialogu obywatelskiego, chęć umacniania lokalnych działań, stwarzanie warunków do powstawania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej. Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami odbywa się w oparciu o zasady pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji, jawności i wzajemnego poszanowania interesów partnerów współpracy.

2.2.5 Kultura, sport, rekreacja

Głównymi animatorami kultury w mieście jest Miejski Ośrodek Kultury oraz Centrum Aktywności Lokalnej. Działalność Miejskiego Ośrodka Kultury jest różnorodna jest różnorodna. Organizuje wydarzenia kulturalne, takie jak: koncerty, przedstawienia, projekcje filmowe, wystawy, seminaria, konferencje. Posiada dobre wyposażenie techniczne pozwalające organizować imprezy plenerowe i studyjne oraz kadrę potrafiącą edukować młodzież i dorosłych oraz zorganizować każdą imprezę i kreować znaczące wydarzenia kulturalne.

Centrum Aktywności Lokalnej jest samorządową jednostką budżetową wspierającą aktywność lokalnej społeczności. Realizuje zadania na rzecz mieszkańców Gminy Miasta Pionki z zakresu min. integracji społecznej, działalności szkoleniowej i oświatowej a także wykonuje zadania własne z zakresu: promocji, edukacji publicznej, kultury, przedsiębiorczości, samorządowej pobudzania aktywności społecznej.

Centrum Aktywności Lokalnej integruje dzieci, młodzież, osoby dorosłe z różnych środowisk. Stwarza warunki do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, do tworzenia kół, klubów zainteresowań, sekcji i zespołów. Centrum Aktywności Lokalnej prowadzi również promocję walorów turystyczno – krajoznawczych regionu.

W Pionkach działają również dwie biblioteki Miejska Biblioteka Publiczna w Pionkach oraz Filia Biblioteki Pedagogicznej w Radomiu. Instytucje te oferują mieszkańcom dostęp do materiałów bibliotecznych książek , gazet, czasopism, organizują wystawy artystyczne oraz promują czytelnictwo.

Miasto Pionki ma bardzo silne i prężne tradycje sportowe a wiążą się one z powołaniem do życia Klubu Sportowego „Proch” Pionki. Jedną z jego wiodących sekcji była sekcja piłki nożnej, której prawidłowe funkcjonowanie byłoby niemożliwe bez stadionu. Dynamiczny rozwój miasta skłonił w okresie między wojennym władze Państwowej Wytwórni Prochu i Materiałów Kruszących do budowy stadionu sportowego. Oddany do użytku w na początku lat 30 tych XX wieku stadion miał trybunę krytą dla 300 widzów oraz 400-metrowa bieżnia lekkoatletyczna, a także skocznie w dal, wzwyż i o tyczce oraz rzutnie do pchnięcia kulą, rzutu dyskiem i oszczepem. Dzięki tej infrastrukturze prężnie działała sekcja lekkoatletyczna.

Od samego momentu powstania stadion był miejscem rozgrywania meczów piłki nożnej różnego szczebla oraz imprez lekkoatletycznych.

W okresie międzywojennym stadion był centrum sportowym miasta, a mecze piłkarzy, hokeistów na trawie czy imprezy lekkoatletyczne były wielkimi wydarzeniami w życiu miasta. W okresie powojennym stadion w dalszym ciągu był centrum aktywności sportowej miasta. Odbywało się tam również wiele uroczystości rocznicowych, okolicznościowych festynów oraz pikników. Stadion znajduje się w centralnej części miasta, wyposażony jest w pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej o nawierzchni trawiastej, trawiaste boisko treningowe, bieżnię lekkoatletyczną dookólną, skocznnię do skoku w dal. Na stadionie odbywa się duża ilość zawodów sportowych: mecze piłki nożnej drużyn seniorskich i młodzieżowych, zawody strażackie. Obiekt jest bardzo intensywnie wykorzystywany pomimo jego stanu technicznego. Przykładowe imprezy odbywające się na nim to: Pionkowska Olimpiada Młodzieży Szkolnej, Mityng Lekkoatletyczny Mistrza Jana, Lekkoatletyczne czwartki, Turnieje Juniorów w Piłce Nożnej, Powiatowe Igrzyska Sportowe, Memoriał im. Andrzeja „Dzidka” Grosiaka w piłce nożnej, Mityng Lekkoatletyczny „Szukamy talentów w LA”, Turniej "Pionki Cup”

Przeważająca większość wymienionych imprez to imprezy cykliczne, cieszące się bardzo dużą liczbą uczestników i widzów. Największą ilość widzów gromadzą mecze piłkarskie drużyny „Prochu”, na których to przeciętna ilość widzów obliczana jest na ok. 500 osób. Jeśli chodzi o imprezy skupiające największą liczbę uczestników to są to niewątpliwie Powiatowe Igrzyska Sportowe (ok. 700 uczestników) oraz Mityng Lekkoatletyczny „Szukamy talentów w LA” (ok. 300 uczestników). Oprócz wymienionych powyżej imprez ze stadionu korzystają wszystkie drużyny piłkarskie Klubu Sportowego „Proch” oraz UKS „Champion”.

Obecnie na terenie stadionu trwają intensywne prace modernizacyjne mające na celu zmianę funkcjonalności obiektów i nadanie im nowych funkcji.

Trwa budowa zadaszanej trybuny wraz z wielofunkcyjnym pawilonem sportowym. Przeznaczony on będzie głównie do użytkowania przez drużyny piłkarskie KS Prochu Pionki, UKS Champion, lekkoatletów UKS Orlik, UKS Junior oraz sportowców zrzeszonych w Pionkowskich klubach. Budynek będzie otwarty również na potrzeby mieszkańców miasta oraz turystów odwiedzających miasto. Dla korzystających przewidziano siłownię, fitness i saunarium. Kompleks saunowy wyposażony będzie w saunę suchą mokrą, mroźnie, jacuzzi.

Na 2017 r. planowana jest również budowa stadionu lekkoatletycznego w ramach Programu Rozwoju Infrastruktury Lekkoatletycznej. W ramach projektu ma powstać certyfikowany lekkoatletyczny obiekt sportowy obejmujący budowę: bieżni okrężnej sześciotorowej o długości 400m , bieżni prostej o długości 130m; skoczni do skoku wzwyż, rzutni do pchnięcia kulą, skoczni do skoku w dal i trójskoku , w ramach projektu przewiduje się zakup niezbędnego wyposażenia lekkoatletycznego.

Oprócz stadionu miasto dysponuje szeroką ofertą obiektów sportowych z których mogą korzystać mieszkańcy jak i turyści odwiedzający miasto. Najważniejsze z nich to : Hala sportowa, Basen miejski, Korty tenisowe i siłownia, boisko Orlik letni oraz Lodowisko, nowoczesne przyszkolne boiska sportowe .

Stowarzyszenia i kluby o charakterze sportowym: KS „PROCH” , Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „DELFIN” , Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy „JUNIOR” , UKS „BETA” , UKS „CHAMPION” , Pionkowskie Stowarzyszenie Tenisowe „Challenge” , Pionkowskie Towarzystwo Siatkówki , TKKF Pionki , UKS „Orlik Pionki” , Centrum TANG SOO DO , Klub Sportów Walki „Sparta Pionki” , Klub Żeglarski Pionki .

2.2.6 Bezpieczeństwo publiczne

Na straży bezpieczeństwa stoi Komisariat Policji w Pionkach, która podlega Komendzie Miejskiej Policji w Radomiu.

Liczba przestępstw stwierdzonych ogółem w 2014 r – 350. Najwięcej zanotowano na następujących ulicach: Leśna 51, Zakładowa 49, Aleje Lipowe 32, H. Sienkiewicza 27, Aleja Jana Pawła II 15, Adama Mickiewicza 11, Plac Konstytucji 11, Zwycięstwa 11, Kozienicka 10, Radomska 9, Adama Asnyka 8, J. Słowackiego 7, Zwoleńska 7, Bohaterów Studzianek 6, Dębowa 6, J. Piłsudskiego 6, Polna 5, Różana 5.

Z policyjnych danych statystycznych wynika, że najpoważniejszym zagrożeniem dla bezpieczeństwa mieszkańców miasta są:

- kradzieże z włamaniem,
- kradzieże na szkodę osób fizycznych,
- rozboje.

W odczuciu mieszkańców zagrożeniem bezpieczeństwa jest:

- chuligaństwo,

- niszczenie mienia,
- wykroczenia drogowe

Dużym zagrożeniem jest akty chuligańskie (popelniane głównie przez osoby poniżej 25 roku życia), w szczególności w okolicach sklepów całodobowych. Coraz więcej zgłaszanych jest przestępstw o charakterze rodzinnym, polegających głównie na znęcaniu się fizycznym i psychicznym. Można stwierdzić, że poszczególne kategorie przestępstw występują w poszczególnych rejonach Pionek z większym lub mniejszym nasileniem, a także, iż jest to uzależnione od pory roku.

W Pionkach działa również monitoring miejski, co sprawia iż liczba wykroczeń o charakterze chuligańskim zmniejszyła się a mieszkańcy czują się bezpieczniej.

2.2.7 Najważniejsze problemy w sferze społecznej:

- postępujący spadek liczby ludności miasta,
- starzenie się lokalnej społeczności,
- zmniejszająca się liczba urodzeń,
- ujemne saldo migracji
- wzrastające wskaźniki obciążenia demograficznego,
- zwiększające się obciążenie demograficzne - rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku ludności w wieku przedprodukcyjnym,
- duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej,
- uzależnianie od pobieranych świadczeń społecznych
- duża skala problemu bezradności
- zagrożenie nasileniem zachowań patologicznych związanych z ubóstwem i bezrobociem,
- problem wykluczenia społecznego, zwłaszcza wśród niepełnosprawnych, ubogich i chorych.
- zmniejszający się współczynnik skolaryzacji w placówkach na terenie miasta
- niedostosowanie szkolnictwa do rynku pracy
- niski stopień udziału organizacji pozarządowych we współpracy z miastem
- struktura organizacji pozarządowych (brak o charakterze społeczno-gospodarczym)

2.3 Strefa gospodarcza

2.3.1 Gospodarka miasta

Sfera gospodarcza Pionek od kilkudziesięciu lat przechodzi poważne przeobrażenia. Pionki, są miastem przemysłowym, w którym dominującą rolę pełnił przemysł chemiczny.

Kluczową datą dla powstania i rozwoju miasta był okres międzywojenny kiedy to podjęto decyzję o wybudowaniu w Puszczy Kozienickiej we wsi Zagożdżon (później Pionki) Państwowej Wytwórni Prochów i Materiałów Kruszących (PWPiMK).

Zakłady Tworzyw Sztucznych „Pronit”, który to powstał na bazie Państwowej Wytwórni Prochu i Materiałów kruszących był głównym pracodawcą przez dziesięciolecia nie tylko dla mieszkańców miasta, gmin sąsiednich, ale całego regionu. **Sytuacja ekonomiczna powstała po roku 1989 spowodowała trudności funkcjonowania tak dużych zakładów, jakimi był „Pronit” co doprowadziła do jego upadłości w roku 2000.**

Upadek „Pronitu” - podstawy ekonomicznego istnienia miasta - poważnie zakłócił funkcjonowanie pionkowskiego systemu gospodarczego. Inne sfery działalności gospodarczej – nie pozostające w ramach działalności zakładów chemicznych – bazowały na zaspokajaniu wszelkiego rodzaju potrzeb osób zatrudnionych w Pronicie. Budownictwo, handel, transport, usługi, działalność kulturalna, a nawet system kształcenia służyły albo bezpośrednio fabryce, albo potrzebom życiowym jej pracowników. Upadek podstawy ekonomicznego istnienia miasta poważnie zakłócił funkcjonowanie pionkowskiego systemu gospodarczego. Jego nagłość nie pozwoliła utworzyć nowych podmiotów gospodarczych, które byłyby w stanie zapewnić mieszkańcom.

Razem z ZTS „Pronit” upadła cała gałąź zakładów państwowych z nim kooperujących lub od niego zależnych tj. Chemomontaż, Polcorfam, Dozachem, Instalex – Blox.

Przez lata władze samorządowe mozolnie starają się odbudować rynek pracy przyciągając inwestorów tworzących miejsca pracy. Upadek państwowych zakładów przemysłowych spowodował wzrost znaczenia prywatnego sektora gospodarczego gdzie dominującą rolę odgrywają małe podmioty.

W liczbie podmiotów gospodarczych zdecydowanie dominuje liczba mikroprzedsiębiorstw, które zatrudniają mniej niż 10 pracowników, a ich roczny obrót lub całkowity bilans roczny nie przekracza 2 milionów euro. W 2014 roku ich udział w liczbie zarejestrowanych

podmiotów w Pionkach wynosił 95,57%. Małe przedsiębiorstwa, zatrudniające mniej niż 50 pracowników, posiadały udział w wysokości 3,29%. Pozostałe podmioty to przedsiębiorstwa średnie (zatrudniające mniej niż 250 pracowników z rocznym obrotem nieprzekraczającym 50 mln euro) oraz duże (zatrudniające powyżej 250 pracowników).

Tabela 12. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	1680	1757	1701	1701	1689	1670

Najwyższą liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych odnotowano w 2010 r. i wynosiła ona 1757. Natomiast w ostatnim roku analizowanego okresu liczba ta wynosiła 1670. Zauważyć można zdecydowaną przewagę jednostek gospodarczych w sektorze prywatnym, co ma uzasadnienie w systemie gospodarczym kraju, opartym na zasadach własności prywatnej. Najliczniejszą grupę w sektorze prywatnym stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 13. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2014

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2014		
	Powiat	Gmina
Ogółem	10322	1670
Sektor rolniczy	271	16
Sektor przemysłowy	1605	231
Sektor budowlany	1597	210
Osoby fizyczne prowadzące działalność na 10.000 ludności	564	663

Główni pracodawcy to : QFG Sp. z o. o. , MESKO S.A. SOUDAL Manufacturing Sp. z o.o. Fabryka Amunicji Myśliwskiej "FAM-PIONKI" Sp. z o.o. , PPHU „BATO” , INTER-IREX, ZTB Krzysztof Wach.

Podstawowe gałęzie gospodarki Pionek to produkcja materiałów chemicznych, takich jak: kleje, materiały wybuchowe, proch; produkcja amunicji oraz przemysł spożywczy. Funkcja przemysłowa miasta spowodowała rozwój funkcji usługowej. W Pionkach z funkcją

usługową związanych jest najwięcej podmiotów gospodarczych. Dominującą pozycję zajmuje działalność handlowa, wśród której najwięcej jest sklepów.

Tabela 14. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów wg. sektorów własności

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podmioty gospodarki ogółem	119	170	117	117	118	131
Sektor publiczny	0	0	2	2	5	3
Sektor prywatny	119	170	115	115	113	128

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Najwięcej nowo zarejestrowanych podmiotów odnotowano w Pionkach w 2010 r. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej charakteryzuje się dużą zmiennością, ogólny wzrost w 2014 r. w porównaniu do roku bazowego wyniósł 10,08%.

Tabela 15. Wielkość zatrudnienia w latach 2009- 2014

Zatrudnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	2791	2879	2894	3255	2992	3072

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wielkość zatrudnienia na terenie Pionek w analizowanym okresie 2009 - 2014 wykazywała tendencję wzrostową do 2012 r., gdy osiągnęła maksymalną liczbę 3255 osób, w 2014 r. liczba osób pracujących zwiększyła się o 9,15 % w porównaniu do roku początkowego.

2.3.2 Rynek pracy

Problem bezrobocia jest jednym z najważniejszych do rozwiązania jaki stoi przed miastem gdyż niesie ono za sobą trudności społeczne: znaczne osłabienie więzi społecznych, niski stopień aktywności mieszkańców i ich identyfikowania się z miastem, a także - naturalny w pewnym stopniu, odpływ najbardziej mobilnych i wykształconych mieszkańców do innych aglomeracji w szczególności do stolicy. Zawirowania na rynku pracy pojawiły się na początku lat 90- tych XX wieku i związane są bezpośrednio transformacją społeczno – gospodarczo- ustrojowa która w przypadku Pionek zakończyła się przewlekłymi procesami upadłościowym największych zakładów pracy oraz negatywnymi skutkami dla dalszego rozwoju miasta i powstaniem wysokiego bezrobocia. Problem wysokiego bezrobocia dotknął nie tylko mieszkańców miasta ale również całego powiatu i aglomeracji radomskiej.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Pionkach wynosi **3 062,57 PLN*** , co odpowiada **76.50%** przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Pionek **1 108** osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a **514** pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi **-594**.

* Dane za www.polskawliczbach.pl/Pionki

Tabela 16. Liczba bezrobotnych w powiecie radomskim na tle województwa i kraju.

Rok	Średnia krajowa	Województwo mazowieckie	Powiat radomski
2000	15,6 %	11,5%	23,7
2001	17,4	12,9	27,4
2002	18,1	13,9	24,3 *
2003	18,0	13,7	28,4
2004	18,4	14,8	34,3

*Dane z Narodowego Spisu Powszechnego z 20 maja 2002

Nowa sytuacja gospodarcza a w szczególności duża migracja spowodowała iż w ostatnich latach sytuacja na rynku pracy uległa znaczącej poprawie.

Tabela 17. Bezrobotni w Pionach w latach 2010- 2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	2208	2067	2074	2040	1702
Kobiety	1138	1063	1021	991	868
Mężczyźni	1070	1004	1053	1049	834

Źródło GUS

W 2014 r. w Pionkach zarejestrowanych było 1702 bezrobotnych. W analizowanym okresie liczba osób bezrobotnych wahała się. W 2010 roku była ona najwyższa i wynosiła 2208 bezrobotnych, w kolejnym roku spadła o 6,4% osiągając poziom 2067 osób, a w następnym roku zaobserwowano niewielki wzrost liczby osób bezrobotnych o 0,33%. W 2013 roku liczba osób bezrobotnych była najniższa spośród wszystkich lat okresu badania i zdecydowanie odróżniała się od pozostałych lat, nastąpił bowiem gwałtowny spadek o blisko 23% w porównaniu z rokiem 2010. Na początku analizowanego okresu liczba bezrobotnych kobiet była wyższa od liczby bezrobotnych mężczyzn o 5,98%. W 2011 r. sytuacja uległa zmianie i zauważyć można przewagę liczby bezrobotnych mężczyzn nad liczbą kobiet. W 2014 r. udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy był wyższy o 4,07%

.

Tabela 18. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	16,5	15,7	16,1	16,2	13,8
Kobiety	17,6	16,9	16,6	16,7	15,1
Mężczyźni	15,4	14,6	15,6	15,8	12,7

Źródło GUS

W analizowanym okresie udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym utrzymywał się na podobnym poziomie. W 2010 r. wynosił 16,5% i osiągnął wtedy najwyższą wartość. W kolejnym roku spadł do 15,7%. Natomiast w ostatnim roku okresu badania udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym osiągnął minimalną wartość 13,8%.

Tabela 19. Struktura bezrobotnych stan na dzień 31 grudnia 2014r.

Gmina	Liczba bezrobotnych	Bezrobotni z prawem do zasiłku
Pionki miasto	1702	305
Pionki gmina wiejska	1211	204
Razem	2913	509

Gmina	Liczba bezrobotnych	w tym			
		Kobiety	Bezrobotni bez prawa do zasiłku	Zwolnieni z przyczyn zakładu pracy	Niepełnosprawni
Pionki miasto	1702	868	1397	81	63
Pionki gmina wiejska	1211	600	1007	69	33
Razem	2913	1468	2404	150	96

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu

2.3.3 Rolnictwo

Rolnictwo odgrywa marginalną rolę w gospodarce miasta. Gleby użytkowane rolniczo są glebami bardzo słabymi (34 ha to gleby klasy IV a, 14,5 ha to gleby klasy IV b). Pozostałe (około 216 ha) to gleby klas V i VI. Gleb klas od I do III nie ma w ogóle. W dolinie rzeki Zagożdżonki można znaleźć gleby, które należałoby zaliczyć do gleb zdegradowanych. Ich, jakość i bardzo złe stosunki wodne nie pozwalają na jakiegokolwiek ich użytkowanie. Nawet uregulowanie stosunków wodnych nie pozwoliłoby, przez długi okres, na ich rolnicze użytkowanie.

2.3.4 Turystyka

Pionki posiadają walory, które stanowią o ich atrakcyjności przyrodniczej i turystycznej. Wiąże się to z usytuowaniem miasta na obszarze atrakcyjnym przyrodniczo (miasto usytuowane jest w otulinie Kozienickiego Parku Krajobrazowego) oraz z zagospodarowaniem 18 ha Stawu Górnego i terenów Puszczy Kozienickiej.

Jest to obszar o dużych wartościach przyrodniczych predysponowany do pełnienia funkcji ekologicznych, klimatotwórczych i krajobrazowych. Występują tu aktywne biologiczne ekosystemy leśne i zaroślowe, łąkowe, bagienno-wodne i polowe o dużym stopniu naturalności zbiorowisk roślinnych. Są to tereny pełniące ważne funkcje środowiskowo-twórcze, warunkujące utrzymanie równowagi ekologicznej w środowisku przyrodniczym miasta, gminy i terenów przyległych. Pełnią one funkcje ekologiczną (ostoję flory i fauny), wodochronną, klimatotwórczą, krajobrazową i turystyczną.

W pobliżu Miasta znajdują się rezerваты Puszczy Kozienickiej: „Brzeźniczka”, „Załamane”, „Pionki”, „Ciszek”. Dla odwiedzających miasto i okolice interesujące są także zabytki kultury duchowej np. Kościół Św. Barbary, Kościół i cmentarz w Jedlni, Mogiła Legionistów w Żytkowicach, leśne mogiły powstańców. Są miejsca i obiekty związane postaciami ważnymi dla kultury i historii oraz trwale zakorzenione w tutejszej tradycji wydarzenia kulturalne.

Leśny kompleks promocyjny Źródła Królewskie– Źródła Królewskie, powstał w 1994r. Dzięki powstaniu kompleksu miasto stało się bazą wypadową dla społeczności miast. Turyści mogą korzystać z wyznaczonych szlaków i ścieżek rowerowych, a także zapoznać się z bogatą historią Puszczy Kozienickiej. Celem kompleksu jest wszechstronne rozpoznanie stanu biocenozy leśnej, trwałe zachowanie i odtwarzanie naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej, prowadzonej na podstawach ekologicznych.

Ocena predyspozycji przestrzennych obszaru Pionek do rozwoju funkcji rekreacji, turystyki wypada bardzo korzystnie. Wynika to z położenia miasta w obszarze atrakcyjnym przyrodniczo oraz z istniejącej infrastruktury. Przyroda, zwłaszcza Puszcza Kozienicka, czyste środowisko, interesujące wydarzenia kulturalno - rozrywkowe stwarzają podstawę do dalszego rozwoju i organizacji przedsięwzięć turystycznych na tym terenie.

Z związku z postępującą degradacją przemysłu w tym głównie zaniku przemysłu chemicznego należy stworzyć również wizję rozwoju miasta poprzez inwestycje w turystykę. Walory przyrodnicze unikatowy klimat to aspekty, które należy wykorzystać poprzez rozbudowę i poprawę istniejącej infrastruktury turystyczno- rekreacyjnej. Możliwości inwestycyjne dla rozwoju zagospodarowania turystycznego, rekreacyjnego i sportowego ułatwione są przez istniejącą sieć infrastruktury technicznej.

2.3.5 Najważniejsze problemy występujące w sferze gospodarczej:

- niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców
- mała liczba średnich i dużych firm
- niski stopień innowacyjności przedsiębiorstw
- niedostateczny napływ inwestycji
- brak zintegrowanego programu promocji gospodarczej miasta,
- brak odpowiedniego doradztwa gospodarczego
- brak kapitału i słaby stopień przygotowania do działalności na globalnym rynku
- brak atrakcyjnych ofert pracy i niskie płace
- relatywnie wysoki poziom bezrobocia
- duża liczna osób długotrwale bezrobotnych
- duża liczba bezrobotnych z wykształceniem podstawowym
- trudna sytuacja kobiet na lokalnym rynku pracy
- wysoki odsetek bezrobotnych kobiet w strukturze wszystkich bezrobotnych,
- niewykorzystany potencjał turystyczny miasta,
- brak nowoczesnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej
- sezonowość ruchu turystycznego

2.4 STREFA PRZESTRZENNA

Na zagospodarowanie przestrzenne miasta ma wpływ wiele czynników. W przypadku Pionek są to przede wszystkim uwarunkowania historyczne oraz położenie geograficzne.

Uwarunkowania rozwoju przestrzennego Miasta Pionki uwzględniają naturalne tendencje rozwojowe i lokalne tradycje, wartości i predyspozycje środowiska przyrodniczego, a także czynniki społeczne i gospodarcze.

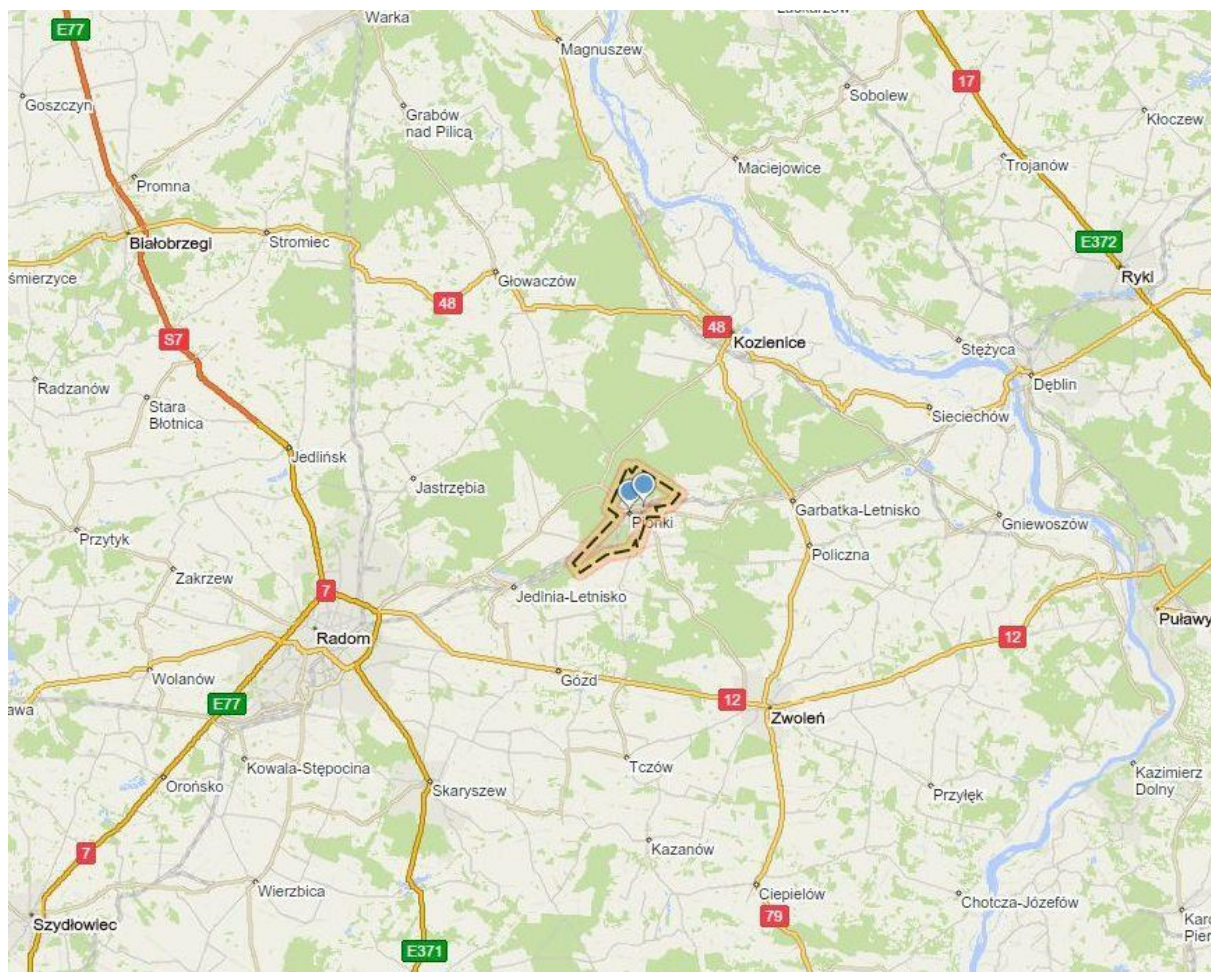
Miasto ukształtowało się w okresie międzywojennym. Na rozwój miejscowości kluczowy wpływ miała decyzja rządu Rzeczypospolitej o wybudowaniu na tych terenach Wytwórni Prochu i Materiałów Kruszących, którą oficjalnie otwarto w 1927r co spowodowało rozwój terenów przemysłowych oraz ekspansję demograficzną i terytorialną.

W tym samym roku zmieniono nazwę miejscowości - z Zagożdżon na Pionki. Zlokalizowanie nowoczesnej produkcji na południowych obrzeżach Puszczy Kozienickiej, będących terenami słabo zaludnionymi i oddalonymi od głównych traktów komunikacyjnych, spowodowało szybki rozwój regionu. Dynamiczny rozwój, szybki napływ ludności ze wszystkich zakątków kraju przynoszących ze sobą potencjał intelektualny, demograficzny oraz fachową wiedzę spowodował powstanie unikalnego społeczeństwa lokalnego.

2.4.1 Położenie geograficzne - lokalizacja

Pionki położone są w południowej części województwa mazowieckiego, na Równinie Kozienickiej. Są oddalone o ok. 20 km od centrum Radomia i o ok. 100 km od Warszawy. Miasto od strony północnej okala Puszcza Kozienicka, będąca największym kompleksem leśnym w tej części Polski.

Położenie Miasta Pionki

Źródło <http://www.targeo.pl>

Bezpośrednio przez miasto przechodzą drogi wojewódzkie: 787 i 691, zaś w niewielkiej odległości od Pionek przebiega droga wojewódzka 737. Wymienione drogi łączą miasto z zewnętrznym układem komunikacyjnym o znaczeniu międzynarodowym. Układ dróg przebiegających przez teren miasta zapewnia stosunkowo korzystne powiązania komunikacyjne w obrębie województwa oraz z pozostałymi regionami kraju. Miasto ma połączenie z drogami krajowymi: 12 i 7. Dojazd z Pionek do Warszawy może odbywać się dwoma drogami: przez Radom (drogą wojewódzką nr 737 do drogi krajowej nr 7 Warszawa – Radom - Kielce – Kraków) – odległość około 120 km; lub przez Kozienice (drogą wojewódzką nr 737 do drogi krajowej nr 723 Warszawa – Kozienice – Zwoleń – Sandomierz) – odległość około 100 km.

Układ komunikacyjny miasta tworzą:

Drogi wojewódzkie:

nr 787 – Pionki-Zwoleń

nr 691 – Pionki-Opactwo

Drogi powiatowe:

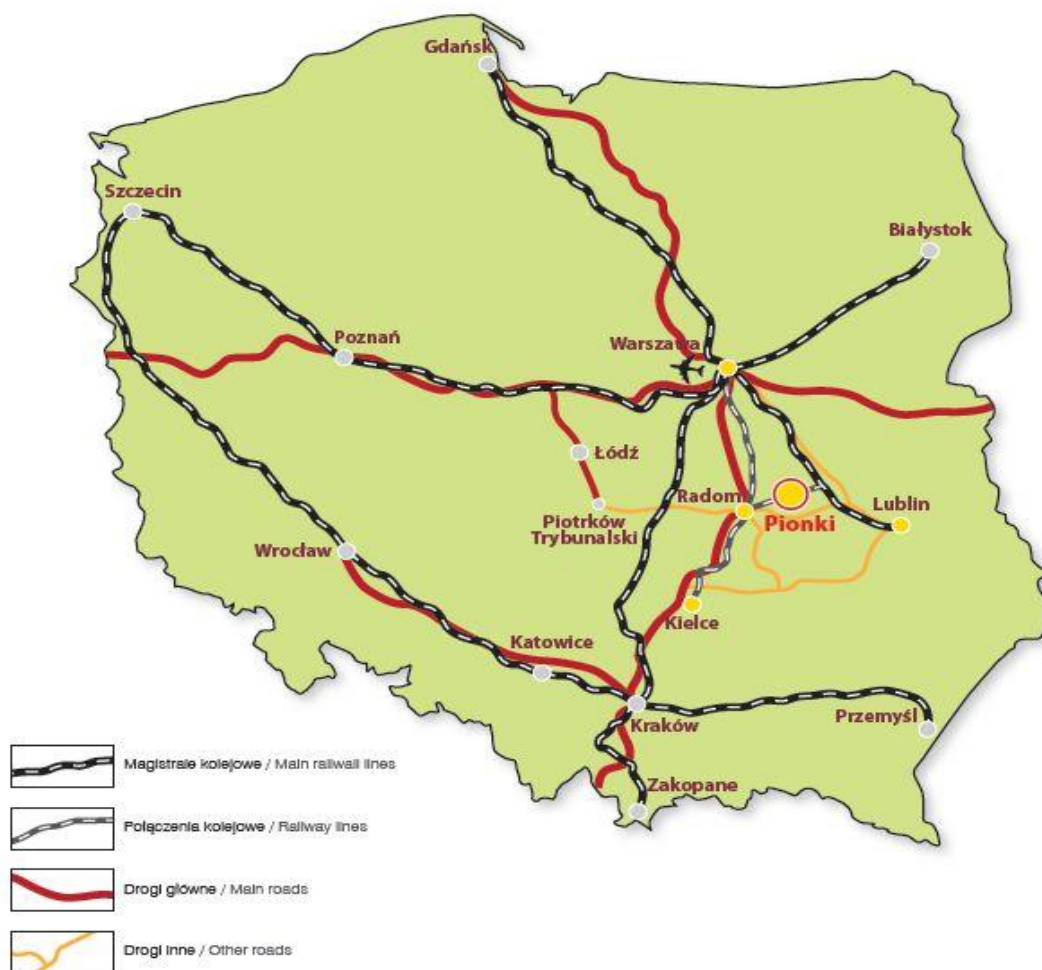
nr 3522W - Pionki - Podgóra

nr 3523W - Jedlnia - Sokoły - Pionki

Pionki mają również dobre połączenie kolejowe, zarówno towarowe, jak i pasażerskie, z dwoma dużymi ośrodkami kolejowymi w Radomiu i Dęblinie. Przez Miasto przebiega linia kolejowa 26 Kielce- Radom- Lublin, przy której zlokalizowana jest stacja kolejowe Pionki Główne i Pionki Zachodnie

Linia kolejowa przebiegająca przez miasto dzieli je jednak na dwie części. Obie części miasta są powiązane ze sobą:

- dwoma bezkolizyjnymi przejazdami komunikacyjnymi, poprowadzonymi pod torami kolejowymi, łączącymi ulicę Kolejową z ulicą Mickiewicza i dr M. Garszwo z ul. Zwycięstwa;
- strzeżonym przejazdem komunikacyjnym w jednym poziomie z torami kolejowymi, łączącym ulicę Kolejową z ulicą Słoneczną;
- przejściami pieszym pod torami, przy dworcu kolejowym Pionki Zachodnie oraz Aleja Jana Pawła II / ul. Kozienicka
- przejściem pieszym niestrzeżonym w jednym poziomie z torami kolejowymi, łączącym ulicę Radomską z ulicą 15 Stycznia;

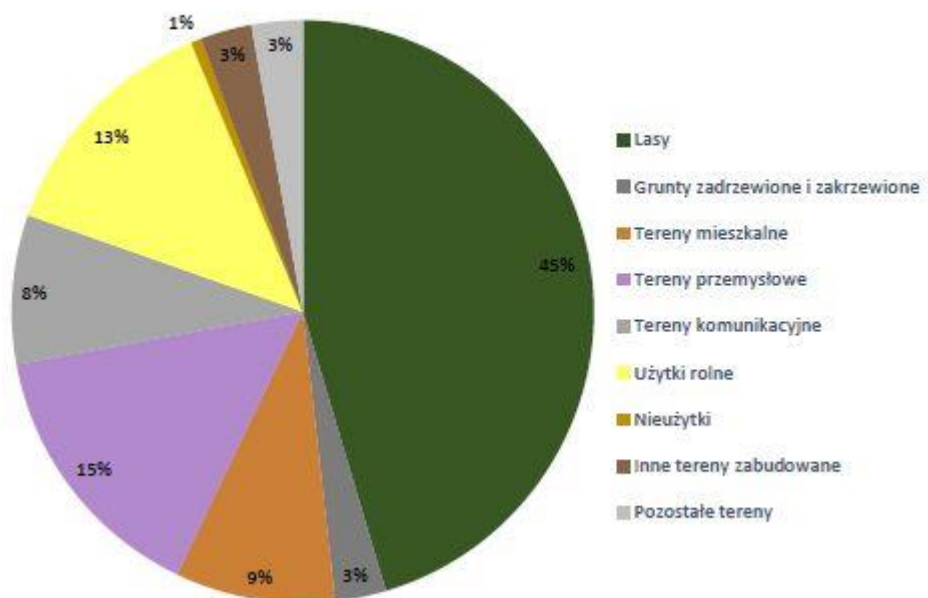

Odległości:

Pomimo, iż Pionki nie leżą przy głównych drogach krajowych, mają z nimi dobre połączenia:

- 98 km od Warszawy
- bliska odległość dużych miast: Radom – 22 km, Kielce – 100 km, Lublin – 90 km
- droga krajowa Poznań– Łódź– Radom– Lublin (w odległości 15 km)
- droga krajowa Kraków– Kielce– Radom– Warszawa– Gdańsk (w odległości 20 km)
- droga ekspresowa S7 Kraków – Warszawa – Gdańsk
- magistrala kolejowa Kielce – Radom – Lublin
- bezpośrednie połączenia kolejowe (towarowe i pasażerskie)
- Międzynarodowy Port Lotniczy Okęcie - odległości 98 km
- Port Lotniczy Radom – odległość 22 km

2.4.2 Struktura gruntów

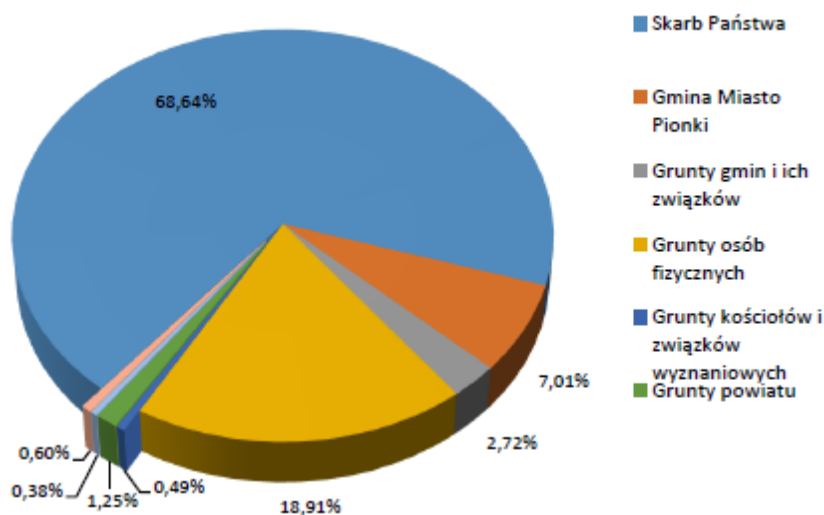
Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Grunty znajdujące się w granicach administracyjnych miasta Pionki zajmują powierzchnię 1834 ha. Analizując strukturę gruntów w Gminie Miasto Pionki można zauważyć, iż dominującą pozycję zajmują lasy i tereny przemysłowe. Największą powierzchnię zajmują lasy, aż 833 ha, co stanowi 45,22% powierzchni miasta. Tereny przemysłowe natomiast rozciągają się na powierzchni 273 ha, czyli blisko 15% powierzchni miasta. Duży obszar zajmują także użytki rolne, 245 ha, czyli 13%. Tereny mieszkalne z kolei stanowią ok. 9% powierzchni miasta. Tereny komunikacyjne zajmują 154 ha, czyli 8,37%.

2.4.3 Własność gruntów i budynków

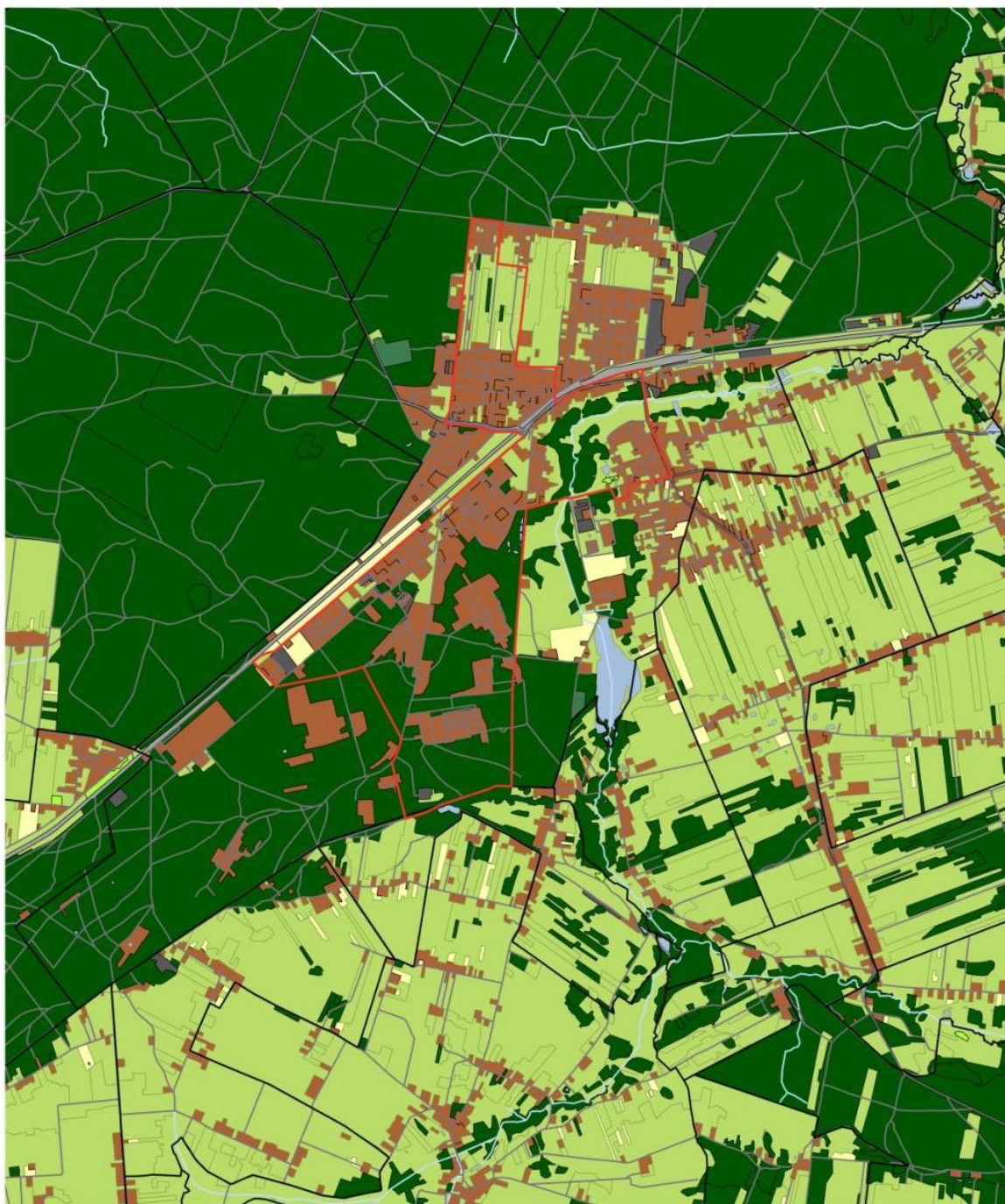
Spośród wszystkich gruntów największą część stanowią grunty Skarbu Państwa – 68,84%, czyli 1263 ha, przy czym znaczna ich część jest w użytkowaniu wieczystym Gminy Miasto Pionki. Ponad 31% gruntów znajduje się w zarządzie Lasów Państwowych. Łącznie w użytkowaniu wieczystym znajduje się ponad 33% gruntów, które należą do Skarbu Państwa. Gmina Miasto Pionki jest właścicielem ponad 7% gruntów (129 ha), z tego 126 ha stanowią grunty przekazane w trwały zarząd. Grunty będące w posiadaniu osób fizycznych stanowią blisko 19%. Poniższy wykres przedstawia strukturę własnościową gruntów w Pionkach.

Struktura gruntów w Pionkach

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Pionki

Użytkowanie terenu w Pionkach

Legenda

Obszar zdegradowany	Odcinki rzek lub kanałów	Tereny roślinności trawiastej i upraw trwałych
Obszary wód	Cmentarz	Tereny komunikacyjne
Sieć drogowa	Trzciny i sitowie	Tereny upraw trwałych
Tereny leśne lub zadrzewione	Tereny roślinności krzewiastej	Obszary wód
Tereny gruntów odsłoniętych	Inne tereny niezabudowane	Tereny zabudowy

Źródło: Strategia Miasta Pionki na podstawie danych Miejskiej Pracowni Urbanistycznej w Radomiu

2.4.4 Mieszkalnictwo, rynek nieruchomości

Lokalny rynek nieruchomości to 221 budynków wielorodzinnych o charakterze mieszkalnym lub mieszkalno – handlowo – usługowym. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2014 roku łączna liczba mieszkań w Pionkach wynosiła 7153, o łącznie 24412 izbach. Można zauważyć wzrost ogólnej liczby mieszkań, który w ostatnim roku analizowanego okresu wyniósł 2,02% (144 jednostki) w porównaniu z rokiem 2009. Również liczba izb oraz powierzchni użytkowej mieszkań zwiększyła się w okresie objętym badaniem, odpowiednio o 1,77% (432 izby) oraz 2,54% (10608 m²). Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań w ostatnim roku badanego okresu wynosiła 417 414 m².

Tabela 20. Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe		
Rok	2013	2014
Mieszkania	7145	7153
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	58	58
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	3308	3321

Bank Danych Lokalnych GUS

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 58,3 m² w 2013 roku. W odniesieniu do ludności na jedną osobę zamieszkującą gminę przypadało około 21,5 m² powierzchni mieszkania. Średnio na 1000 mieszkańców miasta przypadało ponad 368,6 mieszkań. Szczegółowe podsumowanie danych prezentuje tabela poniżej.

Tabela 21. Wskaźniki opisujące zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Miasto Pionki w 2013 roku

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość wskaźnika
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	58,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	21,5
Mieszkania na 1000 mieszkańców	sztuk	368,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

Łączną powierzchnię budynków wielorodzinnych szacuje się w wysokości 322 978 metrów kwadratowych, co stanowi około 77,57% powierzchni mieszkalnej na terenie Gminy Miasto Pionki. Średni wiek budynków określony jest w wysokości 51 lat. Liczba kondygnacji w tych budynkach waha się od 1 do 4 pięter. Średnia wysokość budynków wielorodzinnych to 3,5 piętra.

Na terenie Gminy Miasto Pionki w ciągu ostatnich dwóch lat (2013-2014) oddawanych było średnio 13 mieszkań indywidualnych (w zakresie mieszkalnictwa jednorodzinnego). Jednocześnie dynamika zmian tych wskaźników zmniejszyła się w 2014 roku w porównaniu do roku 2013. Szczegółowe dane na temat poszczególnych lat przedstawia tabela poniżej.

Tabela 22. Budownictwo jednorodzinne w Gminie Miasto Pionki w latach 2009 - 2013 roku

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2013	2014
Mieszkania indywidualne oddane do użytkowania - mieszkania	sztuk	16	10
Mieszkania indywidualne oddane do użytkowania - izby	sztuk	77	54
Mieszkania indywidualne oddane do użytkowania - powierzchnia	m ²	2336	1399

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

Administracją budynkami wielorodzinnymi zajmują się różne podmioty a największe to:

- Pionkowska Spółdzielnia Mieszkaniowa
- Miejski Zakład Usług Komunalnych realizujący zadania gminy Miasto Pionki w zakresie gospodarki mieszkaniowej.
- Lokatorsko- Własnościowa Spółdzielnia Mieszkaniowa "Wspólny Dom"

Tabela 23. Liczba mieszkań komunalnych i lokali socjalnych

	2012	2013	2014
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	535	453	421
Liczba wniosków złożonych o mieszkanie komunalne	98	102	48
Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	42	45	68
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	0	28	0

Źródło Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pionkach

W skład mieszkaniowego zasobu gminy Miasto Pionki wchodzi:

Udziały gminy miasto Pionki w 94 budynkach wspólnot mieszkaniowych,

Budynki mieszkaniowe ze 100 % udziałem gminy Miasto Pionki – 3 szt.

Mieszkania komunalne – za 2004 r 1.166 szt. za 2014 - 421

Analizując dane zaobserwować można spadek liczby mieszkań będących własnością gminy, spółdzielni mieszkaniowych oraz zakładów pracy na rzecz wzrostu liczby mieszkań będących własnością osób fizycznych.

2.4.5 Najważniejsze problemy w sferze przestrzennej

- niedostateczna spójność funkcjonalno-przestrzennej miasta
- brak kompleksowo uzbrojonych terenów pod budownictwo
- bariery w układzie komunikacyjnym miasta,
- brak nowoczesnego planu zagospodarowania miasta, dostosowanego do potrzeb

2.5 Infrastruktura techniczna

2.5.1 Drogi i komunikacja

Na terenie miasta przebiega około 48 km dróg miejskich. Oprócz dróg miejskich, na obszarze miasta znajdują się również drogi wojewódzkie o długości 5,5 km utwardzone nawierzchnią bitumiczną oraz drogi powiatowe o długości 6,5 km również utwardzone nawierzchnią bitumiczną. Stan techniczny dróg zarówno wojewódzkich, powiatowych i gminnych w Pionkach nie należy do najlepszych. Świadczą o tym inicjatywy podejmowane przez samorząd, zmierzające do jego poprawy. W najgorszym stanie są drogi wojewódzkie oraz drogi powiatowe. Stanowią one podstawowe ciągi komunikacyjne miasta o bardzo dużym natężeniu ruchu. Drogi miejskie również wymagają remontów, są one sukcesywnie modernizowane w miarę możliwości finansowych miasta. Sieć drogowa miasta wymaga modernizacji i uzupełnienia. W Pionkach funkcjonuje komunikacja miejska składająca się obecnie z jednej linii miejskiej.

2.5.2 Infrastruktura techniczna i dostawcy mediów

Infrastrukturę techniczną oraz dostawę mediów na terenie Gminy Miasto Pionki zapewniają następujące podmioty :

- Przedsiębiorstwo Wodno- Kanalizacyjno- Ciepłownicze w Pionkach Sp. z o.o. w zakresie systemu ciepłowniczego, wodno – kanalizacyjnego. Jedynym udziałowcem jest Gmina Miasto Pionki.
- Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. oddział w Warszawie w zakresie systemu gazowego,
- PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko-Kamienna w zakresie systemu elektroenergetycznego.

2.5.3 Sieć wodociągowa

Na obszarze miasta położona jest sieć wodociągowa o łącznej długości 109,6 km. Około 98 % mieszkańców korzysta z sieciowego systemu zaopatrzenia w wodę.

Woda dostarczana odbiorcom na terenie Gminy Miasta Pionki jest pozyskiwana z dwóch ujęć wody w głębinie będących własnością Przedsiębiorstwa Wodno Kanalizacyjnego w Pionkach Sp. z o.o. Pobór wód podziemnych jest dozwolony w ilościach:

1. Ujęcie Leśna:

Godzinowo – $Q_{\max.h} = 150 \text{ m}^3/\text{h}$;

Dobowo - $Q_{\max.d} = 3\,600 \text{ m}^3/\text{d}$.

Dwie studnie głębinowe zlokalizowane w rejonie stacji uzdatniania, czerpiące wodę z utworów kredowych:

- studnia nr 1a (zasadnicza) o wydajności $Q = 97,9 \text{ m}^3/\text{h}$, głębokość 80 m;
- studnia nr 2a (rezerwa) o wydajności $Q = 48,0 \text{ m}^3/\text{h}$, głębokość 100 m;

2. Ujęcie Januszno

Godzinowo – $Q_{\max.h} = 600 \text{ m}^3/\text{h}$;

Dobowo - $Q_{\max.d} = 14\,400 \text{ m}^3/\text{d}$.

Pięć studni głębinowych zlokalizowanych w promieniu 2 km od stacji uzdatniania, czerpiących wodę z utworów kredowych:

- studnia nr 324 (1) o wydajności $Q = 150 \text{ m}^3/\text{h}$, głębokość 95 m;
- studnia nr 329(2) o wydajności $Q = 196 \text{ m}^3/\text{h}$, głębokość 100 m;
- studnia nr 323(3) o wydajności $Q = 210 \text{ m}^3/\text{h}$, głębokość 85 m;
- studnia nr 326(4) o wydajności $Q = 99 \text{ m}^3/\text{h}$, głębokość 100 m;
- studnia nr 322(5) o wydajności $Q = 72 \text{ m}^3/\text{h}$, głębokość 100 m;

Wodociągowa sieć rozdzielcza, do której wprowadzana jest woda produkowana przez ujęcia liczy ok. 110 km. W przeważającej większości jest to sieć żeliwna. Na długości ok. 150 m w ulicy Dębowej wodociąg dn 125 wykonano z rur azbestocementowych. Rurociąg magistralny dn 500 z Januszną wykonano z rur stalowych. Pozostałe odcinki wykonano w technologii PVC. Zakres średnic to 50 mm do 500 mm. Najstarsze odcinki sieci wykonane z PVC powstały ok. roku 1985. Ich stan techniczny jest zadowalający (sporadyczne awarie, wysoka szczelność). Żeliwna część sieci powstawała na przestrzeni kilkudziesięciu lat (pierwsze odcinki przed II wojną światową).

Antidotum na istniejącą sytuację byłoby przeprowadzenie kompleksowego monitoringu szczelności sieci żeliwnej i wytypowanie odcinków w najgorszym stanie celem przeprowadzenia renowacji bez wykopowej. Najpoważniejszym problemem w eksploatacji sieci wodociągowej jest zły stan przyłączy wodociągowych wykonanych na przestrzeni kilkudziesięciu lat z rur ocynkowanych. Perforacje przyłączy są przyczyną największych strat

wody. Istotną sprawą z punktu widzenia ciągłości dostaw wody jest dokładne zbadanie stanu technicznego rurociągu magistralnego z Ujęcia Januszno (stal dn 500) oraz ew. wybudowanie nowego systemu ochrony katodowej w celu jego lepszego zabezpieczenia.

W analizowanym okresie liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej rokrocznie zmniejszała się, związane to jest z malejącą liczbą mieszkańców miasta. Skutkuje to zmniejszającym się poborem wody w mieście. Istniejący system wodociągowy na terenie miasta Pionki w pełni pokrywa zapotrzebowanie mieszkańców i usług na wodę do picia i potrzeb gospodarczo-bytowych.

Tabela 24. Sieć wodociągowa

Sieć wodociągowa	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	108,8	108,8	109,2	109,2	109,3	109,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	1798	1805	1812	1807	1807	1806
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	97,8	97,77	97,77	97,76	97,76	97,8

2.5.4 Kanalizacja sanitarna

Sieć kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Miasta Pionki liczy ok. 89 km długości. Większość to kanały kamionkowe w zakresie średnic 200 mm do 600 mm, wybudowane w latach 1950 do 1990. Jako zły lub bardzo zły należy określić stan ok. 7 - 10 km sieci kamionkowych różnych średnic. Należy pilnie zainwestować w ich kompleksowe czyszczenie i przeglądy kamerą celem określenia sposobu renowacji i stopnia jej pilności. Sprawą absolutnie priorytetową jest remont odcinka kanału dn 500 w ul. Zwycięstwa o dł. ok. 600 m.

Należy opracować koncepcję skanalizowania obszaru położonego między ulicami: Al. Lipowe, Chemiczna, Leśna, Partyzantów. Ścieki sanitarne z terenu Gminy Miasta Pionki odprowadzane są na teren Centralnej Oczyszczalni Ścieków zlokalizowanej przy ul. Garszwo. Jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, przyjmująca ścieki gospodarczo-bytowe z terenu miasta, jak również ścieki przemysłowe z istniejących zakładów przemysłowych. Oczyszczalnia Ścieków (COŚ) została wybudowana w 1974 r. przy budowie Wytwórni Sztucznej Skóry. W 2005 roku oczyszczalnię kupiła Gmina Miasta Pionki. Jest tam

zastosowana technologia typowa dla tamtego okresu – oczyszczanie mechaniczno-biologiczne przy zastosowaniu osadu czynnego. Ścieki z terenu miasta zebrane w kolektor główny dochodzą do przepompowni położonej przy ul. Zwycięstwa skąd są pompowane rurociągiem długości ok. 1000 m do oczyszczalni ścieków. Oczyszczone ścieki są odprowadzane do rzeki Zagożdżonki. W analizowanym okresie do roku 2012 liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wykazywała tendencję wzrostową. Z 1238 szt. w 2010 r. do 1283 szt. w roku 2012. W ostatnim roku okresu objętego badaniem wynosiła 1285 szt.

Nominalna wydajność COŚ wynosi 10 000 m³ na dobę. Jej stan techniczny oraz stosowana technologia oczyszczania ścieków pociąga za sobą konieczność podjęcia natychmiastowych działań zmierzających do kompleksowej modernizacji.

Tabela 25. Sieci kanalizacyjne na terenie Pionek.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	75,5	75,55	78,9	83,0	83,1	88,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	1230	1238	1245	1283	1283	1285
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	92,5	92,5	92,5	92,7	92,7	

2.5.5 System ciepłowniczy

Na terenie gminy Miasto Pionki działa jeden podmiot prowadzący działalność związaną z wytworzeniem, przesyłem i dystrybucją energii cieplnej w postaci wody grzewczej - Przedsiębiorstwo Wodno Kanalizacyjno Ciepłownicze w Pionkach Sp. z o.o. (PWKC).

Przedsiębiorstwo Wodno Kanalizacyjno Ciepłownicze posiada dwa źródła ciepła zasilające dwie odrębne sieci ciepłownicze.

W źródle węglowym zlokalizowanym na terenie PRONIT przy ul. Zakładowej 7 są zainstalowane kotły:

- WR-25 (wodny) – 1 szt.
- kocioł OR-32 – 1 szt.

Kocioł WR-25 pracuje jako podstawowy oraz zabezpiecza pokrycie zamówionej mocy. Stan techniczny kotła określany jest jako dobry. Do remontu przeznaczone są urządzenia odżużlania i odpylania, natomiast do modernizacji – sterowanie procesem spalania (sterowanie i automatyka). Stan techniczny kotła OR2 określany jest jako średni. Do

wykonania pozostała na chwilę obecną wymiana podgrzewaczy sekcja 6 i 7, a także montaż dodatkowego podgrzewacza wody. Kocioł OR-32 stanowi zimną rezerwę w razie awarii kotła WR-25. Kocioł WR-25 jest eksploatowany wyłącznie na potrzeby centralnego ogrzewania średnio 7 miesięcy w roku. Urządzenia towarzyszące – nawęglania i odpopielania, stacji są w stanie technicznym złym i wymagają pilnego remontu. Stacja uzdatniania wody metodą odwróconej osmozy jest nowa i w stanie technicznym dobrym.

W źródle gazowym zlokalizowanym na terenie osiedla Chemiczna są zainstalowane dwa kotły Vitoplex pracujące w kaskadzie. Kotły zostały oddane do eksploatacji w 2004 r. W okresie letnim wykonywane są przeglądy, czyszczenie i regulacja palników. Źródło ciepła wyposażone jest w automatykę pogodową sterującą pracą kotłów według zadanych krzywych grzewczych. Stosowana regulacja parametrów pracy – jakościowa. Kotłownia wyposażona jest w układ stabilizacji ciśnienia Reflexomat oraz stację uzdatniania wody EPURO wraz ze stacją dozowania cetamin.

2.5.6 Sieci ciepłne

Woda grzewcza przygotowywana w kotłowni przy Zakładowej 7 o nominalnych parametrach pracy 130/70 °C jest przesyłana do odbiorców za pomocą sieci wysokoparametrowej lub redukowana w grupowych węzłach ciepłych przez wymienniki typów WCO lub JAD do parametrów niskich 90/70 °C. Sieci ciepłne parametrów niskich rozprowadzone po terenie osiedli mieszkaniowych zasilają obiekty odbiorców. Sieć ciepłna zarówno wysokich jak i niskich parametrów na terenie miasta w zdecydowanej większości została wykonana jako kanałowa nieprzechodnia prefabrykowana w łupinach „elowych” typu Tp-B-2 lub łukowych w zależności od zastosowanych średnic. Sieć ciepłna na terenie zakładów przemysłowych PRONIT została wykonana jako napowietrzna na estakadach stalowych lub słupach żelbetowych. Sieć ciepłna powstała w początku lat siedemdziesiątych. Ocieplenie rurociągów wykonane jest z waty szklanej lub wełny mineralnej z osłoną zewnętrzną:

- w kanałach – powłoka azbesto-cementowa na siatce ślimakowej lub Rabbita,
- na estakadach – powłoka zewnętrzna wykonana z blachy stalowej ocynkowanej lub blachy aluminiowej.

Z uwagi na posiadane możliwości techniczne oraz preferencje odbiorców stosowana jest regulacja jakościowa zładu grzewczego polegająca na dostosowaniu temperatur wody

grzewczej do wynikających z przyjętej do stosowania tabeli temperatur w zależności od aktualnych warunków zewnętrznych.

Zasilanie z kotłowni gazowej przy ul. Adasia Guzala. Woda grzewcza przygotowywana w kotłowni o nominalnych parametrach pracy 90/70 °C jest przesyłana do odbiorców za pomocą sieci niskoparametrowej. Sieci ciepłne rozprowadzone po terenie osiedli mieszkaniowych w kanałach łupinowych nieprzechodnych zasilają obiekty odbiorców. Sieć ciepłna niskich parametrów jest własnością gminy, natomiast instalacje odbiorcze w budynkach wraz z rozdzielaczami są własnością odbiorców.

Sieci ciepłne wysokich i niskich parametrów oraz grupowe węzły ciepłne są w przeważającej większości własnością Gminy Miasta Pionki. Nieznaczna ilość lokalnych grupowych węzłów ciepłnych oraz wszystkie węzły indywidualne są własnością odbiorców ciepła.

W najbliższej dającej się przewidzieć przyszłości nie przewiduje się znaczących zmian zamówionej mocy ciepłej.

2.5.7 System gazowniczy

Na terenie Gminy Miasta Pionki sieć gazowa zasilana jest z sieci gazowej wysokiego ciśnienia relacji „Figietów – Aleksandrówka” długości 33,35 km poprzez stację I. stopnia (redukcyjno – pomiarowa) Figietów kierunek Kozienice.

Miasto Pionki zasilają dwie stacje redukcyjno – pomiarowe wysokiego ciśnienia:

- „Pionki Polna” (po modernizacji w 2008 roku) zlokalizowana przy ul. Polnej
- „Sokoły” zlokalizowana w miejscowości Żdźary.

Sieć gazowa na ww. terenie składa się z sieci średniego i niskiego ciśnienia, połączonych ze sobą za pośrednictwem trzech stacji redukcyjno – pomiarowych II. Stopnia:

- „Pionki Adria” – przeprowadzona modernizacja w latach 2005-2014,
- „Pionki Podgóry” – przeprowadzona modernizacja w 2014r.
- „Pionki Wspólna” – przeprowadzona modernizacja w 2012r.

W latach 2013 – 2014 przebudowano i zmodernizowano sieć gazową z przyłączami w ul. Adasia Guzala, w ul. Bohaterów Studzianek. Dodatkowo przeprowadzono remont sieci gazowej z przyłączami w ul. Sienkiewicza i ul. Leśnej. Zrealizowano także inwestycję

dotyczącą budowy gazociągu z 2 przyłączami – ul. Graniczna nr 2 i nr 4 dz. Nr 655 i 656. W latach 2014 – 2015 nie została zrealizowana planowana inwestycja dotycząca przebudowy i modernizacji gazociągu z przyłączami w ul. Chemicznej.

Obecnie na terenie Gminy Miasta Pionki nie są planowane inne przedsięwzięcia związane z modernizacją i infrastruktury technicznej, poza pracami modernizacyjno – remontowymi pozwalającymi na zachowanie sieci gazowej w odpowiednim stanie technicznym.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 r. w Pionkach z sieci gazowej korzystało 91,4% ogółu mieszkańców. Liczba ta na przestrzeni lat 2009-2014 ulegała zmianom, w latach 2009-2011 wynosiła 92,7%, w następnym roku zmniejszyła się do 89,1%. W analizowanym okresie liczba czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych rokrocznie wzrastała, z 1175 szt. w 2009 r. do 1242 szt. w roku 2014.

2.5.8 System elektroenergetyczny

Sieć dystrybucyjną 110 kV na terenie Gminy Miasta Pionki stanowią napowietrzne linie 110 kV. Gmina Miasto Pionki zasilana jest przez PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko-Kamienna z następujących ciągów liniowych 110 kV: Rożki – Radom Potkanów – Radom Południe – Pronit Pionki – Pionki – Kozienice Miasto – Kozienice.

Sieć dystrybucyjna SN na terenie Gminy Miasta Pionki, pracuje na napięciu 15 kV oraz 6 kV (sieć zasilana ze stacji 110kV/SN Pronit). Na terenach centrum Pionek jest to sieć kablowa, na terenach podmiejskich przeważają sieci napowietrzne.

Obecnie istniejąca sieć 110 kV i SN na poszczególnych poziomach napięcia WN – 0, SN – 18, nN zaopatruje 8850 odbiorców, jednocześnie zapewnia pełne pokrycie zapotrzebowania na energię elektryczną

Stan techniczny urządzeń jest zadowalający i zapewnia odpowiedni poziom bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej. Rozbudowa sieci związana z przyłączeniem nowych podmiotów lub zwiększeniem mocy dla istniejących odbiorców na terenie miasta prowadzona jest w miarę potrzeb wynikających z określanych warunków przyłączenia oraz aktualnego Planu Rozwoju. Zmiany związane z przyłączaniem nowych odbiorców bądź zwiększaniem mocy przez istniejących odbiorców są wprowadzane w miarę pojawienia się kolejnych potrzeb na podstawie określanych warunków przyłączenia. Działania mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa zasilania odbiorców na terenie Gminy Miasta Pionki są prowadzone zgodnie z planami inwestycyjno – remontowymi.

Rezerwy mocy w GPZ Pionki Miasto są znaczne. Szacuje się, że stopień wykorzystania mocy zainstalowanej nie przekracza 25 %.

Do ważniejszych zadań należy zaliczyć:

- modernizację stacji transformatorowej 15/04 kV na terenie dawnych zakładów Pronit (średnio 3 szt./rok),
- wymianę kabli SN na terenie Pronitu,
- modernizację sieci kablowej nN na osiedlach Chemiczna, Nowa Kolonia, Podgaje.

2.5.9 Wyposażenie budynków i ich stan techniczny

Stopień wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne jest wysoki. W 2014 r. w Pionkach wszystkie mieszkania wyposażone były w wodociąg. Mieszkania wyposażone w łazienkę stanowiły ponad 98% ogólnej liczby lokali, natomiast dostęp do gazu sieciowego zapewniony był w blisko 89% mieszkań. Blisko 90% lokali posiadało centralne ogrzewanie. Można zauważyć, że ogólna liczba mieszkań wyposażonych w podstawowe media z roku na rok sukcesywnie wzrasta, związane jest to ze zwiększeniem liczby inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej. Świadczy to o podnoszeniu standardu i jakości życia mieszkańców.

Tabela 26. Urządzenia techniczno-sanitarne w mieszkaniach na terenie Gminy Miasto Pionki w latach 2010 - 2013

	2010	2011	2012	2013
centralne ogrzewanie	6394	6404	6416	6425
gaz sieciowy	6339	6345	6354	6361

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

Pomimo dobrego wyposażenia budynków w instalacje stan techniczny budynków nie jest najlepszy i wiąże się z koniecznością sukcesywnego przeprowadzania remontów. Oprócz remontów poszczególnych budynków, konieczne są również remonty mieszkań będących własnością gminy w zakresie koniecznym i dostosowanym do możliwości finansowych właścicieli poszczególnych mieszkań. Potrzeby mieszkaniowe w Pionkach są duże. W najlepszym stanie technicznym zachowana jest zabudowa spółdzielcza.

Aktualny pozostaje problem podniesienia standardu kilkudziesięciu najbardziej zaniedbanych lokali komunalnych. Brak jest wystarczających środków na remonty domów i mieszkań komunalnych, albowiem wiele rodzin permanentnie zalega z opłatami czynszowymi. Struktura wieku budynków mieszkalnych w Pionkach wskazuje na stosunkowo młody rodowód zasobów mieszkaniowych. W najgorszym stanie jest zabudowa przed i powojenna.

2.5.10 Najważniejsze problemy infrastruktury technicznej

- niezadowalający stan infrastruktury komunikacyjnej i drogowej
- wyeksploatowanie obiektów teletechnicznych: ciepłowniczej sieci przesyłowej wodociągowej i kanalizacyjnej
- brak kanalizacji deszczowej,
- zły stan oczyszczalni ścieków
- zły stan najstarszych budynków
- brak kapitału na termomodernizację i nowoczesne energooszczędne technologie

2.6 Uwarunkowania ochrony środowiska

2.6.1 Środowisko

Pionki położone są w północno-wschodniej części niecki radomskiej zbudowanej z utworów kredy i trzeciorzędu na których zalega pokrywa utworów czwartorzędu

Rzeźba terenu Pionek jest mało urozmaicona. Jest to równinny obszar wysoczyzny polodowcowej przedzielony doliną rzeki Zagożdżonki, przepływającej przez miasto z południa na zachód. Najwyższy punkt miasta stanowi wzniesienie o wysokości 182 m. n.p.m. znajdujące się w części północno-zachodniej, natomiast najniższy w dolinie Zagożdżonki na wschodzie miasta – 134 m. n.p.m. Najwyżej położone są tereny miasta w części północno-zachodniej, których wysokość wynosi 165-172 m. n.p.m., a najniżej tereny wschodnie miasta w Puszczy Kozienickiej: 134-155 m. n.p.m.

Klimat jest dość łagodny i jednolity. Występują tu umiarkowane opady deszczu. Suma opadów średnich rocznych wynosi około 595 mm, maksymalne średnie roczne opady – 812 mm, maksymalny roczny opad – 943 mm (1966 r.). Największe nasilenie opadów odnotowuje się w czerwcu i w lipcu. Średnia temperatura roczna wynosi 7,6 °C, a dla okresu zimowego 1,5 °C.

Dominują wiatry z kierunków: zachodniego, północno-zachodniego, południowozachodniego, południowego (dane ze stacji Kozienice). W rejonie Puszczy Kozienickiej opadów jest więcej niż na pozostałym obszarze – wynoszą około 600 mm rocznie. Teren Puszczy charakteryzuje się również wyższą średnią temperaturą oraz dłuższym okresem wegetacyjnym, który wynosi około 220 dni. W obrębie Puszczy Kozienickiej występuje szczególnie zdrowy mikroklimat.

W rejonie Pionek znane są trzy poziomy wodonośne: kredowy, trzeciorzędowy, czwartorzędowy. Kredowy poziom wodonośny tworzy rozległy zbiornik wód podziemnych tzw. Regionu kredy lubelskiej. Kolektorem poziomu wodonośnego są margle, opoki i wapienie. Wody tego poziomu mają charakter szczelinowy lub szczelinowo - porowy, występują pod ciśnieniem. Kredowy poziom wodonośny jest to główny poziom wodonośny o zasadniczym znaczeniu dla zaopatrzenia miasta i przedsiębiorstw w wodę, charakteryzuje się dużą wodonośnością i dobrą jakością wody

Na terenie całego miasta ten poziom wodonośny należy do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 405 – Niecka Radomska.

Główny Zbiornik Wód Podziemnych w rejonie Pionek został zaliczony do obszarów najwyższej ochrony wód Głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Jego lokalizacja stanowi ograniczenia dla inwestycji szkodliwych dla środowiska i lokalizowania składowisk odpadów. Wody ujmowane są na terenie miasta Pionki z otworów studziennych o głębokości 33-23 m. Są one miękkie lub średnio twarde o twardości węglanowej, cechuje je niewielkie zabarwienie i mętność wywołana wytrąceniem się związków żelaza.

Przez Pionki przepływa rzeka Zagożdżonka, która jest lewym dopływem Wisły. Wpada do Wisły na 424,7 km., długość rzeki wynosi 39,9 km. Zlewnia rzeki Zagożdżonki ma powierzchnię 568,8 km². Rzeką Zagożdżonką odwadnia Miasto Pionki. Rzeką zasila zbiornik wodny Staw Górny na ok. 30,9 km. Lewym dopływem Zagożdżonki jest strumień zwany Żurawik, płynie on w lasach w północnej części Pionek i wpada do Zagożdżonki poza granicami miasta.

W dolinie rzeki Zagożdżonki utworzony został sztuczny zbiornik wód powierzchniowych – Staw Górny. Zlokalizowany jest w odległości 9,0 km od źródeł rzeki w południowo-zachodniej części Pionek. Jest on sztucznym zbiornikiem wody powierzchniowej powstałym przed 1939 rokiem (w okresie budowy Zakładów Chemicznych) po spiętrzeniu jazem wód rzeki Zagożdżonki. Ma powierzchnię 16,8 ha i pojemność 49 tys. m³. W 1976 roku obiekt został zmodernizowany. Znacznie powiększono jego objętość, wzniesiono nowe zapory ziemne i jaz dwuprzęsłowy, żelbetonowy.

Jednym z zagrożeń środowiskowych jest możliwość podniesienia się poziomu wody w rzece Zagożdżonce. W okresie wiosennym powstają rozlewiska i zalana zostaje większość pól w dolinie rzeki. Woda podchodzi do poziomu ulicy Wspólnej i zagraża usytuowanej przy niej zabudowie. Zakłada się uregulowanie rzeki w obszarze Miasta poprzez odbudowę zbiornika wodnego Staw Dolny.

Wśród surowców mineralnych zlokalizowanych na obszarze miasta można wyróżnić: złoża torfu (w dolinie Zagożdżonki) oraz piasku. Złoża torfu to torfowiska niskie – nazwane Pionki - Dłużanka, ciągną się wzdłuż doliny rzeki Zagożdżonki aż do wschodniej granicy miasta. Brak jest możliwości wydobywania surowców na skalę przemysłową.

Ze względu na położenie Pionek na skraju dawnego obszaru Puszczy Kozienickiej lasy zajmują 833 ha, to jest 45,3 % ogólnej powierzchni miasta. Teren Kozienickiego Parku Krajobrazowego w Pionkach obejmuje obszar lasów w północnej części miasta o powierzchni

607,07 ha. Lasami tymi gospodarują Lasy Państwowe (Nadleśnictwo Kozienice). Na terenie tym znajduje się część rezerwatu leśnego Pionki, którego cała powierzchnia wynosi 81,6 ha. W granicach miasta na terenie byłego ZTS „Pronit” znajduje się ok. 243,37 ha lasów Skarbu Państwa, z czego około 161,1 ha należy do Gminy Miasto Pionki, a pozostałe w większości do Zakładów Produkcji Specjalnej Sp. z o.o. Lasy stanowią niezbędny czynnik równowagi ekologicznej. Na terenie Pionek dominują lasy liściaste oraz mieszane, najliczniej występujące gatunki to: dąb, sosna, grab, świerk, jodła, buk. Dominującym typem siedliskowym jest bór świeży. Łąki i pastwiska rozciągają się wzdłuż całej doliny rzeki Zagożdżonki w południowej części miasta. Na terenie miasta Pionki znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

Kozienicki Park Krajobrazowy - utworzony w 1983 r. dla ochrony bogactwa Puszczy Kozienickiej. Powierzchnia Parku wynosi 26 233,83 ha, a powierzchnia otuliny Parku – 36 009,62 ha. Granice otuliny sięgają: Głowaczowa, Bąkowca, Jedlni Letnisko, Jastrzębi tworząc zamknięty obszar. Pionki są zlokalizowane wewnątrz otuliny, lecz teren miasta na południe od torów kolejowych jest w całości wyłączony z granic Parku i z otuliny. Północna część Pionek należy w części do otuliny, gdzie granicę stanowią ulice: Partyzantów, Leśna, granica lasu oraz tory kolejowe, a pozostały obszar miasta to teren Parku Krajobrazowego. Powierzchnia Parku na terenie miasta wynosi 607,07 ha, a powierzchnia otuliny – 300 ha. W granicach Parku znajduje się 15 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 1 267, 92 ha. Występuje tu 40 gatunków roślin chronionych. Gatunkami występujących tu zwierząt są m. in.: łosie, jelenie, sarny, dziki, borsuki, lisy, bobry i rzadkie gatunki ptaków: bocian czarny, orlik krzykliwy, kraska.

Rezerwat przyrody Pionki – jest to rezerwat leśny, częściowy o powierzchni 81,60 ha.

Utworzony został w 1982 r. w nadleśnictwie Kozienice, obręb Pionki przy północnych granicach miasta Pionki, dla zachowania w stanie naturalnym drzewostanów grabowo – sosnowo – jodłowo - dębowych, w których jodła ma dużą siłę lasotwórczą. Wśród roślinności zielnej spotkać można: widłaki (goździsty i jałowcowy), lilię złotogłów, konwalię majową, zawilec gajowy oraz przylaszczkę pospolitą. Do rzadkich gatunków ptaków występujących na tym obszarze należą: dzięcioł (średni, duży i czarny), gołąb grzywacz, gil, puszczyk, grubodziób, turkawka, wilga i paszkot. W rezerwacie wyznaczone i oznakowane są dwie ścieżki dydaktyczne, których celem jest pokazanie różnorodności występujących drzew i krzewów, ukształtowania terenu, przybliżenie zasad ochrony i gospodarki w lesie, a także prawidłowych zasad turystyki, roli zadrzewień i zróżnicowania siedlisk.

Pomniki przyrody - na terenie miasta znajduje się 19 obiektów pomników przyrody ożywionej, drzew w zespołach i pojedynczych okazów, ustanowionych przez Wojewodę Mazowieckiego. Poniżej przedstawiony jest aktualny rejestr pomników przyrody, znajdujących się w mieście Pionki.

Użytki ekologiczne - na terenie Pionek są trzy takie miejsca o powierzchni całkowitej 5,15 ha i są to:

- bagno nad strumieniem Żurawik o powierzchni 1,27 ha,
- bagno z pojedynczymi olszami o powierzchni 2,59 ha,
- bagno (przy Zagożdżoncy) o powierzchni 1,29 ha.

Natura 2000 – tereny Pionek, należą do Ostoi Kozienieckiej. Obejmuje ona jeden z większych kompleksów leśnych w środkowej Polsce -Kozienicką, położoną na granicy Małopolski i Mazowsza. Jest to obszar Równiny Kozienieckiej, Doliny Środkowej Wisły i Równiny Radomskiej. Położona w widłach starych dolin Radomki i Zagożdżonki. Puszcza pokrywa lekko falistą równinę polodowcową. Lasy zajmują połowę powierzchni ostoi.

Atmosfera - Źródła zanieczyszczenia powietrza pochodzą głównie z zakładów przemysłowych emitujących do powietrza i wody pyły i gazy jednakże na skutek upadku wielu zakładów w tym przede wszystkim ZTS "Pronit" obserwuje się bardzo duże zmniejszenie zanieczyszczeń i ich emisja do powietrza atmosferycznego w mieście Pionki jest stosunkowo niewielka. Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń są instalacje energetyczne spalające paliwo oraz ciągi komunikacyjne z zanieczyszczeniami powstającymi przy spalaniu paliw samochodowych. Instalacje technologiczne położone w mieście pełnią rolę drugorzędną, ponieważ zakładów o profilu produkcji - szczególnie szkodliwym dla środowiska - jest niewiele. Dwutlenek siarki emitowany jest przede wszystkim przez kotłownie lokalne, przy spalaniu zanieczyszczonego siarką węgla. Tlenki azotu pochodzą ze spalania węgla, koksu, gazu i benzyn samochodowych. Pyły - emitowane są do atmosfery wraz ze spalinami pochodzącymi ze spalania paliw stałych. Fluor powstający ze spalania węgla oraz z ołowiu, pochodzący z transportu samochodowego jest również zanieczyszczeniem powietrza. Średnie stężenie zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w okresie zimowym jest kilka razy wyższe niż w okresie letnim. W Pionkach zezwolenia na wprowadzanie do powietrza gazów lub pyłów posiada 8 podmiotów gospodarczych. Ochrona powietrza polega na zapobieganiu powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczaniu lub eliminowaniu wprowadzanych do powietrza substancji w celu zmniejszenia istniejących

stężeń lub utrzymanie ich na dotychczasowym, dopuszczalnym poziomie. Problemy z jakością powietrza związane są z zanieczyszczeniami substancjami chemicznymi szkodliwymi dla zdrowia, pyłami w powietrzu i odorami.

Do źródła odorów na terenie miasta należą: szamba, procesy technologiczne w zakładach przemysłowych, tereny bagienne, emisja gazów z indywidualnych palenisk domowych ze spalania butelek PET, plastików, gumy, używane tereny uprawy rolnej.

Zgodnie z Planem Gospodarki Niskoemisyjnej dla miasta Pionki w celu ograniczania emisji zanieczyszczeń w przemyśle należy podjąć następujące działania:

1. Objęcie wszystkich zakładów decyzjami o dozwolonej emisji zanieczyszczeń.
2. Rozbudowa i/lub łączenie systemów ciepłowniczych w celu lepszego wykorzystania potencjału ciepłowni miejskiej „Pronit”.
3. Likwidacja źródeł emisji niezorganizowanej.
4. Hermetyzacja procesów technologicznych.
5. Przestrzeganie przez zakłady norm emisji zanieczyszczeń.
6. Promowanie energooszczędnych technologii i norm zarządzania środowiskowego (np. ISO 14000). Pyły, siarka i tlenek węgla są emitowane przede wszystkim przez ciepłownię miejską po ZTS „Pronit”.

W celu ograniczenia emisji ze źródeł komunalnych należy podjąć następujące działania:

1. Modernizacja ciepłowni miejskiej „Pronit” w kierunku zmiany paliwa z węgla kamiennego na ekologiczne lub wykonania instalacji odpylania i odsiarczania spalin.
2. Modernizacja sieci ciepłych, szczególnie wysokich parametrów, poprzez wymianę przewodów w kanałach na rury preizolowane z monitoringiem.
3. Modernizacja wymienników ciepła.
4. Wspieranie i promowanie termoizolacji budynków i wymiany stolarki budowlanej

Na terenie miasta i Gminy Pionki nie zostało urządzone wysypisko odpadów stałych.

Zgodnie z założeniami planu gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego, Radom został uznany za jeden z ośmiu obszarów objętych utworzeniem regionalnych zakładów gospodarki odpadami. W związku z tym, że na obszarze Miasta Pionki nie może być utworzone wysypisko śmieci większość odpadów z miasta przewożone jest do ZUOK w Radomiu które miejscem utylizacji odpadów komunalnych, wytwarzanych na terenie miasta Pionki.

2.6.2 Dziedzictwo kulturowe i ochrona zabytków

Zgodnie z ustawą o ochronie dóbr kultury, organy gminy zobowiązane są dbać o dobra kultury i podejmować działania ochronne oraz uwzględniać zadania ochronne zabytków, m.in. w budżetach, w prawie miejscowym i przepisach gminnych. Według Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Radomiu na obszarze miasta Pionki ochronie podlega zabytkowy układ urbanistyczny miasta, w którym wyznaczone są strefy konserwatorskie:

- teren istniejącego Szpitala Rejonowego;
- tzw. Działki za torem;
- tzw. Działki za stawem;
- teren zabudowy jednorodzinnej sprzed 1939 roku;
- teren położony pomiędzy ul. Radomską, Al. Jana Pawła II, Fabryczną, Zakładową, obejmujący częściowo tereny po byłych zakładach ZTS Pronit.

Zabytki

W wojewódzkim rejestrze zabytków znajdują się 3 zabytki nieruchome:

- Kościół parafialny p.w. św. Barbary 1922-29 , Al. Jana Pawła II 1 , Nr. Rej. 372/A z 05.01.1988
- Pałacyk 1930/31, ul. Spokojna 9 , Nr. Rej. 533/A z 23.06.1993
- Budynek murowany tzw. Stara Poczta Aleja Jana Pawła II 17 Nr .Rej A- 1198

W wojewódzkiej ewidencji zabytków, w oparciu o gminną ewidencję zabytków miasta Pionki znajduje się 77 obiektów.

Gminna ewidencja zabytków

Gminna ewidencja zabytków nie jest formą prawnej ochrony zabytku, jednak istnieje obowiązek uzgodnienia przez właściwy organ architektoniczno-budowlany z organem konserwatorskim decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy. W gminnej ewidencji zabytków miasta Pionki ujętych jest 81 obiektów.

Należy również wskazać miejsca pamięci narodowej, które zostały zaliczone do obiektów chronionych:

- obelisk ku czci ofiar faszyzmu 1939-1945;
- pomnik ku czci poległych pracowników ZTS "Pronit" w latach 1939-1945;
- cmentarz – mogiły żołnierzy Września, partyzantów oraz pomordowanych w latach 1939-1945;
- krzyż w miejscu egzekucji w latach 1940-1944;
- pomnik „Chwała Poległym” 1939-1945.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Pionki określono także strefę ochrony ekspozycji krajobrazu kulturowego, tzw. strefę „E”, w której w procesie planowania nowej zabudowy i przekształceń krajobrazu należy wziąć pod uwagę ochronę ekspozycji historycznych elementów krajobrazu kulturowego:

a. strefa ochrony ekspozycji miasta

b. strefa wewnętrzna ochrony ekspozycji sylwetki centrum miasta

Spis obiektów przewidzianych przez Konserwatora Zabytków do objęcia ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków. Obiekty proponowane do wpisu do rejestru zabytków:

- Budynek dawnej Powiatowej Kasy Chorych,
- Legionówka przy ul 15 Stycznia,
- Dworzec PKP Pionki Główne,
- Cmentarz mogiły żołnierzy września partyzantów oraz pomordowanych w latach 1939-1945 przy ulicy Kozienickiej,
- krzyż w miejscu egzekucji w latach 1940-1944,
- budynek dawnego Kasyna Urzędniczego,

Obiekty objęte szczególną ochroną przez Wojewódzkiego Konserwatora Ochrony Zabytków:

Dawny Hotel "Lampart", obecnie siedziba Urzędu Miasta, al. Jana Pawła II 15

Wybudowany w 1927 r. przez Państwową Wytwórnę Prochów i Materiałów Kruszących. Budynek adaptowany był przez Urząd Bezpieczeństwa, Urząd Miejski i Milicję, obecnie mieści się Urząd Miasta Pionki.

Budynek dawnej kasy chorych, ul. Legionistów 38

Budynek murowany, tynkowany, dwukondygnacyjny, dach łamany polski kryty blachą na rąbek stojący. Elewacja frontowa 9-osiowa, ponad trzema centralnymi osiami duża facjata

zwieńczona wolutowym naczółkiem; w dachu lukarny. W narożach szkarpy. Rynny i rury spustowe z blachy ocynkowanej. Stolarka okienna i drzwiowa nowa z PVC.

Budynek Biblioteki Pedagogicznej, ul. Radomska 7

Dom wybudowany dla Dyrektora Naczelnego, z 1928 r. z obszerną kuchnią, spiżarką, pokojem dla służby, dużym halle, jadalnią, salonem, gabinetem Dyrektora na parterze oraz sześcioma pokojami i dużą łazienką. Duża willa, murowana, piętrowa, podpiwniczona. Od strony południowo-wschodniej dwa ryzality z trójkątnymi naczółkami oraz balkonem. Od strony północno-zachodniej portyk z czterema kolumnami i tarasem oraz tympanon z dekoracją ornamentalną na czterech półkolumnach. Dach mansardowy pokryty blachą z lukarnami. Stolarka okienna i drzwiowa z PVC. Na poddaszu znajdowały się pokoje gościnne oraz dla służby. Otoczenie stanowił ogród francuski, lasek brzozy, piwnica-lodownia.

Dawne kasyno urzędnicze, obecnie Centrum aktywności Lokalnej, ul. Zakładowa 5

Budynek murowany, tynkowany, piętrowy, bryła rozczłonkowana z tarasami, balkonami, gzymsami, pilastrami. Ocieplony styropianem. We wnętrzach stolarka wymieniona na nową.

Budynek dworca kolejowego, ul. Zwycięstwa 1A

Budynek murowany, tynkowany, parterowy. Dach czterospadowy, kryty blachą z dużą, wolutowo zakończoną facjatą wieńczącą ryzalit. Na osi centralnej ryzalitu portyk kolumnowy z balkonem z chowaną tralkową balustradą. Facjata zwieńczona wolutowym naczółkiem. Zachowany detal w formie szkarp i gzymsów oraz oryginalna stolarka okienna i drzwiowa. Rynny i rury spustowe z blachy ocynkowanej. Zachowany wystrój wnętrza (posadzki, kolumny, konstrukcja sklepienia) oraz schody lastrykowe prowadzące do dworca i zdroj obok budynku.

2.6.3 Najważniejsze problemy

- brak pełnego wykorzystania potencjału przyrodniczego miasta,
- wysoki stopień degradacji niektórych obiektów zabytkowych
- brak ścieżek rowerowych,
- wzrost zanieczyszczeń komunikacyjnych i emisji hałasu
- zły stan zieleni miejskiej

3. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

W wyniku przeprowadzonej analizy poniżej zidentyfikowano najważniejsze problemy występujące w poszczególnych sferach ograniczających rozwój miasta.

SFERA SPOŁECZNA:

- postępujący spadek liczby ludności miasta,
- starzenie się lokalnej społeczności,
- zmniejszająca się liczba urodzeń,
- ujemne saldo migracji
- wzrastające wskaźniki obciążenia demograficznego,
- zwiększające się obciążenie demograficzne - rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku ludności w wieku przedprodukcyjnym,
- duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej,
- uzależnianie od pobieranych świadczeń społecznych,
- duża skala problemu bezradności,
- zagrożenie nasileniem zachowań patologicznych związanych z ubóstwem i bezrobociem,
- problem wykluczenia społecznego, zwłaszcza wśród niepełnosprawnych, ubogich i chorych,
- zmniejszający się współczynnik skolaryzacji w placówkach na terenie miasta,
- niedostosowanie szkolnictwa do rynku pracy,
- niski stopień udziału organizacji pozarządowych we współpracy z miastem,
- struktura organizacji pozarządowych (brak o charakterze społeczno-gospodarczym).

SFERA GOSPODARCZA

- niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców
- mała liczba średnich i dużych firm
- niski stopień innowacyjności przedsiębiorstw
- niedostateczny napływ inwestycji
- brak zintegrowanego programu promocji gospodarczej miasta,
- brak odpowiedniego doradztwa gospodarczego
- brak kapitału i słaby stopień przygotowania do działalności na globalnym rynku
- brak atrakcyjnych ofert pracy i niskie płace

- relatywnie wysoki poziom bezrobocia
- duża liczna osób długotrwale bezrobotnych
- duża liczba bezrobotnych z wykształceniem podstawowym
- trudna sytuacja kobiet na lokalnym rynku pracy
- wysoki odsetek bezrobotnych kobiet w strukturze wszystkich bezrobotnych,
- niewykorzystany potencjał turystyczny miasta,
- brak nowoczesnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej
- sezonowość ruchu turystycznego

SFERA PRZESTRZENNA

- niedostateczna spójność funkcjonalno-przestrzennej miasta
- bariery w układzie komunikacyjnym miasta,
- brak kompleksowo uzbrojonych terenów pod budownictwo
- brak nowoczesnego planu zagospodarowania miasta, dostosowanego do potrzeb

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- niezadowalający stan infrastruktury komunikacyjnej i drogowej
- wyeksploatowanie obiektów teletechnicznych: ciepłowniczej sieci przesyłowej wodociągowej i kanalizacyjnej
- brak kanalizacji deszczowej,
- zły stan oczyszczalni ścieków
- zły stan najstarszych budynków
- brak kapitału na termomodernizację i nowoczesne energooszczędne technologie

UWARUNKOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA

- brak pełnego wykorzystania potencjału przyrodniczego miasta,
- wysoki stopień degradacji niektórych obiektów zabytkowych
- brak ścieżek rowerowych,
- wzrost zanieczyszczeń komunikacyjnych i emisji hałasu
- zły stan zieleni miejskiej

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy najwięcej problemów w funkcjonowaniu miasta występuje w sferze społecznej i gospodarczej. Wiąże się to niewątpliwie ze specyfiką miasta (monokultura produkcyjna) i jego tłem historycznym.

Dlatego też, w dalszej części niniejszego opracowania skoncentrowano się na szczegółowej analizie problemów powyższych sfer które stanowią bariery rozwojowe miasta z uwzględnieniem pozostałych, tak by opracowany program był komplementarny.

Pozwoli to na podjęcie wyprzedzających działań o charakterze społecznym a dotyczących rozwiązania problemów społecznych oraz pobudzenia lokalnej aktywności.

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT to narzędzie służące do wewnętrznej analizy sytuacji miasta i jego otoczenia w celu zoptymalizowania strategii dalszego postępowania. Głównym celem analizy jest określenie aktualnej pozycji Ławy i jej perspektyw. Jej nazwa pochodzi od pierwszych liter słów czynników klasyfikujących możliwości miasta:

- Strengths - mocne strony miasta, które należy wykorzystać przyczynią się do jego rozwoju, pozytywnie wyróżniają Ławę w otoczeniu i stanowią jej przewagę nad konkurencją;
- Weaknesses - słabe strony miasta, które należy wyeliminować lub chociaż zniwelować siłę ich oddziaływania, gdyż mogą hamować rozwój Ławy;
- Opportunities - szanse - uwarunkowania, które przy odpowiednim wykorzystaniu mogą pozytywnie wpływać na rozwój miasta;
- Threats - zagrożenia - czynniki mogące w przyszłości stanowić zagrożenie dla rozwoju miasta.

Tabela 27. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
Duża powierzchnia terenów zieleni wokół miasta (bliskość Puszczy Kozienickiej),	Zdewastowana baza rekreacyjna,
Dogodne położenie w centralnej części kraju,	Przestarzały tabor komunikacji miejskiej,
Potencjał ludzki,	Występowanie barier architektonicznych w przestrzeni,
Występowanie wielu terenów inwestycyjnych,	Zły stan techniczny dróg i chodników,
Istnienie na terenie miasta obszarów włączonych do Tarnobrzelskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,	Mała liczba miejsc pracy oraz niskie płace,
Istniejące połączenie kolejowe,	Zmniejszająca się liczba podmiotów gospodarki narodowej,
Szeroka oferta kulturalna	Niski wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
Bogata historia miasta,	Słabo rozwinięta baza turystyczna,
Zaangażowanie władz lokalnych w rozwój miasta,	Zły stan techniczny obiektów dziedzictwa kulturowego,
Dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa,	Niewystarczająca oferta kulturalna oraz rekreacyjno- rozrywkowa,

Dbanie o czystość na terenie miasta,	Niewystarczająca liczba parkingów,
Licznie działające organizacje pozarządowe oraz kluby sportowe.	Zły stan techniczny oczyszczalni ścieków,
Bogate walory przyrodniczo – krajobrazowe	Brak ścieżek rowerowych,
Korzystne położenie geograficzne sprzyjające rozwojowi turystyki	Niezadowalający poziom estetyki centrum miasta,
Dobrze rozwinięta miejska infrastruktura techniczna	Małe zaangażowanie mieszkańców w życie miasta,
	Niekorzystna struktura demograficzna,
	Brak kompleksowo uzbrojonych terenów pod budownictwo
	Wzrost zanieczyszczeń komunikacyjnych i emisji hałasu
	Wysoki poziom bezrobocia, w szczególności długotrwałego i strukturalnego,
	Niedostateczny napływ inwestycji
	Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej
	Duża skala problemu bezradności
	Duża liczba bezrobotnych z wykształceniem podstawowym
	Wysoki odsetek bezrobotnych kobiet w strukturze wszystkich bezrobotnych
	Zmniejszający się współczynnik skolaryzacji w placówkach na terenie miasta
	Malejąca liczba mieszkańców miasta, w związku z ujemnym przyrostem naturalnym i ujemnym saldem migracji,
	Niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych.
	Starzejące się społeczeństwo
Szanse	Zagrożenia
Możliwość finansowania inwestycji ze środków zewnętrznych w tym UE w ramach perspektywy finansowej 2014 – 2020,	Pogłębiająca się sytuacja ubożenia społeczeństwa,
Aktywizacja rynku pracy,	Utrzymywanie się wysokiego poziomu bezrobocia,
Rozwój lokalnego sektora gospodarczego i pozyskanie inwestorów zewnętrznych,	Rosnąca liczba osób korzystających z pomocy społecznej,
Rozwój turystyki oraz działalności sportowo rekreacyjnej,	Spadek poziomu aktywności obywatelskiej,

Zwiększenie rozpoznawalności Pionek jako miejsca atrakcyjnego ze względu na tradycje przemysłowe i sportowe,	Konkurencja w zakresie możliwości pozyskiwania środków na realizację przedsięwzięć rozwojowych,
Wzrost zainteresowania inwestorów terenami przemysłowymi i poprzemysłowymi,	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców,
Rozwój otoczenia i instytucji wspierających biznes,	Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym,
Dostosowanie programów nauczania do potrzeb lokalnego rynku pracy,	Odpyły uzdolnionej, dobrze wykształconej kadry pracowniczej.
Wzrost liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą	Zmieniające się uregulowania w zakresie pozyskiwania środków unijnych
Wzrost zainteresowania inwestorów miastem	Niestabilne przepisy prawne zniechęcające do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej;
Wzrost świadomości społeczeństwa obywatelskiego;	Rosnące obciążenia podatkowe przedsiębiorców;
	Zagrożenie nasileniem zachowań patologicznych związanych z ubóstwem i bezrobociem
	Szybko zmieniające się przepisy prawa

5. Obszary zdegradowane i rewitalizacji

Rewitalizacja

Rewitalizację należy rozumieć jako system działań, które mają na celu "przywracanie do życia" i zrównoważony rozwój określonych obszarów, które utraciły dotychczas pełnione funkcje, np. społeczne czy gospodarcze. Rewitalizacja i rozwój infrastruktury terenów zdegradowanych sprzyjać ma rozwojowi społecznemu i gospodarczemu oraz tworzeniu nowych funkcji administracyjno – biznesowych.

Proces rewitalizacji jest odpowiedzią na występowanie wielu niekorzystnych zjawisk np.: bezrobocie, ubóstwo, wykluczenia społeczne, negatywnych procesów demograficznych, zanieczyszczenia środowiska, degradacji infrastruktury technicznej.

Celem Programu Rewitalizacji jest zainicjowanie działań mających na celu ożywienie gospodarcze i społeczne obszaru, zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, m.in. poprzez nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno – gospodarczych. Działania powinny odbywać się przy jednoczesnej trosce o środowisko naturalne.

Do najważniejszych celów rewitalizacji należą:

- ożywienie społeczno – gospodarcze,
- eliminowanie bądź ograniczanie nasilenia negatywnych zjawisk społecznych,
- uzyskanie ładu przestrzennego i poprawa estetyki miasta,
- zwiększenie wartości rewitalizowanych nieruchomości,
- poprawa wizerunku przestrzeni miejskiej,
- zainicjowanie i wzmocnienie współpracy między lokalnymi podmiotami przy lokalnych działaniach społecznych,
- włączenie mieszkańców do procesu decyzyjnego (partycypacja społeczna),
- wzrost liczby turystów odwiedzających obszary zrewitalizowane,
- wzrost liczby podmiotów gospodarczych w obszarze oddziaływania programu.

5.1 Kryteria wyboru zdegradowanego obszaru

W trakcie prac nad wyznaczeniem obszaru rewitalizacji pozyskano dane statystyczne z Urzędu Miasta Pionki, Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pionkach, Komisariatu Policji w Pionkach.

Informacje te dotyczyły:

- Liczby ludności
- Liczba aktywnych zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej
- Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej
- Łączna suma wypłaconych zasiłków pomocy społecznej
- Liczba rodzin którym udzielono zasiłku
- Ogólna liczba bezrobotnych
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych
- Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym
- Liczba przestępstw stwierdzonych ogółem
- Liczba wymeldowań
- Liczba zameldowań
- Liczba zgonów
- Liczba urodzeń
- Saldo migracji
- Odpływ ludności

Wybór obszaru miasta do objęcia procesem rewitalizacji jest wynikiem gruntownej diagnozy zjawisk kryzysowych w Pionkach i ustalenia ich koncentracji terytorialnej. W oparciu o podsumowanie analiz ilościowych i wyznaczonych w oparciu o nie stref nasilenia negatywnych zjawisk wyznaczono granice obszaru zdegradowanego, jako podstawę do uszczegółowienia w procesie konsultacji społecznych, które były kluczowym elementem procesu sporządzenia niniejszego dokumentu.

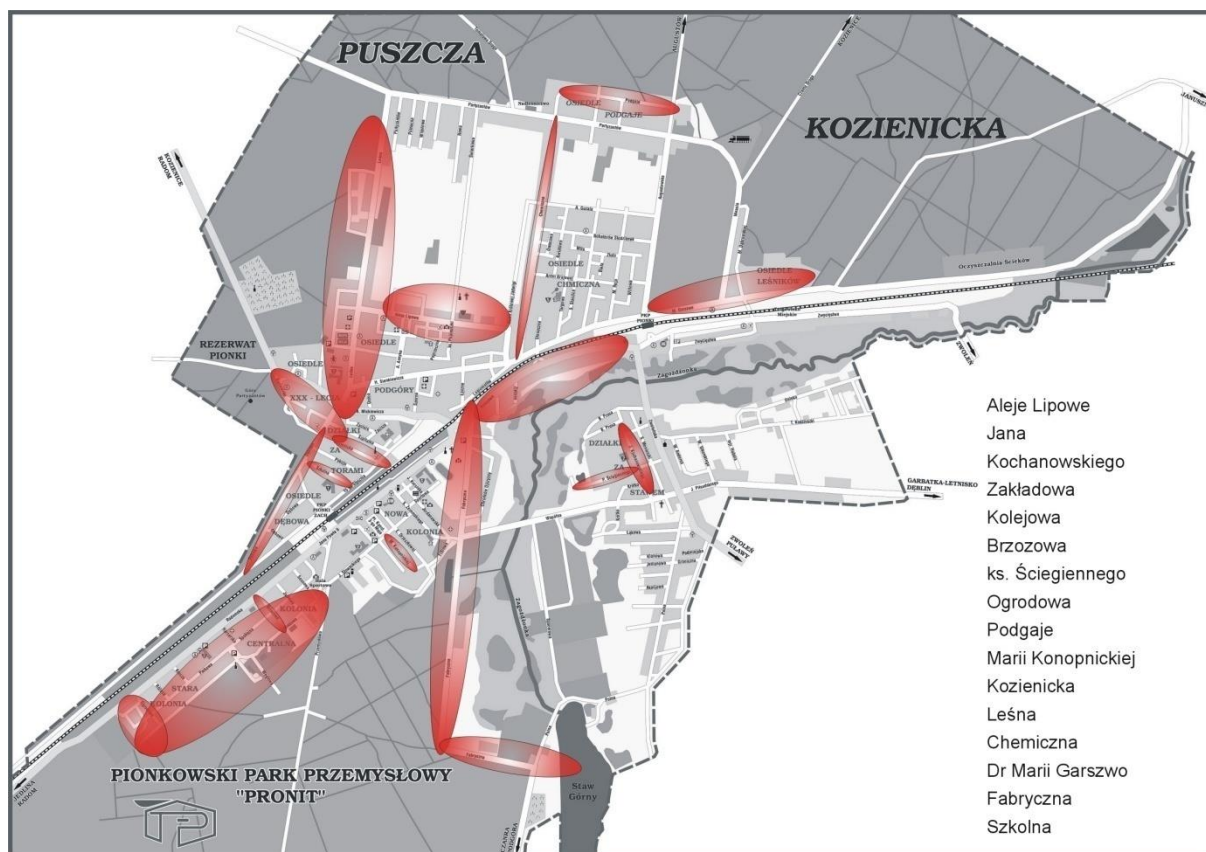
Szeroka partycypacja społeczna możliwa była dzięki:

- organizacji spotkań z mieszkańcami,

- organizacji spotkań i przedstawicielami organizacji pozarządowych, wspólnot mieszkaniowych, zarządców nieruchomości
- organizacji spotkań z przedsiębiorcami
- konsultacjom społecznym z mieszkańcami,
- przeprowadzeniu badania ankietowego wśród mieszkańców,
- przeprowadzeniu spaceru badawczego w wyznaczonych obszarach,
- wykorzystaniu strony internetowej www.pionki.pl

Zarówno obszar zdegradowany jak również obszar rewitalizacji przedstawiono na przejrzystych mapach z precyzyjnym określeniem granic. Określona wielkość obszarów rewitalizacji w stosunku do obszaru całego miasta została wyznaczona zgodnie z horyzontalną zasadą koncentracji terytorialnej. Zgodnie z definicją obszaru rewitalizacji, określoną w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 wyznaczony obszar musi mieścić się w granicach do 20% powierzchni miasta oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% liczby mieszkańców miasta.

Bazując na zgromadzonych danych statystycznych oraz wynikach wskaźników obliczonych dla poszczególnych obszarów w sferze społecznej, przestrzennej i gospodarczej, dokonano selekcji obszarów kryzysowych w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Obszar taki charakteryzuje się nasilonym występowaniem określonych negatywnych zjawisk społecznych oraz obecnością negatywnych zjawisk o charakterze gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym. W sferze społecznej stan kryzysowy przejawia się między innymi wysokim poziomem przestępczości, bezrobociem, ubóstwem, bezdomnością, wykluczeniem społecznym.

Obszary zdegradowane wyznaczone na podstawie wskaźników delimitacji

W celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych konieczne było wskazanie terenów, na których analizowane wskaźniki przyjmują mniej korzystne wartości niż w pozostałych częściach miasta. Przeprowadzono analizę wskaźnikową w oparciu o metodę standaryzacji w celu określenia natężenia negatywnych zjawisk społecznych. Metoda ta pozwala zhierarchizować ulice znajdujące się na badanym obszarze według stopnia degradacji. Dla każdej z ulic wyznaczono wartości wystandaryzowanych wskaźników, które informują o wielkości odchylenia od normy. Wskaźniki te mogą przyjmować wartości dodatnie (wówczas wskaźnik degradacji dla danej ulicy jest wyższy od średniej dla całego miasta) lub ujemne (wtedy wskaźnik degradacji dla danej ulicy jest niższy niż średnia dla całego miasta).

Następnie po wyznaczeniu wartości wystandaryzowanych wskaźników zsumowano je w celu określenia wartości sumarycznego wskaźnika degradacji dla poszczególnych ulic. Wysoka wartość sumarycznego wskaźnika degradacji wskazuje na sytuację kryzysową.

Diagnozie poddano 105 ulic położonych na terenie miasta Pionki.

Tabela 28. *Sumaryczny wskaźnik degradacji (ujęto ulice powyżej 50 mieszkańców)*

Ulica	Liczba mieszkańców	Sumaryczny wskaźnik degradacji
Aleje Lipowe	1881	4,71
Jana Kochanowskiego	89	2,91
Zakładowa	351	2,62
Kolejowa	179	2,59
Brzozowa	142	2,33
Ks. Piotra Ściegiennego	64	2,15
Ogrodowa	156	1,95
Podgaje	161	1,33
Marii Konopnickiej	153	1,21
Kozienicka	1201	1,16
Leśna	1658	1,14
Chemiczna	273	1,06
Dr Marii Garszwo	187	1,05
Fabryczna	122	0,83
Szkolna	119	0,36
Dębowa	772	0,16

Ostateczne potwierdzenie zasadności wyboru obszaru zdegradowanego dokonane zostało przeprowadzeniem analizy wskaźnikowej dla wskazanego obszaru. Sytuację kryzysową potwierdza zdiagnozowanie mniej korzystnych wartości wskaźników w przypadku co najmniej 4 kryteriów w porównaniu z ich średnią dla całego miasta.

5.2 Obszary rewitalizacji

Na podstawie powyższych danych wytypowano **trzy obszary** o największym nasileniu niekorzystnych zjawisk społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych. Z uwagi na fakt, iż obszar zdegradowany musi charakteryzować się spójnością urbanistyczną, na wskazanych obszarach zdegradowanych mogą znajdować się także te ulice lub rejony, które samodzielnie nie wyróżniają się zjawiskami negatywnymi, jednak wokół nich dominują zjawiska, które bezpośrednio lub pośrednio negatywnie wpływają na te ulice.

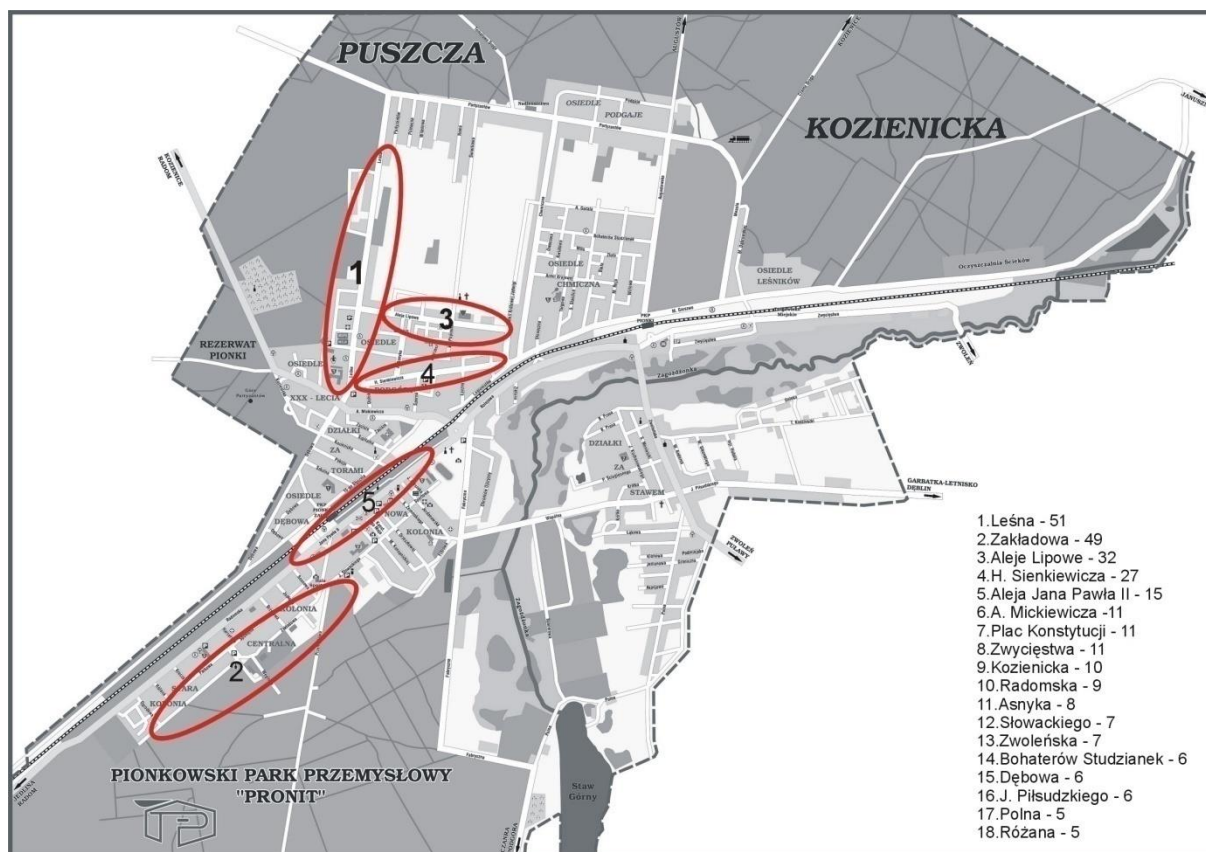
Na podstawie wskaźników delimitacji wyznaczono następujące obszary zdegradowane na terenie miasta Pionki. Przyjęto iż zgodnie z wytycznymi liczba ludności na obszarach nie może przekraczać 30 % ludności i obejmować obszar nie większy niż 20 % wielkości miasta.

Miasto Pionki: liczy 18.968 mieszkańców i zajmują powierzchnię 1840 ha

Liczba ludności na wyznaczonych obszarach obejmuje 5689 osób (29,99 % ludności miasta) i zajmują powierzchnię ponad 107,6 ha (5,8 % powierzchni miasta)

Tabela 29. Liczba ludności w podziale na obszar

Obszar	Ludność obszaru	Powierzchnia obszaru rewitalizowanego
A	4739	38,40
B	649	20,77
C	301	48,43
Razem	5689	107,6

Rejony o największej liczbie przestępstw

Wspólnymi cechami obszarów kryzysowych w mieście Pionki są między innymi: utrzymujące się długotrwałe bezrobocie, duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej. Poza tym występuje niski poziom przedsiębiorczości, brak czynników wzrostu, a ludność zamieszkująca te tereny charakteryzuje się niedostosowaniem kwalifikacji do zmieniającego się rynku pracy. Infrastruktura techniczna znajdująca się na tych terenach, wymaga znacznych nakładów na modernizację ze względu na swój wiek i stopień zużycia. Problemy wymieniane powyżej wykazują potrzebę stworzenia kompleksowego podejścia do kwestii obszarów i marginalizacji dużych grup mieszkańców zdegradowanych społecznie i ekonomicznie poprzez działania inspirujące rozwój nowych funkcji obszarów problemowych oraz przywrócenie terenom zdegradowanym utraconych funkcji społeczno-gospodarczych.

5.2.1 Obszar A

Obszar A	Sumaryczny wskaźnik degradacji
Aleje Lipowe	2,97
Kozienicka	1,16
Leśna	1,14
Średnia dla obszaru A	1,76

Sumaryczny wskaźnik degradacji może przyjmować wartości dodatnie (wówczas wskaźnik degradacji dla danej ulicy jest wyższy od średniej dla całego miasta) lub ujemne (wtedy wskaźnik degradacji dla danej ulicy jest niższy niż średnia dla całego miasta).

Wysoka wartość sumarycznego wskaźnika degradacji wskazuje na sytuację kryzysową.

Na podstawie 8 wskaźników wytypowano ulice których stopień degradacji jest najwyższy:

- wartość negatywnego wskaźnika powyżej średniej dla miasta
- + wartość pozytywnego wskaźnika poniżej średniej dla miasta

Na podstawie danych zaprezentowano ulice, na których stwierdzono złą sytuację ze względu na stopień degradacji. Ulice, na których wartość negatywnego wskaźnika jest powyżej średniej oznaczono - tam gdzie sytuacja jest lepsza od średniej oznaczono +.

Tabela 30. Wyniki analizy wskaźnikowej dla obszaru zdegradowanego A

Obszar A	nazwa ulicy	Liczba mieszkańców	1 Liczba zarejestrowanych podmiotów w gospodarki narodowej na 100 osób	2 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności	3 Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	4 Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	5 Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	6 Spadek liczby ludności w wyniku odpływu i zgonów na 1000 mieszkańców	7 Saldo migracji na 1000 mieszkańców	8 Wartość wypłaconego zasiłku pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę	ilość negatywnych wskaźników powyżej średniej dla miasta
Liczba mieszkańców obszaru A 4740	Aleje lipowe	1881	-	-	-	-	+	-	+	+	5
	Kozienicka	1201	-	-	-	-	+	-	-	+	6
	Leśna	1658	-	-	-	+	-	+	-	-	6

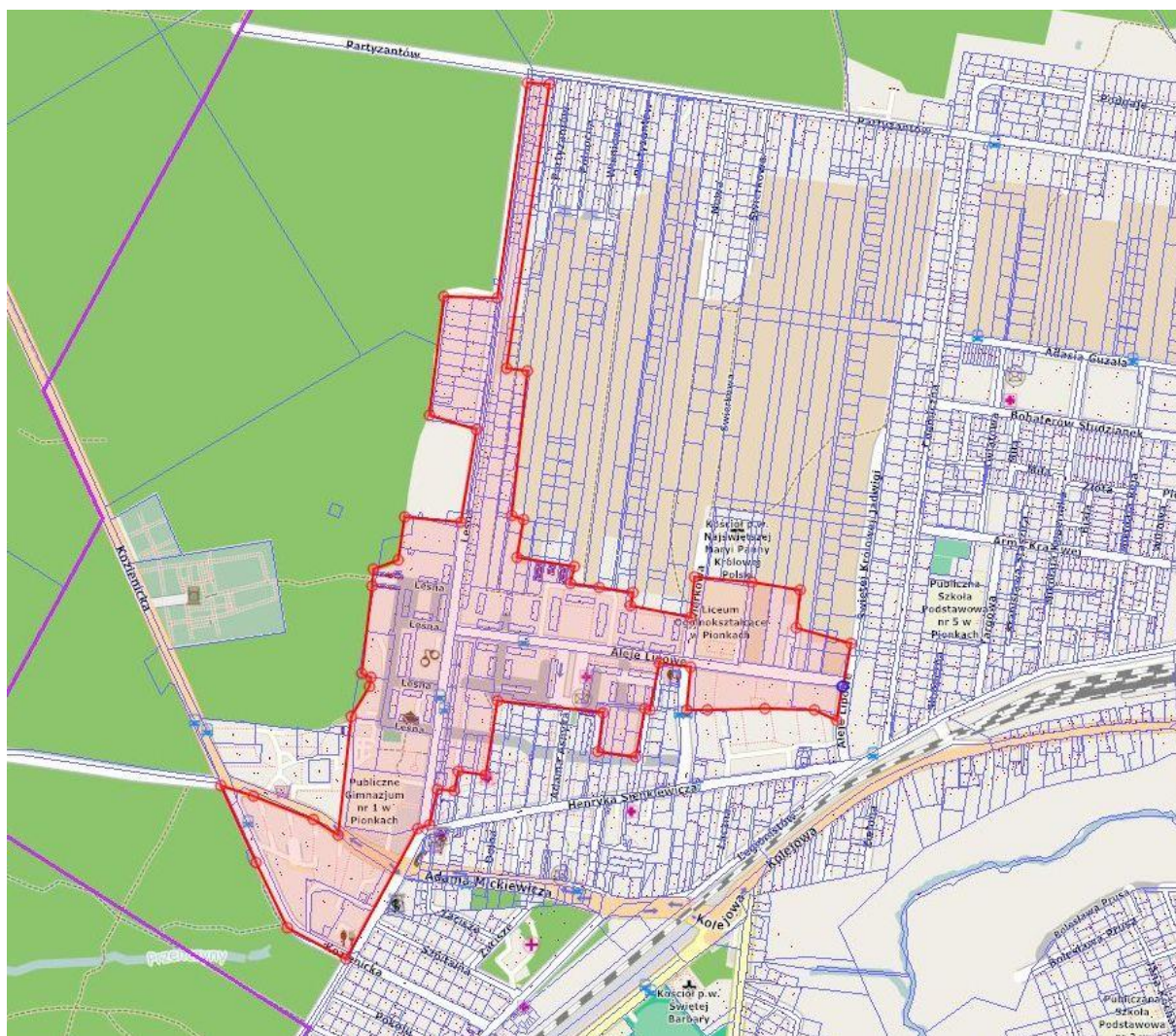
Tabela 31. Diagnoza stanu kryzysowego

Lp.	Nazwa wskaźnika	Aleje Lipowe	Kozienicka	Leśna	Średnia dla obszaru	Średnia dla miasta	Sytuacja kryzysowa obszaru (TAK/NIE)
1	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	1,12	2,75	2,60	2,15	3,75	TAK
2	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. Ludności	170,65	82,43	98,37	117,15	72,61	TAK
3	Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	65,64	71,74	66,67	68,01	64,42	TAK
4	Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	33,92	23,02	16,67	24,53	19,21	TAK
5	Liczba przestępstw na 1 tys. Ludności	17,00	8,3	30,8	18,7	18,64	TAK
6	Spadek liczby ludności w wyniku odpływu i zgonów na 1000 mieszkańców	42,00	49,13	35,00	42,00	30,79	TAK
7	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	9,04	- 9,16	4,83	1,57	6,96	TAK
8	Wartość wypłaconego zasiłku pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę	3452,25	3381,61	5016,27	3,950,04	3857,82	TAK

Obszar A - ilość wskaźników niekorzystnych powyżej średnich min. 4 na 8 możliwych.

Obszar ten jest dobrze skomunikowany z pozostałymi częściami miasta, w jego pobliżu przebiega droga o znaczeniu wojewódzkim.

Aleje Lipowe i ul. Leśna to ulice zaliczane do jednych ze starszych w mieście. Jest to obszar połączony wybudowany w tym samym okresie.

Obszar rewitalizacji A

Aleje Lipowe i Leśna są to dwa osiedla sąsiadujące ze sobą, dawniej określane wspólnym mianem – Leśna. Ich budowę rozpoczęto w 1950 r., a zakończono w roku 1963. Aleje Lipowe i Leśna były pierwszymi osiedlami zbudowanymi po wojnie. A osiedlu Aleje Lipowe wzniesiono 23 budynki trzykondygnacyjne i 2 budynki czterokondygnacyjne (w sumie 643 lokale). Te ostatnie spełniały rolę tzw. hoteli robotniczych (dla samotnych osób). Trzeci blok czterokondygnacyjny postawiono w okresie późniejszym. Obecnie na osiedlu mieszka ok.

1550 osób. Na osiedlu Leśna wzniesiono 11 bloków trzy kondygnacyjnych. Było w nich 225 lokali. Dwa największe budynki były hotelami robotniczymi.

Teren jest zabudowany wielorodzinnymi budynkami mieszkalnymi, mieszkalno – usługowymi oraz obiektami użyteczności publicznej.

Wyznaczony obszar obejmuje swym zasięgiem ok. 38,40 ha, co stanowi 2,16 % całkowitej powierzchni miasta.

Zamieszkuje go 4.739 osób (24,98 % ogólnej liczby mieszkańców).

Obszar obejmuje swym zasięgiem ważne obiekty i instytucje takie jak:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Miejski Zakład Usług Komunalnych
- Warsztaty Terapii Zajęciowej
- Ogródek Jordanowski
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
- Liceum Ogólnokształcące
- Publiczne Gimnazjum nr 1
- Przedszkole

- Kościół NMP
- Placówkę pocztową
- park
- sklepy,
- lokale gastronomiczne

Z analizy wskaźnikowej wynika , iż główne problemy tego obszaru to jak w wypadku całego miasta wysokie bezrobocie. Na dwóch ulicach występują osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby bezrobotne z wykształceniem podstawowym

Bezrobocie to poważny problem człowiek pozbawiony pracy przez dłuższy czas zostaje wykluczany społecznie Skutkuje to pogorszeniem stanu zdrowia psychicznego i fizycznego osoby bezrobotnej oraz jej rodziny. Pogłębiająca się frustracja, nieustanny lęk powoduje powstawanie wielu zachowań aspołecznych takich jak alkoholizm, narkomania czy przestępczość.

Niewątpliwie problemem na badanym obszarze jest wysoki odsetek osób korzystających pomocy społecznej. Wskaźnik liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej dla badanego obszaru jest większy niż średnia dla obszaru miasta . Z pomocy społecznej łącznie korzysta w tym obszarze 583 osoby tj. Aleje Lipowe 321 osób , Leśna 163 osób , Kozienicka 99 osób .

Tabela 32. Liczba ludności w porównaniu obszaru A do całego miasta.

	Obszar A	Miasto
Ludność	4739	18.968
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej osoby	583	1377
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej osoby	12,30 %	7,26 %

Wskaźnik liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w przeliczeniu to jeden z najważniejszych wskaźników wyznaczania obszarów rewitalizacji, ponieważ informuje o poziomie ubóstwa na danym terenie oraz powiązanego z nim wykluczenia społecznego.

Ubóstwo to jeden z największych problemów życiowych dotyczących nie tylko jednostki, ale całe rodziny. Skutkuje wieloma niekorzystnymi zjawiskami, takimi jak: problemy mieszkaniowe, brak opieki zdrowotnej, utrudniony dostęp do szkolnictwa, brak odpowiedniego stopnia akceptacji społecznej. Ubóstwo prowadzi do degradacji biologicznej i społecznej całych rodzin i skutkuje wzrostem zachowań patologicznych.

Eliminowanie przyczyn ubóstwa to jedno z najważniejszych wyzwań współczesnej polityki społecznej.

Tabela 33. Liczba przestępstw zarejestrowanych na terenie obszaru A

	Obszar A	Miasto
Ludność	4739	18.968
Liczba przestępstw stwierdzonych ogółem osoby	93	350
Liczba przestępstw stwierdzonych ogółem %	1,96	1,8
Liczba mieszkańców ul. Leśnej	1657	18 968
Liczba przestępstw stwierdzonych ul. Leśna osoby	51	350
Liczba przestępstw stwierdzonych ul. Leśna w stosunku do liczby mieszkańców %	3,07	1,8

Szczególnie niepokojący jest wskaźnik liczba przestępstw stwierdzonych ul. Leśna, który % dla tej ulicy wynosi ponad 3% przy średniej 1,8% dla całego miasta .

Tabela 34. Odpływ ludności z terenu miasta.

Obszar A	Liczba ludności	Liczba zgonów	Liczba urodzeń	Odpływ ludności
Aleje Lipowe	1881	35	16	79
Kozienicka	1658	20	6	59
Leśna	1201	11	15	58

5.2.2 Obszar B

Tabela 35. Sumaryczny wskaźnik degradacji

Obszar B	Sumaryczny wskaźnik degradacji
Zakładowa	2,62
Ogrodowa	1,95
Brzozowa	2,33
Średnia dla obszaru B	2,3

Potwierdzenie zasadności wyboru obszaru zdegradowanego B dokonane zostało przeprowadzeniem analizy wskaźnikowej dla wskazanego obszaru. Sytuację kryzysową potwierdza zdiagnozowanie mniej korzystnych wartości wskaźników w przypadku co najmniej 4 kryteriów w porównaniu z ich średnią dla całego miasta. Zestawienie danych wyjściowych, pozyskanych w celu przeprowadzenia analizy wskaźnikowej dla miasta oraz badanego obszaru zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 36. Wyniki analizy wskaźnikowej dla obszaru zdegradowanego B

Obszar B	nazwa ulicy	Liczba mieszkańców	1 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	2 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności	3 Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	4 Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	5 Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	6 Spadek liczby ludności w wyniku odpływu i zgonów na 1000 mieszkańców	7 Saldo migracji na 1000 mieszkańców	8 Wartość wypłaconego zasiłku pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę	ilość negatywnych wskaźników powyżej średniej dla miasta
Liczba mieszkańców obszaru	Zakładowa	351	+	+	-	-	+	-	-	+	5
	Ogrodowa	156	-	-	+	-	-	-	+	-	5

u 649	Brzo zowa	142	-	-	+	+	+	-	-	-	5
-------	--------------	-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Tabela 37. Diagnoza stanu kryzysowego obszaru B

Lp.	Nazwa wskaźnika	Zakładow a	Ogrodow a	Brzozow a	Średni a dla obszar u	Średnia dla miasta	Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)
1	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	6,27	1,92	0	2,73	3,75	TAK
2	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności	54,13	141,03	112,68	102,61	72,61	TAK
3	Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	81,82	50,00	62,50	64,77	64,42	TAK
4	Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	30,3	30,77	12,50	24,52	19,21	TAK
5	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	139,6	0	7	48,68	18,64	TAK
6	Spadek liczby ludności w wyniku odpływu i zgonów na 1000 mieszkańców	68,38	44,87	56,34	56,53	30,79	TAK
7	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	- 48,43	19,23	-28,17	19,46	6,96	TAK
8	Wartość	2836,62	3911,72	5871,46	4.206,6	3857,8	TAK

	wypłaconego zasiłku pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę					2	
--	---	--	--	--	--	---	--

Obszar rewitalizacji B

Obszar B - ul. Zakładowa i ul. Ogrodowa to część dzielnicy najstarszej w mieście związanej powstaniem miasta w okresie międzywojennym. Obszar ten jest dobrze skomunikowany z pozostałymi częściami miasta, pomimo tego, że nie przebiega tutaj żadna droga o znaczeniu krajowym czy wojewódzkim. Wyznaczony obszar zajmuje powierzchnię ponad 20,77 ha, co stanowi 1,12 % ogólnej powierzchni miasta. Teren ten zamieszkuje 649 osób, tj. 3,42 % ogólnej liczby mieszkańców miasta.

Tabela 38. Odpływ ludności obszar B.

Obszar B	Liczba ludności	Liczba zgonów	Liczba urodzeń	Odpływ ludności
Zakładowa	351	7	4	24
Ogrodowa	156	2	1	7
Brzozowa	142	1	0	8

Część tego obszaru pn. Kolonia Centralna / Stara Kolonia / Nowa Kolonia i zaliczany jest do jednych ze starszych w mieście .

Państwowa Wytwórnia Prochu w Pionkach była czynnikiem miastotwórczym. Duży, nowoczesny, budowany od podstaw zakład przemysłowy, zatrudniał nie tylko ludzi miejscowych, ale musiał także sięgnąć po pracowników (szczególnie fachowców) z wielu rejonów Polski. Zaszła więc konieczność budowy osiedli zakładowych. Powstawały budynki murowane parterowe i jednopiętrowe (wiele z poddaszami). Osiedle przyfabryczne składało się z trzech, sąsiadujących ze sobą kolonii. Wszystkie posiadały luźną, wolnostojącą zabudowę. Wiele domów mieszkalnych, niektóre gmachy użyteczności publicznej i obiekty PWP nosiły cechy stylu "dworkowego". Osiedle przyfabryczne otaczał z 3 stron las, było też kilka enklaw leśnych w środku zabudowy. Między Kolonią Urzędniczą, a Starą Kolonią był park. Tereny zielone stanowiły także miejsca odpoczynku i rekreacji i poprawiały estetykę środowiska.

Jest to obszar charakteryzuje się budownictwem wielorodzinnym . Jest w całości objęty strefą konserwatorską . Znajduje się on w bezpośrednim położeniu dawnych ZTS Pronit i był częścią dawnej osady/dzielnicy przyfabrycznej dla tego zakładu.

Na jego terenie znajdują się najstarsze i najładniejsze pod względem historycznym budynki oraz ważne dla życia mieszkańców takie jak:

- Pałac dyrektora Państwowej Wytwórni Prochu i Materiałów Kruszących (PWPiMK) obecnie siedziba biblioteki pedagogicznej i Kozienickiego Parku Krajobrazowego)
- Pałac dyrektora technicznego PWPiMK – (obecnie siedziba ZUS),
- Kasyno Urzędnicze (obecnie Centrum Aktywności Lokalnej),
- Dyrekcja dawnych zakładów PWPiMK – (obecnie dyrekcja MESKO) itp.

Ponadto obszar ten obejmuje swym zasięgiem tereny szczególnie ważne dla mieszkańców

Na obszarze zdegradowanym B zlokalizowane są następujące obiekty infrastruktury publicznej:

- Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Pionkach
- Zespół Szkół im. J. Śniadeckiego w Pionkach
- Szkoła Specjalna przy Zespole Szkół im. J. Śniadeckiego w Pionkach
- punkty usługowe, sklepy

Główne problemy tego obszaru to jak w wypadku całego miasta wysokie bezrobocie, związane głównie z upadkiem ZTS Pronit. Obszar ten zamieszkują głównie ludzie starsi, którzy wobec braku perspektyw związanych z bezrobociem korzystają z pomocy społecznej. Na uwagę zwraca duża liczba osób długotrwale bezrobotnych i bezrobotnych w wykształceniu podstawowym.

Odsetek osób długotrwale bezrobotnych jest wyższy na wyznaczonym obszarze zwłaszcza osób w wykształceniu podstawowym.

Długotrwały okres pozostawania bez pracy wpływa negatywnie zarówno na samego bezrobotnego jak i jego rodzinę.

Uważa się, że jej członkom takich rodzin brakuje wykształcenia, zaradności i często dzieci wychowywane w takim środowisku nabywają i dziedziczą niezaradność licząc na pomoc ze strony opieki społecznej.

Tabela 39. Liczba przestępstw zarejestrowanych na terenie obszaru B

	Obszar B	Miasto
Ludność	507	18.968
Liczba przestępstw	49	350

stwierdzonych ogółem osoby		
Liczba przestępstw stwierdzonych ogółem %	9,66	1,8
Liczba mieszkańców ul. Zakładowej	351	18.968
Liczba przestępstw stwierdzonych ul. Zakładowa osoby	49	350
Liczba przestępstw stwierdzonych ul. Zakładowa w stosunku do liczby mieszkańców %	13,96	1,8

Bieda będąca często następstwem bezrobocia prowadzi do wzrostu zachowań negatywnych i przestępczości. Bardzo wysoki poziom przestępczość zmniejszenie poczucia bezpieczeństwa , a to z kolei powoduje spowolnienie wzrostu gospodarczego danego obszaru.

5.2.3 Obszar C

Tabela 40. Sumaryczny wskaźnik degradacji

Obszar C	Sumaryczny wskaźnik degradacji
Kolejowa	2,59
Fabryczna	0,83
Średnia dla obszaru C	1,71

Tabela 41. Wyniki analizy wskaźnikowej dla obszaru zdegradowanego C

Obszar C	nazwa ulicy	Liczba mieszkańców	1 Liczba zarejestrowanych podmiotów w gospodarki narodowej na 100 osób	2 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności	3 Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	4 Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	5 Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	6 Spadek liczby ludności i w wyniku odpływu i zgonów na 1000 mieszkańców	7 Saldo migracji na 1000 mieszkańców	8 Wartość wypłaconego zasiłku pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę	ilość negatywnych wskaźników powyżej średniej dla miasta
Liczba mieszkańców obszaru C 301	Kolejowa	179	+	-	-	+	+	-	+	-	4
	Fabryczna	122	+	-	-	+	+	-	-	-	5

Tabela 42. Diagnoza stanu kryzysowego

Lp.	Nazwa wskaźnika	Kolejowa	Fabryczna	Średnia dla obszaru	Średnia dla miasta	Sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)
1	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	9,50	12,3	10,9	3,75	NIE
2	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. ludności	128,49	90,16	109,32	72,61	TAK
3	Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	77,78	66,67	72,22	64,42	TAK
4	Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	16,67	16,67	16,67	19,21	NIE
5	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	16,8	16,4	16,6	18,64	NIE
6	Spadek liczby ludności w wyniku odpływu i zgonów na 1000 mieszkańców	39,11	32,79	35,95	30,79	TAK
7	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	16,76	-16,39	0,37	6,96	TAK
8	Wartość wypłaconego zasiłku pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę	7348,98	5112,77	6 230,87	3857,82	TAK

Wyznaczony obszar zajmuje powierzchnię ponad 48,43 ha, co stanowi 2,63 % ogólnej powierzchni miasta. Teren ten zamieszkuje 301 osób, tj. 1,58 % ogólnej liczby mieszkańców miasta.

Obszar ten jest dobrze skomunikowany z pozostałymi częściami miasta, przebiega tutaj droga o znaczeniu wojewódzkim.

Obszar ten należy zaliczany jest do jednych ze starszych w mieście. Jest to obszar charakteryzujący się budownictwem jednorodzinny.

W 1935 r. Państwowa Wytwórnia Prochu wykupiła dla swoich pracowników tereny budowlane pod osiedla domków jednorodzinnych. Dzięki pożyczkom udzielanym na dogodnych warunkach oraz preferencyjnej sprzedaży materiałów budowlanych przez PWP, powstały dwa osiedla: Działki za Stawem i Działki za Torami (część obszaru A) na których wzniesiono ogółem ok. 70 domków jednorodzinnych. Były to budynki drewniane, często z facjatami, z charakterystycznymi werandami od frontu i motywami zdobniczymi w szczytach dachów, nad wejściami do werand, w partiach okapów i na werandach. Wiele z tych domków dotrwało do obecnych czasów.

Ulica Kolejowa stanowi dawne centrum handlowo – usługowe dla miasta Pionki, natomiast obecnie zamarła ona i praktycznie nie obserwuje się tam działalności handlowo – usługowej. Ulica Fabryczna położona jest bezpośrednio w pobliżu Ośrodka Wypoczynkowego Staw Górny- ważnego miejsca rekreacji dla mieszkańców miasta.

Tabela 43. Liczba osób bezrobotnych obszar C

	Obszar C	Miasto
Ludność	301	18.968
Ogólna liczba bezrobotnych	36	1619
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	24	1043
Liczba osób długotrwale bezrobotnych %	66,66	64,42

Obszar ten notuje duży wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych. Długotrwały okres pozostawania bez pracy wpływa negatywnie zarówno na samego bezrobotnego jak i jego rodzinę. Często dzieci wychowywane w takich rodzinach wykazują niezaradność licząc na pomoc ze strony opieki społecznej.

Tabela 44. Liczba osób korzystających z zasiłków obszar C

	Obszar C	Miasto
Ludność	301	18.968
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej osoby	34	1377
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej osoby	11,30 %	7,26 %

Średnia wartość wypłaconego zasiłku.	6 230,87	3857,82
--------------------------------------	----------	---------

Z analizy danych wynika również iż średnia wysokość wypłacanego zasiłku jest większa niż w pozostałych rejonach miasta.

Tabela 45. Odpływ ludności obszar C

Obszar C	Liczba ludności	Liczba zgonów	Liczba urodzeń	Odpływ ludności
Kolejowa	122	2	2	7
Fabryczna	179	2	0	4

6. Podstawowe projekty rewitalizacyjne

Tabela 46. Podstawowe projekty rewitalizacyjne.

Lokalizacja	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań, wskaźniki produktu i rezultatu	Podmiot realizujący	Główna sfera
Obszar A	Utworzenie świetlicy integracyjnej	Zakres: Projekt skierowany jest głównie do mieszkańców obszaru A (Aleje Lipowe, Leśna, Koziennicka) korzystających ze świadczeń MOPS. Utworzenie świetlicy będzie polegało na wykonaniu prac adaptacyjnych i remontowych w lokalu przy ul. Aleje Lipowe a także dokonanie zakupu wyposażenia. Świetlica będzie świadczyła usługi w oparciu o potrzeby rynku lokalnego. W ramach projektu przewiduje się m.in. następujące działania: remont pomieszczeń, zakup wyposażenia. Działalność świetlicy polegać będzie m. in. na: pracy socjalnej, doradztwie zawodowym i psychologicznym, prowadzeniu warsztatów autoprezentacji, działaniach o charakterze środowiskowym (imprezy, spotkania integracyjne, wycieczki, szkoła rodzica, trening nordic-walking) Wskaźnik produktu: Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 40 os. Wskaźnik rezultatu: Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 5 os. Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które poprawiły kompetencje społeczne w programie – 20 os. Sposób	Gmina Miasta Pionki/ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Społeczna

Obszar A	Klub Integracji Społecznej (KIS)	Zakres: Celem projektu jest podnoszenie standardów działań na rzecz integracji i reintegracji społeczno - zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zadanie będzie miało na celu pobudzenie aktywności społeczno - zawodowej osób długotrwale bezrobotnych, z deficytami kompetencji społecznych, korzystających z pomocy MOPS w Pionkach. Projekt realizowany będzie we współpracy MOPS i PUP. Celem projektu będzie przygotowanie uczestników do wybranych form aktywności społecznej (rozwój zainteresowań, zmiana form spędzania czasu wolnego), zatrudnienia wspieranego oraz podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Jednocześnie prowadzone będą prace nad podniesieniem poziomu aktywnej integracji osób, rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wskaźnik produktu: Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 30 os. Wskaźnik rezultatu: Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 5 os. Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które poprawiły kompetencje społeczne w programie – 15 os. Sposób	Gmina Miasta Pionki / Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Społeczna
Obszar A	Zielone Aleje – rozwój terenów zieleni i rekreacji	Zakres: Głównymi celami projektu są: zahamowanie spadku powierzchni terenów zieleni w mieście poprzez zwiększenie powierzchni parków, udostępnienie mieszkańcom terenów zorganizowanej zieleni jako miejsca odpoczynku. Mieszkańcy uzyskają możliwość atrakcyjnego spędzania czasu wolnego. Tereny będą bezpłatnie udostępnione. Zakres prac obejmować będzie: powstanie plenerowej siłowni zewnętrznej, nasadzenie zieleni, elementy małej architektury, chodniki i ścieżki. Lokalizacja siłowni w rejonie planowanego miejsca usług społecznych pozwoli na wzbogacenie oferty zmierzającej do zaktywizowania mieszkańców terenów rewitalizowanych. Ponadto, lokalizacja ta pozwoli na korzystanie z siłowni szerokiej grupie odbiorców. Wskaźnik produktu: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,8 ha Wskaźnik rezultatu: Liczba obiektów pełniących funkcje rekreacyjne na zrewitalizowanym obszarze – 1 szt.	Gmina Miasta Pionki	Przestrzenna/ społeczna

Obszar A	Poprawa efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków komunalnych Aleje Lipowe i Leśna	Zakres: Cały zakres obejmuje: docieplenie 3 budynków komunalnych, wymiany instalacji C.O i sanitarnej, modernizacja wewnętrznej instalacji oświetleniowej i elektrycznej, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, hydroizolacja ścian piwnic, wykonania instalacji fotowoltaicznej na potrzeby CWU Wskaźnik produktu: Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 3 szt. Wskaźnik rezultatu: Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach – 0 szt. Liczba podmiotów realizujących cele społeczne na zrewitalizowanym obszarze – 3 szt. Liczba obiektów pełniących funkcje turystyczne na zrewitalizowanym obszarze – 0 szt.	Gmina Miasta Pionki/Miejski Zakład Usług Komunalnych	Przestrzenna
----------	--	---	--	--------------

Obszar B	Modernizacja budynku wraz z zagospodarowaniem terenu na potrzeby Biblioteki Pedagogicznej w Radomiu Filia w Pionkach przy ul. Radomskiej 7	Zakres: Rewitalizacja budynku Pałacyku dyrektora dawnej Państwowej Wytwórni Prochu i Materiałów Wybuchowych - symbolu miasta z czasów jego świetności i rozkwitu i przywrócenie go społeczności lokalnej ma za zadanie odwrócić niekorzystne tendencje, które dotknęły społeczność miasta. Celem głównym projektu jest zdynamizowanie aktywności społeczeństwa lokalnego, stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawiskom ubóstwa i wykluczenia społecznego w zagrożonych patologiami obszarach miasta, w tym zwiększenie dostępności do kultury i jej produktu dla mieszkańców poprzez rewitalizację historycznego budynku i utworzenie w nim nowoczesnej Biblioteki. Realizacja inwestycji pozwoli zmniejszyć dysproporcje w dostępie do kultury, edukacji oraz turystyki na obszarze Miasta. Celami projektu są: poprawa oferty kulturalnej i wzrost dostępności do kultury poprzez stworzenie warunków do prowadzenia działalności kulturalnej, ożywienie społeczne i gospodarcze poprzez rewitalizację zdegradowanych obszarów miasta, uporządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej miasta Pionki poprzez odpowiednie zagospodarowanie terenu miejskiego, integracja społeczności lokalnej, wzmacnianie identyfikacji z miejscem pochodzenia i jego dziedzictwem kulturowym, pielęgnacja tradycji kultury oraz działalności artystycznej środowiska lokalnego, popularyzacja kultury i tradycji wśród młodych ludzi. Nowe przestrzenie obiektu po modernizacji zostaną wykorzystane na potrzeby kulturalno-oświatowe. Planowane są: wystawy malarstwa, rzeźby, fotografii z udziałem lokalnych twórców, spotkania autorskie, zajęcia edukacyjne i lekcje biblioteczne w czasie roku szkolnego, podczas ferii i wakacji, spotkania z artystami ludowymi, koncerty muzyczne w wykonaniu uczniów szkoły muzycznej i społecznego ogniska muzycznego. Ponadto planowane są: - projekcje filmów, - wieczory poezji i prozy, - wystawy sztuki ludowej: koronkarstwa, garncarstwa, tkactwa, itp., - koncerty dla społeczności, - spotkania ze specjalistami z różnych dziedzin życia społecznego i psychicznego, - prezentacje pokonkursowe, Obiekt zostanie dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Projekt zakłada również zagospodarowanie terenu wokół budynku. Oprócz działań usprawniających komunikację z obiektem, budowa dojazdu od strony ul. Radomskiej, wytyczenie nowych ciągów komunikacji, położenie kostki, wykonanie miejsc parkingowych, projekt przewiduje wykonanie elementów aktywizujących mieszkańców: ścieżki edukacyjnej poświęconej Puszczy Kozienickiej, zamontowanie elementów małej architektury. Rewitalizacja terenu	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego/ Gmina Miasta Pionki/	Przestrzenia/ społeczna
----------	--	--	---	-------------------------

		obejmuje: - organizację wystaw plenerowych dla społeczności lokalnej, - czytelnia pod chmurką, - konkursy szachowe i gry stolikowe, - kiermasze plonów działkowych, - kiermasze sztuki ludowej, - zajęcia plastyczne i ruchowe w okresie wakacyjnym dla dzieci, - czytanie pokoleniowe. Na terenie będą przeprowadzane finały różnych konkursów, zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych popularyzujące wiedzę o przyrodzie, wartościach historycznych i kulturowych Kozienickiego Parku Krajobrazowego. Teren wokół siedziby Biblioteki to także miejsce startu i meta rajdu rowerowego szlakami Kozienickiego Parku Krajobrazowego. Wskaźnik produktu: Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Wskaźnik rezultatu: Liczba podmiotów realizujących cele społeczne na zrewitalizowanym obszarze – 1 szt.		
--	--	--	--	--

Obszar B	Skuteczne służby - bezpieczna rodzina	Celem projektu jest ograniczenie na terenie Pionek, w tym szczególnie na obszarach zdegradowanych zjawiska przemocy w rodzinie oraz poprawa stanu bezpieczeństwa życia codziennego mieszkańców poprzez: działania diagnostyczne: przeprowadzenie badań socjologicznych dot. zjawiska przemocy w rodzinie na terenie pionek (skala i specyfika zjawiska), działania profilaktyczne: kampanie społeczne nt. zjawiska przemocy, warsztaty i szkolenia dla potencjalnych ofiar/świadków/ sprawców przemocy, zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do różnych form pomocy i wsparcia, w szczególności schronienia, pomocy psychologicznej, pomocy prawnej, pomocy dla dzieci, kompleksowe działania interwencyjne i korekcyjno – edukacyjne wobec osób stosujących przemoc, podnoszenie kompetencji, integracji i skuteczności służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy - szkolenia, warsztaty, wypracowanie rozwiązań współpracy, itp.	Gmina Miasta Pionki / Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej / Centrum Aktywności Lokalnej / Komisariat Policji w Pionkach	Społeczna
----------	---------------------------------------	---	---	-----------

Obszar B	Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych poprzez stworzenie warunków do rozwoju podmiotów ekonomii społecznej działających w branży usługowej na terenie historycznego budynku ciepłowni PROArt Project	Zakres: Budynek, w którym planuje się realizować projekt, obecnie znajduje się w bardzo złym stanie technicznym z powodu dewastacji wyposażenia wewnętrznego oraz elewacji. Stan ten jest skutkiem licznych aktów wandalizmu, braków inwestycji i wieloletniej degradacji tkanki budynku. W ramach projektu przewiduje się zmianę funkcji obiektu z przemysłowej na kulturalną. Poprzez zlokalizowanie tam kawiarni oraz punktu informacji turystycznej. Świadczone w tym budynku usługi prowadzone będą przez Podmioty Ekonomii Społecznej. Celem projektu jest aktywizacja zawodowa osób wykluczonych z rynku pracy, długotrwale bezrobotnych. Osoby te charakteryzują się niską motywacją do pracy, mają trudności z dostosowaniem się do rytmu pracy, co w konsekwencji może prowadzić do utraty zatrudnienia, wkrótce po jego rozpoczęciu. Podmioty Ekonomii Społecznej tworzą i jednocześnie ich pracownikami są osoby zagrożone wykluczeniem społecznym lub już wykluczone, a ich głównym celem jest reintegracja społeczna i zawodowa. Podmiot prowadzi bowiem działalność społeczną i kulturalną oraz społecznie użyteczną na rzecz swoich członków, jak również lokalnego społeczeństwa. Powodzenie funkcjonowania takiego podmiotu gwarantuje dobór odpowiednich osób, zaangażowanych w pracę i odpowiedzialnych, w związku z tym duże znaczenie mają prace poprzedzające jej utworzenie, szkolenia i kursy przygotowawcze. Miejsce pracy Podmiotu Ekonomii Społecznej zlokalizowane będzie na obszarze zamieszkiwanym przez jego członków. Naturalnie wytworzy to proces integracji społecznej oraz wyzwoli świadomość przywiązania do miejsca, w którym mieszkańcy żyją. Celowym komponentem projektu jest Punkt Informacji Turystycznej, zaangażowanie osób wykluczonych w to reprezentacyjne działanie ma wpłynąć na zwiększenie poczucia lokalnej tożsamości i poczucia własnej wartości. Proces tworzenia PES koordynowany będzie przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Centrum Aktywności Lokalnej w Pionkach. Rozpocznie się od rekrutacji, kolejnym etapem będą zajęcia adaptujące te osoby do nowej roli. Będą to między innymi szkolenia profilowane przyszłych pracowników. Następnie tworzone będą miejsca pracy, spółdzielnie, przedsiębiorstwa, kolektywy. Etapem finalnym jest wzmocnienie poczucia własnej wartości oraz wyjście z bezrobocia. Pracownicy będą mieć świadomość, że to oni kreują swoje miejsce pracy, są ważni w jego strukturze, a także w strukturze społecznej miasta. Wskaźnik produktu: Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 10 os. Wskaźnik rezultatu: Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały zatrudnienie po opuszczeniu programu – 5 os. Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które poprawiły kompetencje społeczne w programie – 15 os.	Gmina Miasta Pionki/MOPS/PUP	Gospodarcza/społeczna
----------	--	---	------------------------------	-----------------------

Obszar B	Obywatelskie Pionki	To edukacja obywatelska jako sposób na aktywne uczestnictwo w życiu publicznym. Celem wsparcia byłby rozwój aktywności i postaw obywatelskich poprzez upowszechnianie wiedzy na temat praw i obowiązków obywateli, promowanie włączania się obywateli w życie publiczne, podniesienie kompetencji mieszkańców z terenów zdegradowanych z zakresu zarządzania, komunikacji społecznej, tworzenia partnerstw, animacji społecznej, pozyskiwania środków, stworzenia narzędzia informatycznego pozwalającego na zwiększenie partycypacji obywatelskiej oraz wypracowania i upowszechnienia dobrych praktyk w dziedzinie partycypacji obywatelskiej, wymiana doświadczeń w rozwiązywaniu problemów lokalnych. Działania przewidziane do realizacji to stworzenie platformy internetowej za pośrednictwem której możliwa będzie wymiana informacji pomiędzy mieszkańcami promujące aktywne postawy oraz zachęcające do udziału mieszkańców w życiu osiedla, szkolenia dla mieszkańców w tym zakresie. Wskaźnik produktu: Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 30 os. Wskaźnik rezultatu: Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 10 os. Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które poprawiły kompetencje społeczne w programie – 15 os. Sposób	Gmina Miasta Pionki/MOPS	Społeczna
----------	---------------------	--	--------------------------	-----------

Obszar B	Rozwój wolontariatu	Zakres: Promocja i wsparcie wolontariatu w zakresie integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wolontariat może być ważnym etapem w zdobyciu doświadczenia, umiejętności i referencji. Jako jedna z form edukacji nieformalnej daje możliwość wypróbowania sił w różnych dziedzinach życia społecznego i pozwala na zbadanie nowych obszarów pracy i rozwój zainteresowań zawodowych. Wolontariat osób dorosłych (w tym również starszych) jest słabo rozwinięty. Wolontariat będzie przestrzenią dającą szansę wykorzystania własnych umiejętności i doświadczeń, rozwinięcia zainteresowań, zdobycia doświadczeń w nowych dziedzinach i zaangażowania się w życie społeczne. Wolontariusze będą aktywnie włączać się poprzez swoje działania w społeczne życie miasta. Pełnić będą zarówno rolę liderów wolontariatu, jak i staną się równoprawną częścią grup międzypokoleniowych, przyczyniając się tym samym do wymiany doświadczeń, informacji, stylu pracy pomiędzy generacjami. Co równie istotne, prowadzone w ramach wolontariatu działania postrzegane będą jako mające na celu zwiększenie jakości projektów realizowanych przez organizacje lub inne podmioty, a nie jako wyręczanie etatowych pracowników. Wolontariusze będą angażowali się w przygotowanie imprez integrujących społeczność, będą dzielić się swoją wiedzą, informacjami o możliwościach dołączenia do grupy wolontariuszy. Nabiorą zaufania do ludzi, dostrzegą korzyści płynące ze społecznej aktywności. Staną się również dla mniej aktywnych mieszkańców doskonałym świadectwem tego, że można i warto dbać o siebie w każdym wieku i aktywnie kreować rzeczywistość, w której się żyje. Projekt skierowany do mieszkańców obszaru rewitalizacji B ale zakłada się, że w przyszłości doświadczeni wolontariusze staną się liderami wolontariatu w obszarze A i C. Zakłada się, że realizacja projektu przyczyni się do wyłonienia członków PES do realizacji innych projektów zapisanych w PR. Wskaźnik produktu: Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 30 os. Wskaźnik rezultatu: Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu – 5 os. Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które poprawiły kompetencje społeczne w programie – 20 os. Sposób	Gmina Miasta Pionki/MOPS/CAL	Społeczna
----------	------------------------	--	---------------------------------	-----------

Obszar B	Zielona Starówka – rozwój terenów zieleni i rekreacji	Zakres: Głównymi celami projektu są: zahamowanie spadku powierzchni terenów zieleni w mieście poprzez zwiększenie powierzchni parków, udostępnienie mieszkańcom terenów zorganizowanej zieleni jako miejsca odpoczynku. Mieszkańcy uzyskają możliwość atrakcyjnego spędzania czasu wolnego. Zakres prac obejmować będzie: powstanie plenerowej siłowni zewnętrznej, budowę osiedlowych placów zabaw, nasadzenie zieleni, wybudowanie elementów małej architektury, powstaną chodniki i ścieżki. Lokalizacja siłowni w rejonie, pozwoli na wzbogacenie oferty zmierzającej do zaktywizowania mieszkańców terenów rewitalizowanych. Ponadto, lokalizacja ta pozwoli na korzystanie z siłowni szerokiej grupie odbiorców. Wskaźnik produktu: Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 1 ha Wskaźnik rezultatu: Liczba obiektów pełniących funkcje rekreacyjne na zrewitalizowanym obszarze – 1 szt.	Gmina Miasta Pionki/ Wspólnoty mieszkaniowe	Przestrzenna/ społeczna
----------	---	---	--	----------------------------

Obszar B	Modernizacji historycznego budynku ciepłowni PROArt Project	Zakres: Obiekt znajduje się w bezpośrednim położeniu zdegradowanego obszaru B, przy ul. Zakładowej w Pionkach. PRO Art Project jest całościową i kompleksową koncepcją stworzenia tzw. trójkąta sztuki i nauki, w którym zniknięcie na kilkudniowy, co najmniej, pobyt będzie niespotykaną jak dotąd na skalę europejską atrakcją i przedsięwzięciem. Opiera się na bliskości geograficznej trzech miast i istniejących w nich przestrzeni artystycznych a mianowicie; Pionki, Radom, Orońsko, których potencjał w połączeniu stwarza synergię na niespotykaną skalę. Ta baza to Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, Mazowieckie Centrum Sztuki Współczesnej „Elektrownia” w Radomiu oraz obiekt starej elektrowni w Pionkach, który jest ujęty w Wojewódzkiej Ewidencji Obiektów Zabytkowych. Obiekt ten mógłby stać się jedyną w Polsce galerią sztuki i nauki specjalizującą się w prezentacji dzieł wielkoformatowych oraz stanowić wspólną bazę dydaktyczną i edukacyjną w zakresie sztuki dla uczniów i studentów szkół artystycznych z Polski i zagranicy. Atutem niezaprzeczalnym jest historyczność i znaczenie tych miejsc /Pionki, Radom/ w budowie największego przedsięwzięcia II Rzeczypospolitej jakim był Centralny Okręg Przemysłowy. Daje to możliwość połączenia sztuki i technologii. Bez wątpienia przyciągnąłby rzesze studentów, profesorów i najwybitniejszych artystów o światowej renomie do Pionek, Radomia i Orońska. Festiwale sztuki, edukacji i design'u. W zakresie materialnym realizacja projektu wymagałaby rewitalizacji obiektu poprzez jego remont wraz z otoczeniem, zwiększeniem nakładów na merytoryczne funkcjonowanie tych instytucji w pierwszym etapie po rewitalizacji. Realizacja tego przedsięwzięcia stworzy realne szanse dla osób zamieszkujących obszar rewitalizacji na znalezienie pracy w pobliżu miejsca zamieszkania. Niewątpliwie stworzenie w Pionkach instytucji o charakterze międzynarodowym sprawi, że Pionki wpiszą się w mapę miejsc które warto odwiedzić. Rozwój turystyczny i kulturalny Miasta sprawi, że wskaźniki zjawisk kryzysowych znacząco się poprawią we wszystkich trzech obszarach rewitalizacji. Wskaźnik produktu: Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. Wskaźnik rezultatu: Liczba podmiotów realizujących cele społeczne na zrewitalizowanym obszarze – 1 szt.	Gmina Miasta Pionki/ Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego/Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Przestrzenna/ społeczna
----------	---	--	--	-------------------------

Obszar C	Rozbudowa ulicy Fabrycznej	Zakres: Projekt ma na celu poprawę połączenia pomiędzy centrum miasta a obszarem rewitalizacji C na którym zaplanowano szereg działań rewitalizacyjnych. Przebudowa drogi i budowa wzdłuż niej ścieżki rowerowej w znaczący sposób podniesie poziom bezpieczeństwa, ułatwi osobom w różnym wieku dotarcie do Stawu Górnego w Pionkach oraz wzmocni potencjał tego obszaru i w znaczący sposób wpłynie na przeciwdziałanie marginalizacji tego obszaru. Przebieg ulicy rozpoczyna się od skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 787 (ul. Kolejowa) poprzez skrzyżowanie z drogą powiatową nr 3523W – ul. Wspólną, wzdłuż terenów przemysłowych (dawny „Pronit”) do skrzyżowania z drogą powiatową ul. Połą. Głównym zadaniem przedsięwzięcia jest rozbudowa drogi gminnej. Zakres zadań obejmuje budowę: ulicy o dwóch pasach ruchu nowych chodników, dwukierunkowej ścieżki rowerowej, zatoki autobusowej, budowa miejsc parkingowych. Wskaźnik produktu: Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych dróg: 1 Wskaźnik rezultatu: Łączna długość przebudowanej lub zmodernizowanej drogi 1520 m.	Gmina Miasta Pionki/Wojewoda Mazowiecki/Starostwo Powiatowe w Radomiu/Starostwo Powiatowe w Zwoleń / Wojewoda Mazowiecki	Przestrzenna
Obszar C	Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych poprzez stworzenie warunków do rozwoju podmiotów ekonomii społecznej działających w branży usługowej na terenie Stawu Górnego w Pionkach	Zakres: Planowane przedsięwzięcie będzie polegało na utworzeniu wielobranżowej spółdzielni socjalnej dwóch podmiotów prawnych. Utworzenie spółdzielni będzie polegało na wykonaniu prac adaptacyjnych i remontowych w lokalu przy ul. Obywatelskiej w Rydułtowach a także dokonanie zakupu wyposażenia. Spółdzielnia będzie świadczyła usługi w oparciu o potrzeby rynku lokalnego. W wyniku realizacji projektu zostanie utworzony podmiot ekonomii społecznej (spółdzielnia socjalna), którego działania będą nakierowane na aktywizację zawodową poprzez świadczenie usług na rzecz społeczności lokalnej. Powołanie spółdzielni socjalnej osób prawnych będzie dobrym uzupełnieniem dla funkcjonujących już struktur pomocy społecznej, stanowiąc odpowiedź na konkretne problemy, które występują w gminie, takie jak problemy związane z aktywizacją zawodową osób defaworyzowanych czy niewystarczającą efektywnością projektów systemowych. W dalszej perspektywie bowiem nierozwiązany problem zagrożenia wykluczeniem społecznym generuje dla gminy Rydułtowy większe koszty niż trud włożony w zorganizowanie zatrudnienia dla bezrobotnych mieszkańców. Wskaźnik produktu: Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych dróg: 1 Wskaźnik rezultatu: Łączna długość przebudowanej lub zmodernizowanej drogi 1520 m.	Gmina Miasta Pionki/MOPS/PUP	Gospodarcza/społeczna

Obszar C	Rewitalizacji zdegradowanego terenu przemysłowego - Staw Górny Pionki	Zakres: Obiekt znajduje się w bezpośrednim położeniu zdegradowanego obszaru C. Przedmiotowy projekt zakłada realizację działań zmierzających do przeciwdziałania marginalizacji tego obszaru miasta, dzięki podjętym działaniom zmierzającym do przywrócenia poprzednich funkcji społecznych a także poprawie stanu i zagospodarowania przestrzeni funkcjonalnej obszaru. Działania w ramach projektu to przebudowa, rozbudowa, modernizacja i remont obiektów i miejsc przeznaczonych na działalność sportową i rekreacyjną. Ulica Fabryczna zapewni bezpośrednią obsługę posesji i infrastruktury bezpośrednio przyległej do ulicy terenów mieszkaniowych i przemysłowych. Zapewni również bezpieczny dojazd ścieżką rowerową do zbiornika Staw Górny co bezpośrednio wpłynie na wzrost ruchu turystycznego. Realizacja projektu nastąpi między innymi poprzez:- Budowę basenów zewnętrznych z wodnym placem zabaw dla dzieci, - Montaż urządzeń do ćwiczeń na świeżym powietrzu, - Montaż pomostów pływających, - Budowa kortów tenisowych wraz z przyległymi boiskami do piłki nożnej i siatkowej, - Budowa placu zabaw dla dzieci, - Rewitalizacja istniejących budynków i nadanie im nowych funkcji społeczno-użytecznych, - modernizacja śluzy/jazu, wałów oraz mostu nad rzeką Zagożdżonką, - oczyszczenie zbiornika wodnego mające na celu poprawę funkcji użytecznej zbiornika, Realizacja omawianego projektu będzie przynosiła pozytywne skutki na wielu poziomach oddziaływania. Rozwój turystyki będzie miał pozytywny wpływ na takie dziedziny jak zatrudnienie, rozwój regionalny, edukacja, środowisko, transport czy kultura. Głównymi beneficjentami tego procesu będą mieszkańcy i lokalni przedsiębiorcy. Tak więc wzrost znaczenia turystyki będzie czynnikiem stymulującym rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Miasta Pionki. Projekt przyczyni się do aktywizacji społeczno - zawodowej mieszkańców miasta z obszaru kryzysowego. Wskaźnik produktu: Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 2 szt. Wskaźnik rezultatu: Liczba podmiotów realizujących cele społeczne na zrewitalizowanym obszarze – 2 szt.	Gmina Miasta Pionki	Przestrzenna/ społeczna
----------	---	---	---------------------	----------------------------

Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową.

Tabela 47. Projekty uzupełniające

Lokalizacja	Nazwa projektu	Zakres realizowanych zadań, wskaźniki produktu i rezultatu	Podmiot realizujący	Główna sfera
Obszar B	Rozbudowa drogi powiatowej 3523W Jedlnia–Sokoły–Pionki, w tym ulicy Radomskiej w Pionkach, wraz z budową ścieżki rowerowej na odcinku ul. Radomskiej.	Realizacja projektu polegać będzie na budowie ścieżki rowerowej, która pełnić będzie głównie funkcje komunikacyjną, projekt realizować będzie w szczególności następujące cele: cel główny: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł liniowych na terenie powiatu radomskiego; cele szczegółowe: • zwiększenie dostępności infrastruktury rowerowej; • poprawę połączenia obszaru zdegradowanego z centrum miasta i umożliwienie bezpiecznego poruszania się mieszkańców obszaru rewitalizowanego • zwiększenie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej, w tym ograniczenie transportochłonności; • wzrost poziomu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego; Rozbudowa konieczna jest, aby dostosować parametry drogi, w szczególności jej szerokość, do wymogów klasy drogi, która dla klasy „G” powinna wynosić 7.00 m. Obecnie ruch rowerowy na drodze powiatowej odbywa się po nawierzchni drogi oraz częściowo poboczami, co nie służy względem bezpieczeństwa. Droga pozbawiona jest zupełnie infrastruktury liniowej dedykowanej specjalnie rowerzystom. Istniejący stan w tym zakresie nie sprzyja więc ani też nie zachęca do korzystania z roweru w celach komunikacyjnych. Wybudowanie ścieżki rowerowej która graniczy z obszarem rewitalizacji B spowoduje wzrost znaczenia tego obszaru w tkance miejskiej. Wskaźnik produktu: Długość wybudowanych lub przebudowanych ścieżek rowerowych: około 2,8 km Wskaźnik rezultatu: Liczba osób korzystających z wybudowanej infrastruktury przeznaczonej dla rowerów 10000 osób rocznie	Starostwo Powiatowe w Radomiu	Przestrzenna

Obszar A,B,C	Rozbudowa, modernizacja i doposażenie Szpitala w Pionkach w celu zwiększenia dostępności usług medycznych SPZZOZ w Pionkach.	Szpital położony jest w centrum Miasta ale nie na terenie rewitalizacji. Celem rozbudowy, przebudowy, modernizacji i doposażenia Szpitala w Pionkach jest poszerzenie dostępności do nowoczesnej bazy diagnostycznej i nowoczesnej aparatury medycznej. Zwiększy to możliwości wcześniejszej diagnozy i podjęcia skutecznej interwencji terapeutycznej w przypadku chorób układu trawienno, układu kostno-stawowo-mięśniowego (Blok Operacyjny, Oddział Chirurgiczny), chorób nowotworowych (Pracownia RTG i USG, Pracownia Endoskopii, Oddział Ginekologiczno - Położniczy, Oddział Chirurgiczny), chorób psychicznych (Poradnia Neurologiczna), chorób układu krążenia (Oddział Wewnętrzny), w zakresie opieki nad matką i dzieckiem (oddział Położniczo-Ginekologiczny). Zdiagnozowanie choroby we wczesnym jej stadium (np. w trakcie wizyty w poradni specjalistycznej) pozwoli podjąć skuteczną interwencję terapeutyczną, wyeliminować długotrwałe pobyty w szpitalu lub w przypadku koniecznym bezzwłocznie skierować pacjenta na oddział specjalistyczny w szpitalu o wyższym poziomie referencyjności. Projekt uzupełniający zakłada, że wszelkie działania w zakresie badań profilaktycznych w pierwszej kolejności kierowane będą do osób zamieszkujących obszary A, B i C rewitalizacji. Zakres realizowanego zadania Zadanie 1: - Zakup specjalistycznego sprzętu medycznego na potrzeby Oddziału Wewnętrznego Zadanie 2: - Zakup specjalistycznego sprzętu medycznego na potrzeby Pracowni RTG i USG oraz na potrzeby Pracowni Endoskopii Zadanie 3: - Modernizacja i przebudowa Bloku Operacyjnego i Centralnej Sterylizatorni oraz Izby Przyjęć wraz z zakupem specjalistycznego sprzętu medycznego. Zadanie 4: - Przebudowa i modernizacja Oddziału Chirurgicznego wraz z zakupem specjalistycznego sprzętu medycznego. Zadanie 5: - Przebudowa i modernizacja Oddziału Ginekologiczno-Położniczego wraz z zakupem specjalistycznego sprzętu medycznego. Zadanie 6: - Zakup specjalistycznego sprzętu medycznego na potrzeby Poradni Neurologicznej. Wskaźnik produktu: Liczba urządzeń aparatury medycznej/sprzętu medycznego zakupionych w programie – 39 szt. Wskaźnik rezultatu: average length of stay at hospital (średnia długość pobytu w szpitalu) - SPZZOZ w Pionkach 4,4 Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi w SPZZOZ w Pionkach 2018 (zakończenie realizacji projektu) - 16 500; 2023 - 19 000	Starostwo Powiatowe w Radomiu	Przestrzenna/ społeczna
--------------	--	--	-------------------------------	-------------------------

6.1 Plan finansowy Programu Rewitalizacji

Finansowanie projektów w dużym stopniu uzależnione jest od sytuacji finansowej gminy. Oprócz środków budżetowych Gminy Miasta Pionki dofinansowanie zadań odbywać się będzie a także środków krajowych oraz funduszy strukturalnych UE. Perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020 stwarza możliwość pozyskania funduszy na dalszy rozwój i podniesienie jakości życia mieszkańców.

Możliwe źródła finansowania projektów ujętych w Programie Rewitalizacji to :

budżet państwa;

budżet miasta Pionki;

budżet starostwa powiatowego;

budżet województwa mazowieckiego;

środki Unii Europejskiej (w ramach polityki strukturalnej i polityki spójności);

środki prywatne (w ramach partnerstwa publiczno – prywatnego);

środki własne sponsorów, dzierżawców obiektów, firm itp.

W tabeli numer 47 zestawiono wartościowo projekty włączone do Programu Rewitalizacji oraz wskazano źródła, z których zostanie sfinansowana ich realizacja.

Projekty zaprezentowane w niniejszym opracowaniu oraz ich szczegółowe opisy, przedstawione w tabeli powyżej mają charakter indykatywny.

Należy przez to rozumieć, iż dopuszczalne są modyfikacje dotyczące zarówno zakresu, wartości jak i terminu, a realizacja poszczególnych zadań będzie uzależniona od bieżących możliwości finansowych podmiotów i instytucji odpowiedzialnych za ich wdrażanie.

Obszar	Nazwa projektu	Podmiot realizujący	Realizacja	Wartość projektu	Źródło finansowania
A	Utworzenie świetlicy integracyjnej	Gmina Miasta Pionki / Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2017 - 2018	200 000 zł	RPO WM Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych/ Budżet miasta
A	Klub Integracji Społecznej (KIS)	Gmina Miasta Pionki / Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2017 - 2018	70 000 zł	EFS + budżet miasta
A	Zielone Aleje – rozwój	Gmina Miasta Pionki/ wspólnoty mieszkaniowe	2017 - 2018	1 000 000 zł	RPO WM Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych/ Budżet miasta
A	Poprawa efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków komunalnych Aleje Lipowe i Leśna	Gmina Miasta Pionki/ Miejski Zakład Usług Komunalnych	2017 - 2020	6 000 000 zł	Działanie 4.2 - Efektywność energetyczna
B	Modernizacja budynku wraz z zagospodarowaniem terenu na potrzeby Biblio. Pedagogicznej w Radomiu Filia w Pionkach przy ul. Radomskiej 7	Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego	2017 - 2018	6 000 000 zł	Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe - Wzrost regionalnego potencjału turystycznego poprzez ochronę obiektów zabytkowych
B	Zielona Starówka – rozwój terenów zieleni i rekreacji	Gmina Miasta Pionki/ wspólnoty mieszkaniowe	2016 - 2018	500 000 zł	RPO WM Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zmarginalizowanych/ Budżet

					miasta
B	Skuteczne służby - bezpieczna rodzina	Gmina Miasta Pionki / Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej / Centrum Aktywności Lokalnej	2016 - 2018	50 000 zł	EFS + budżet miasta
B	Modernizacji historycznego budynku ciepłowni PROArt Project	Gmina Miasta Pionki/ Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego	2017 - 2020	20 000 000 zł	RIT – Regionalny Instrument Terytorialny / Budżet miasta
B	Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych poprzez stworzenie warunków do rozwoju podmiotów ekonomii społecznej działających w branży usługowej na terenie historycznego budynku ciepłowni PROArt Project	Gmina Miasta Pionki/MOPS/PUP	2017 - 2020	500 000 zł	EFS + budżet miasta
B	Obywatelskie Pionki	Gmina Miasta Pionki / Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej / Centrum Aktywności Lokalnej	2017 - 2020	50 000 zł	EFS + budżet miasta
B	Rozbudowa drogi powiatowej 3523W Jedlnia–Sokoły–Pionki, w tym ulicy Radomskiej w	Powiat Radomski	2016 - 2020	4 200 000 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (w ramach regionalnego Programu Operacyjnego województwa Mazowieckiego)

	Pionkach, wraz z budową ścieżki rowerowej na odcinku ul. Radomskiej.				2014-2020) – 80%; Budżet Powiatu Radomskiego (wkład własny) – 20%.
B	Rozwój wolontariatu	Gmina Miasta Pionki / Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej / Centrum Aktywności Lokalnej	2017 - 2020	100 000 zł	EFS + budżet gminy miasta
C	Rozbudowa ulicy Fabrycznej	Gmina Miasta Pionki/Wojewoda Mazowiecki Partnerzy Starostwo Powiatowe w Radomiu/ Starostwo Powiatowe w Zwoleń	2018 - 2020	5 500 000 zł	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych/ Budżet miasta/ Starostwo Powiatowe w Radomiu
C	Rewitalizacji zdegradowanego terenu przemysłowego - Staw Górny Pionki	Gmina Miasta Pionki	2017 - 2020	10 000 000 zł	RIT – Regionalny Instrument Terytorialny / Budżet miasta
C	Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych poprzez stworzenie warunków do rozwoju podmiotów ekonomii społecznej działających w branży usługowej na terenie	Gmina Miasta Pionki/MOPS/PUP	2017 - 2020	400 000 zł	EFS + budżet miasta

	Stawu Górnego w Pionkach				
A,B,C	Rozbudowa, modernizacja i wyposażenie Szpitala w Pionkach w celu zwiększenia dostępności usług medycznych SPZZOZ w Pionkach.	Powiat Radomski	2017 – 2018	10 649 560,00	80% - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego 2014-2020) Budżet Powiatu Radomskiego (wkład własny) – 20%.

7. Cel i zadania Programu Rewitalizacji

Głównym celem rewitalizacji jest wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego, czyli stanu spowodowanego koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- gospodarczej
- środowiskowej
- przestrzenno-funkcjonalnej
- technicznej

Aby jednak zrealizować główny cel rewitalizacji, potrzebny jest szereg celów strategiczny oraz operacyjny, które mają na celu eliminację bądź ograniczenie występujących na analizowanym obszarze negatywnych zjawisk. W wyniku przeprowadzonej analizy wskaźnikowej zidentyfikowany został szereg negatywnych zjawisk społecznych, które należy wyeliminować. Są to:

Dla obszaru A:

- wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,
- wysoka stopa bezrobocia, w tym długotrwałego,
- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń, w tym wśród osób nieletnich,
- słaba aktywność gospodarcza mieszkańców,
- wysoki odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności;

Dla obszaru B:

- wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,
- wysoka stopa bezrobocia, w tym długotrwałego,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych,
- niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym,
- słaba aktywność gospodarcza mieszkańców.

Dla obszaru C:

- wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia,

- wysoka stopa bezrobocia, w tym długotrwałego,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych,
- niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym,
- słaba aktywność gospodarcza mieszkańców.

Dodatkowo, na zidentyfikowanych obszarach problemowych znajdują się budynki w złym stanie technicznym, które należy wyremontować, zapewniając przy tym odpowiednią efektywność energetyczną. Cel strategiczny oraz operacyjny działań rewitalizacyjnych mające na celu zlikwidowanie bądź ograniczenie zjawisk negatywnych występujących na obszarze zdegradowanym przedstawiają się następująco:

Cel strategiczny 1 Podniesienie warunków życia mieszkańców

Cel operacyjny 1 Poprawa standardu technicznego mieszkań komunalnych z uwzględnieniem tworzenia przestrzeni wspólnych.

Cel operacyjny 2 Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznych.

Kierunek działania: poprawa standardu technicznego mieszkań socjalnych i budynków komunalnych poprzez remonty, termomodernizację, zagospodarowanie terenu wokół budynków komunalnych w celu większej integracji mieszkańców.

Cel strategiczny 2 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i budowa spójności społecznej „Reintegracja społeczna”

Cel operacyjny 1 Rozwój kapitału społecznego (współpraca, wzajemna pomoc, zaufanie)

Cel operacyjny 2 Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej

Cel operacyjny 3 Rozwój różnych form działalności społecznej w tym przede wszystkim zdrowotnej skierowanej do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Kierunek działania: przeciwdziałanie ubóstwu i jego dziedziczeniu, podjęcie współpracy ze szkołami, prowadzenie warsztatów i szkoleń tematycznych, budowanie zaangażowania obywatelskiego w dobro wspólne, stworzenie warunków do prowadzenia spotkań, organizowania czasu

wolnego oraz organizacji wydarzeń, aktywizacja mieszkańców, motywowanie ich do zmiany sposobu życia, przedstawianie prawidłowych wzorców życia rodzinnego i społecznego, propagowanie zachowań prozdrowotnych, walka z uzależnieniami, wspieranie organizacji pozarządowych i nieformalnych grup działających dla dobra wspólnego, promowanie dialogu społecznego, zwiększanie oferty specjalistycznej pomocy, aktywizacja bezrobotnych, wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy edukacyjne, zdrowotne, uczestnictwo w kulturze, podnoszenie kwalifikacji (staże, praktyki, szkoły), rozwój usług społecznych, budowanie zaangażowania obywatelskiego w dobro wspólne, wzmacnianie więzi sąsiedzkich, krzewienie tolerancji i postaw altruistycznych (wolontariat), prowadzenie działań mających na celu wsparcie finansowe dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji.

Cel strategiczny 3 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

Cel operacyjny 1 Budowanie klimatu rozwoju podmiotów ekonomii społecznej.

Kierunki działania: stwarzanie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, współpraca z przedsiębiorcami, kreowanie postawy przedsiębiorczości wśród dzieci i młodzieży, promocja gospodarcza, , organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców, włączanie lokalnego biznesu do opracowywania kierunków rozwoju gminy oraz programów gospodarczych, poprawa atrakcyjności gospodarczej przestrzeni publicznej, modernizacja infrastruktury drogowej.

Cel strategiczny 4 Skuteczna ochrona i świadome korzystanie z zasobów środowiska naturalnego

Cel operacyjny 1 Zwiększenie jakości powietrza poprzez obniżenie poziomu zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery.

Kierunek działania: podjęcie działań z zakresu redukcji emisji poprzez realizację „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miasta Pionki”, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w ramach prowadzonych inwestycji publicznych, termomodernizacja budynków, w tym budynków użyteczności publicznej, wymiana źródeł ogrzewania w budynkach komunalnych oraz użyteczności publicznej z obszaru rewitalizacji, działania informacyjne na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Misja i cele strategiczne powinny pozostać stałe w całym okresie obowiązywania programu rewitalizacji. Cele operacyjne mogą być dołączane w toku trwania programu lub z niego wykreślane gdy zostaną zrealizowane. Przyjęte kierunki działań odpowiadają celom rewitalizacji.

Kierunki działań są elementem programu rewitalizacji służącym eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych wcześniej negatywnych zjawisk. Kierunki te odpowiadają przyjętym celom rewitalizacji. Jednocześnie na etapie tworzenia PR odpowiadają możliwościom finansowym gminy.

7.1 Wizja – stan docelowy obszaru rewitalizacji

Realizacja zadań zaplanowanych w ramach procesu rewitalizacji w Pionkach przyczyni się do wielu pozytywnych zmian we wszystkich trzech obszarach wyznaczonych do rewitalizacji. Jednocześnie zaplanowane do realizacji dwa projekty uzupełniające pozytywnie wpłyną na całą tkankę miejską. Pierwszy projekt polegający na modernizacji drogi powiatowej w celu wybudowania ścieżki rowerowej umożliwi skomunalizowanie ruchu rowerowego i wpłynie na poprawę bezpieczeństwa rowerzystów. Projekt bezpośrednio graniczy z wyznaczoną strefą rewitalizacji. Drugi projekt uzupełniający leży w centrum miasta ale poza strefami rewitalizacji, jednocześnie realizacja tego projektu polegać będzie na rozbudowie, modernizacji i doposażeniu Szpitala w Pionkach w celu zwiększenia dostępności usług medycznych SPZZOZ w Pionkach. W założeniach realizacja projektu będzie miała na celu poprawę dostępu do usług medycznych na terenie całego miasta. Zakłada się, że osoby z terenów rewitalizacji będą grupą defaworyzowaną w zakresie powszechnych działań diagnostycznych. Będą przygotowywane informacje i ulotki i rozpowszechniane za pomocą lokalnych mediów oraz strony www.pionki.pl.

Obszar A Obszar stanowi prawdziwie, tętniącą życiem część miasta. Szereg przedsięwzięć społecznych realizowanych w granicach obszaru zapewnił trwałą integrację mieszkańców, a także zapewnił im odpowiednią edukację i przystosował do dynamicznie zmieniającego się rynku pracy. Spowodowało to systematyczne obniżanie stopy bezrobocia. Wzrósł stopień aktywizacji zawodowej i gospodarczej mieszkańców obszaru i zahamowano nasilanie zjawiska wyłączenia społecznego, przez co stale zwiększa się oferta proponowanych usług, zarówno komercyjnych jak i publicznych. Obszar jest teraz zdecydowanie bardziej bezpieczny, przyjazny dla osób młodych, seniorów oraz dla rodzin z dziećmi. Zlikwidowane zostały występujące na tym obszarze patologie społeczne. Widoczne rezultaty modernizacji i remontów budynków komunalnych stwarzają wizję miasta atrakcyjnego i stale przyciągają nowych mieszkańców, inwestorów i podmioty zainteresowane prowadzeniem na obszarze działalności gospodarczej. Zrewitalizowane zostały wszystkie najbardziej zdegradowane części tkanki miejskiej, takie jak przestrzenie publiczne, tereny zielone czy budynki, służące mieszkańcom Pionek do celów rekreacyjnych. Zrewitalizowany obszar będzie przestrzenią w pełni funkcjonalną i „społecznoTwórczą” zamieszkałą przez zintegrowane społeczeństwo, charakteryzujące się poczuciem lokalnej przynależności oraz wrażliwością społeczną.

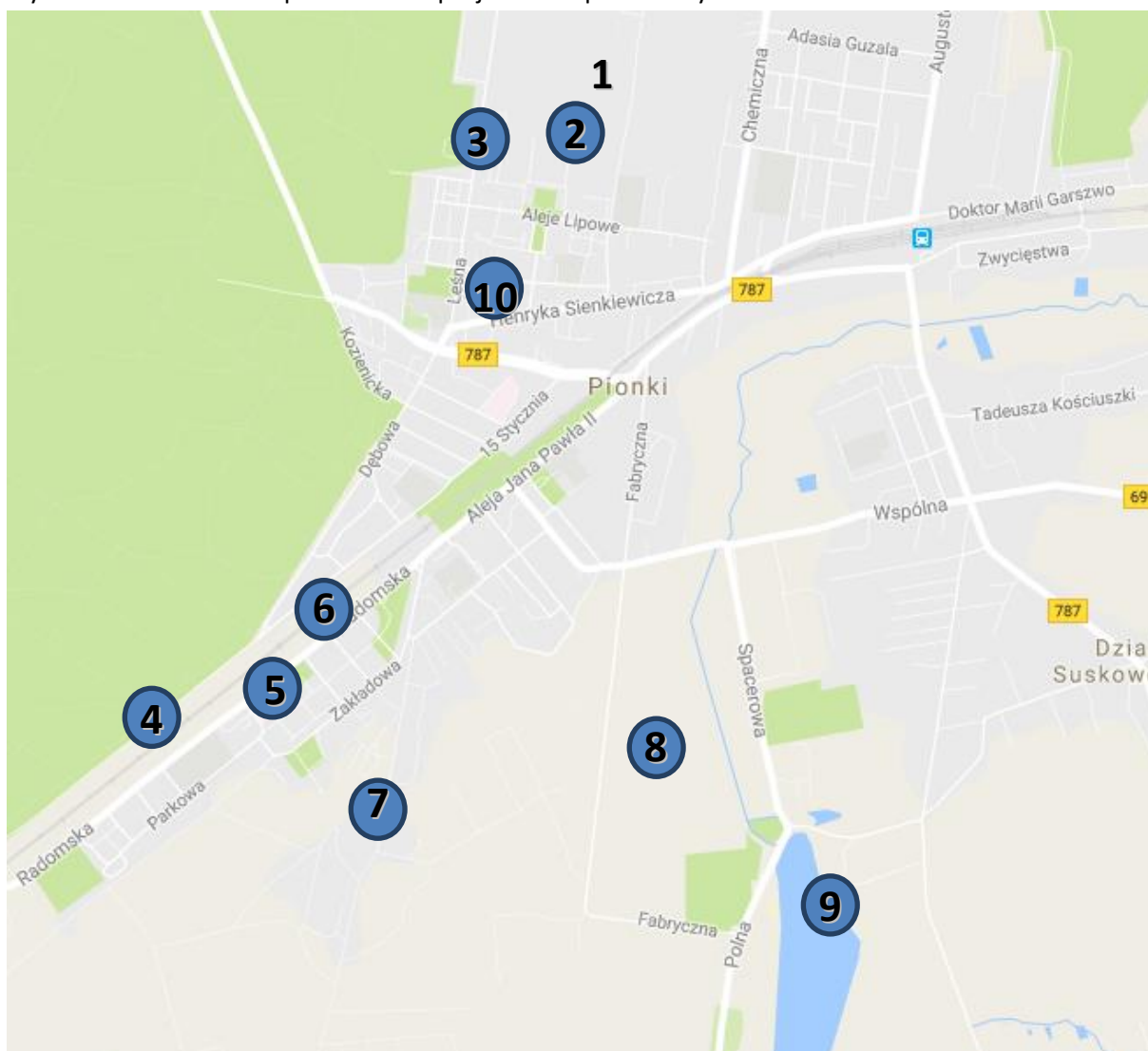
Obszar B Najbardziej zdegradowana część obszaru została zrewitalizowana. Budynki starej ciepłowni został zaadoptowany pod Galerię Sztuki Wielkogabarytowej – projekt PROArt. Zlikwidowane zostały wszystkie występujące na tym obszarze patologie społeczne. Poprzez wzrost aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców znacznie zmalała stopa bezrobocia na obszarze. Wraz ze wzrostem aktywności zauważalny został spadek przestępczości na tym obszarze. Zainicjowane programy społeczne skutecznie przeciwdziałają zjawisku wyłączenia społecznego, zwłaszcza wśród osób młodszych, które do tej pory spędzały wolny czas przesiadując beczynnie wśród bloków. Rewitalizowane otoczenie budynków Biblioteki i Ciepłowni przyciąga mieszkańców i zachęca do aktywnego spędzania czasu na wolnym powietrzu mieszkańców w każdym wieku. Realizowane działania społeczne integrują mieszkańców obszaru i zapobiegają wykluczeniu społecznemu.

Obszar C Zdegradowany obszar dzięki podjętym działaniom odzyska swój dawny blask, budynki użyteczności publicznej staną się zapleczem dla centrum turystyczno-rekreacyjnego miasta. Na obszarze pojawią się nowe podmioty prowadzące działalność gospodarczą całoroczną. Mieszkańcy znajdą zatrudnienie w nowo powstałych firmach. Teren poprzemysłowy stanie się centrum rekreacji do którego mieszkańcy będą chętnie przybywać i miło spędzać czas wolny. Zrewitalizowany obszar stanie się lokalnym centrum integracji mieszkańców „sercem Pionek”. Interwencja mająca na celu wyprowadzenie obszaru ze stanu degradacji przyczyni się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa, obszar będzie przyjazny mieszkańcom i chętnie odwiedzany.

8. Mechanizmy komplementarności

Komplementarność przestrzenna. Pomiędzy wszystkimi zaplanowanymi do realizacji projektami zlokalizowanymi na obszarze rewitalizacji zachodził będzie efekt synergii. Dzięki czemu przedsięwzięcia zaplanowane zostały w taki sposób, który umożliwi wzajemne dopełnianie się. Realizacja zakładanych przedsięwzięć wpływać będzie na cały obszar rewitalizacji. Kompleksowe podejście do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów zapobiegnie rozprzestrzenianiu i przenoszeniu się zjawisk kryzysowych na inne obszary miasta. Poniższa mapa przedstawia rozmieszczenie przestrzenne projektów zaplanowanych w ramach Programu Rewitalizacji Miasta Pionki na lata 2016 - 2022.

Ryc. 33 Rozmieszczenie przestrzenne projektów zaplanowanych w ramach LPR

W kontekście komplementarności przestrzennej zaplanowano następujące projekty do realizacji na obszarze rewitalizacji:

1. Poprawa efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków komunalnych Aleje Lipowe i Leśna
2. Zielone Aleje – rozwój terenów zieleni i rekreacji
3. Utworzenie świetlicy integracyjnej
4. Rozbudowa drogi powiatowej 3523W Jedlnia–Sokoły–Pionki, w tym ulicy Radomskiej w Pionkach, wraz z budową ścieżki rowerowej na odcinku ul. Radomskiej. (projekt uzupełniający)
5. Zielona Starówka – rozwój terenów zieleni i rekreacji
6. Modernizacja budynku wraz z zagospodarowaniem terenu na potrzeby Biblioteki Pedagogicznej w Radomiu Filia w Pionkach przy ul. Radomskiej 7
7. Modernizacji historycznego budynku ciepłowni PROArt Project
8. Rozbudowa ulicy Fabrycznej
9. Rewitalizacji zdegradowanego terenu przemysłowego - Staw Górny Pionki
10. Dodatkowym projektem uzupełniającym jest projekt pn. „Rozbudowa, modernizacja i doposażenie Szpitala w Pionkach w celu zwiększenia dostępności usług medycznych SPZZOZ w Pionkach”. (projekt uzupełniający)

Komplementarność problemowa Projekty zaplanowane do realizacji mają na celu kompleksowe oddziaływanie w sferze przestrzennej (np. zielone aleje – rozwój terenów zieleni i rekreacji), technicznej (remonty części wspólnych budynków, termomodernizacja) oraz społecznej (włączenie społeczne mieszkańców poprzez pomoc specjalistów, Klub integracji społecznej, rozwój wolontariatu, Obywatelskie Pionki itp.). Dzięki komplementarności wsparcia program rewitalizacji będzie efektywnie oddziaływał na wszystkie obszary rewitalizacji. W poniższej tabeli przedstawiono projekty w ujęciu problemowym. Projekt polegający na rozbudowie, modernizacji i doposażeniu Szpitala w Pionkach w celu zwiększenia dostępności usług medycznych SPZZOZ w Pionkach, będzie znacząco oddziaływał

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna Osiągnięcie komplementarności proceduralno-instytucjonalnej możliwe będzie dzięki zapewnieniu aktywnego i efektywnego współdziałania instytucji przy jednoczesnym zachowaniu spójności procedur. Prawdłowo

przygotowany i opisany system zarządzania programem, którego głównym wykonawcą będzie powołany Zespół ds. Rewitalizacji, składający się z pracowników Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych miasta, pozwoli na uzyskanie optymalnego poziomu partycypacji społecznej interesariuszy w procesie rewitalizacji (szczegółowy opis znajduje się w rozdziale wdrażanie).

Komplementarność międzyokresowa Komplementarność międzyokresowa w procesie rewitalizacji oznacza możliwość dopełnienia przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 projektami realizowanymi i zaplanowanymi do realizacji w ramach polityki spójności 2014-2020. W celu zapewnienia komplementarności międzyokresowej wszystkie zrealizowane działania o charakterze rewitalizacyjnym finansowane w perspektywie finansowej UE na lata 2007 – 2013 powinny być kontynuowane i uzupełniane w ramach możliwości w nowej perspektywie na lata 2014 – 2020. W poniższej tabeli przedstawione zostały główne działania posiadające charakter rewitalizacyjny zrealizowane w latach 2004 – 2016 w mieście Pionki.

Tabela 48. Wykaz projektów komplementarnych

lp.	Tytuł projektu	Data podpisania umowy	Wartość projektu	Wartość dotacji	Okres realizacji projektu
1	Rewitalizacja historycznego budynku Kasyna na potrzeby stworzenia Centrum Aktywności Lokalnej w Pionkach	18.11.2010r.	6489494,45	4263608,67	13.11.2007r.- 31.07.2013r.
2	Zagospodarowanie Ogródka Jordanowskiego-Rozbudowa Centrum Rekreacyjno-Rozrywkowego w Pionkach	5.11.2007r.	1755191,18	1140874,25	30.06.2008r.
3	Usprawnienie ruchu drogowego w subregionie radomskim poprzez modernizację dróg lokalnych w mieście i gminie Pionki	18.06.2010r.	6278734,37	5036544,92	15.09.2011r.
4	Internet szansą rozwoju mieszkańców Gminy Miasta Pionki	14.09.2011r.	4092006,30	3478205,35	29.10.2010 - 31.12.2014.
5	Obywatel on-line. Informatyzacja Urzędu Miasta i miejskich placówek użyteczności publicznej w Pionkach	07.09.2010r.	803272,42	658042,27	01.04.2008r.- 15.06.2010r.
6	Pionki miejscem sukcesu - promocja gospodarcza Mazowsza	19.10.2011r.	577828,40	491154,14	20.01.2011r.- 31.01.2013r.
7	Pionki warsztaty edukacyjne dla opiekunów osób niepełnosprawnych	16.03.2010r..	49990,00	42491,50	30.06.2010r.
8	Pionki - warsztaty edukacyjne dla opiekunów osób niepełnosprawnych II	09.03.2011r.	49990,00	49990,00	31.05.2011r.
9	Opracowanie dokumentacji dla terenów inwestycyjnych w Pionkowskim Parku Przemysłowym "Pronit"	28.02.2012r.	755000,00	589000,00	01.09.2011r.- 30.11.2014r.
10	Umowa partnerska na rzecz realizacji projektu "Innowacyjny system wsparcia rozwoju ekonomii społecznej na południowym Mazowszu"	20.07.2012r.	123279,10	123279,10	20.07.2012r.- 30.11.2015r.
11	"Internet w Gminie Miasto Pionki dobrem powszechnym"	10.06.2014r.	2168458,10	325268,72	01.06.2013r.- 31.12.2015r.

Komplementarność źródeł finansowania Działania podejmowane w ramach programu rewitalizacji w Pionkach finansowane będą ze środków budżetu miasta, programów współfinansowanych przez EFRR i EFS oraz innych dostępnych środków w tym krajowych i zagranicznych. Jednocześnie miasto będzie współpracowało z interesariuszami procesu rewitalizacji – m.in. organizacjami pozarządowymi, właścicielami nieruchomości, instytucjami zaangażowanymi w proces pozyskiwania środków na projekty rewitalizacyjne.

9. Partycypacja społeczna - uspołeczniony proces prac nad Programem Rewitalizacji

W toku prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji przeprowadzono konsultacje społeczne, które realizowane były na różnych etapach prac nad dokumentem. Konsultacyjne zostały zróżnicowane zarówno pod względem kanału, jak i formy przekazu, aby dotrzeć w efektywny sposób do poszczególnych grup docelowych.

Istotny element działań komunikacyjnych w ramach prac nad Programem Rewitalizacji stanowiły działania edukacyjne, mające na celu przybliżenie mieszkańcom, w sposób przystępny, podstawowej wiedzy na temat rewitalizacji. Wykorzystano materiały tekstowe, prezentacje multimedialne oraz infografiki.

Uspołeczniony proces prac nad Programem Rewitalizacji przedstawiał się następująco:

1. Ankietyzacja wstępna

Badanie ankietowe zostało zrealizowane w ramach opracowywanej Programu Rewitalizacji. Objęto nim mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe, pochodzące z obszaru miasta. W wyniku realizacji badania uzyskano 60 wypełnionych przez mieszkańców ankiet.

2. Na stronie internetowej zostały zamieszczone podstawowe materiały na temat procesu rewitalizacji. Przygotowano kilka artykułów tematycznych poświęconych rewitalizacji, mówiących o tym, jak powstaje PR, jak wyglądają dobre projekty rewitalizacyjne, a także czym jest rewitalizacja. Na stronie pojawiały się także informacje dotyczące wytyczonego na terenie miasta obszaru zdegradowanego.

3. Konsultacje na etapie opracowywania części diagnozującej PR.

4. Wnioski ze spotkań diagnozujących ze stronami procesu rewitalizacji.

10. System realizacji wdrażania programu rewitalizacji

Wdrażanie Programu Rewitalizacji jest procesem złożonym wymagającym adekwatnego przygotowania informacyjnego oraz permanentnej komunikacji z interesariuszami rewitalizacji. Zgodnie z założeniami program rewitalizacji gminy stanowi narzędzie wspomagające rozwój gminy, jednak aby było ono skuteczne koniecznym wydaje się prowadzenie wdrożenia jako złożonego procesu, nad którym na każdym etapie czuwa odpowiednio wyszkolony i posiadający wiedzę pracownik/zespół, interesariusz lub organizacja zewnętrzna tak, aby nie został zachwiana została ciągłość procesów rewitalizacyjnych. Prawidłowo prowadzony proces wdrożenia Programu Rewitalizacji wymaga zaangażowania licznych instytucji, organizacji i poszczególnych osób. Samo przyjęcie, jak i wprowadzane aktualizacje PR, wymagają formy uchwały Rady Miejskiej. Osobą odpowiedzialną za realizację przyjętego i uchwalonego Programu Rewitalizacji jest Burmistrz Pionek. Burmistrz Pionek powoła zarządzeniem Zespół ds. rewitalizacji, który kierowany będzie przez powołanego w ramach niniejszego zarządzenia Koordynatora ds. rewitalizacji:

1. Referenci ds. rewitalizacji: będą to wybrani pracownicy następujących wydziałów Urzędu Miejskiego i jednostek organizacyjnych: Wydział Gospodarowania Mieniem Gminy, Wydział Inwestycji i Ochrony Środowiska, Wydział Strategii i Rozwoju, przedstawiciel MOPS. Przewiduje się powołanie 4 do 5 referentów do ich zadań należeć będzie:
 - ☐ monitorowanie i ocena stopnia realizacji Programu Rewitalizacji. Ocena będzie następowała w pierwszym kwartale kolejnego roku i będzie obejmowała całość działań wykonanych w roku ubiegłym;
 - ☐ nadzór nad realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie, w tym także monitorowanie ich wdrażania;
 - ☐ wnioskowanie do Burmistrza Pionek o uzasadnione zmiany w treści PR;
 - ☐ przyjmowanie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych od interesariuszy procesu rewitalizacji według zasad ustalonych przez Zespół;
 - ☐ działalność informacyjno-promocyjna;
 - ☐ sporządzenie raportu końcowego na zakończenie horyzontu czasowego Programu Rewitalizacji.
2. Burmistrz Pionek – głównym zadaniem Burmistrza Pionek będzie pośrednictwo pomiędzy Urzędem Miasta a lokalną społecznością. Burmistrz pełni funkcję lokalnego

lidera, którego zadaniem jest zapewnienie rozwoju miasta, dlatego zasadnym jest włączenie go w proces rewitalizacji. Do pozostałych zadań Burmistrza Pionek w ramach Zespołu ds. Rewitalizacji należą:

uczestniczenie w spotkaniach Zespołu i reprezentowanie na nich lokalnej społeczności; prowadzenie konsultacji i spotkań w celu poznania ich opinii, a także informowaniu ich o działalności Zespołu.

3. Doradcy ds. Rewitalizacji – przedstawiciele Urzędu Miasta, jednostek organizacyjnych miasta, w tym placówek kulturalnych i oświatowych, a także przedstawiciele organizacji pozarządowych i sektora gospodarczego. Doradcy wybierani będą przez Referentów. Osoba wytypowana na stanowisko Doradcy ds. Rewitalizacji wyraża chęć uczestnictwa w Zespole. Do zadań doradców należeć będą:
 - ☐ Wspomaganie Referentów w działaniach informacyjno-promocyjnych;
 - ☐ Pełnienie funkcji opiniodawczych w stosunku do Referentów;
 - ☐ Uczestnictwo w spotkaniach Zespołu.
4. Zaproszeni mieszkańcy – członkowie społeczności lokalnej będą mogli brać udział w otwartych spotkaniach, podczas których będą mogli zgłaszać swoje uwagi i wnioski dotyczące procesu rewitalizacji.

Prace Zespołu będzie prowadzić Koordynator ds. rewitalizacji. Do jego zadań będzie należało m. in. zwoływanie oraz organizowanie spotkań mających na celu ocenę PR, przekładanie Burmistrzowi Pionek wniosków, koordynacja prac zespołu w zakresie współpracy z interesariuszami rewitalizacji, nadzór nad pracami zespołu w zakresie działalności promocyjno – informacyjnej, nadzór nad wprowadzaniem zmian do PR w ramach wniosków i informacji przedłożonych przez interesariuszy procesu rewitalizacji oraz członków Zespołu ds. rewitalizacji. Uprawnienia do głosowania posiadać będą Referenci i Doradcy ds. rewitalizacji oraz Burmistrz Pionek. Ponadto zespół odpowiedzialny będzie za udostępnianie informacji dotyczących PR, organizowanie konferencji, spotkań i konsultacji celem promocji poszczególnych projektów zawartych w programie. Niezbędnym elementem pracy zespołu będzie organizowanie dialogu społecznego dotyczącego spraw związanych z potrzebami oraz koniecznością aktualizacji Programu Rewitalizacji. Podstawą systemu realizacji programu będzie ciągły dialog prowadzony pomiędzy interesariuszami procesu rewitalizacji.

Wdrażanie PR odbywać się będzie poprzez realizację opisanych działań przyjmując formę projektów wskazanych w części strategicznej niniejszego Programu. Niezbędne jest stworzenie wokół PR korzystnego klimatu, który przyczyni się do wysokiego zaangażowania społecznego. Zaangażowanie podmiotów z zewnątrz do współuczestnictwa w procesie wdrożenia przyczyni się sukcesu PR. Narzędziem mającym za zadanie zwiększenie społecznego zaangażowania we wdrażanie PR jest polityka promocji. Zakres zadań polityki promocji obejmuje m.in.:

- ☐ wyjaśnianie interesariuszom korzyści płynących z procesu rewitalizacji,
- ☐ udostępnianie informacji o celach i problemach określonych w Programie Rewitalizacji,
- ☐ zachęcanie mieszkańców do wyrażania własnych opinii i projektów,
- ☐ komunikacja z mediami.

W celu prawidłowego prowadzenia polityki promocji konieczne jest systematyczne przekazywanie informacji interesariuszom o podejmowanych działaniach i osiągniętych w ich rezultatach. Komunikacja dwustronna oraz współpraca władz miasta z mieszkańcami to podstawowe obszary, wokół których musi się koncertować polityka promocji PR. Takie podejście można realizować dzięki:

- ☐ informowaniu o postępach we wdrażaniu PR – poprzez stronę internetową www.pionki.pl, na której na bieżąco zamieszczane będą najbardziej aktualne informacje dotyczące procesu wdrażaniem PR,
- ☐ udostępnianiu informacji o wdrażanych projektach oraz publikowaniu na stronie internetowej www.pionki.pl okresowych sprawozdań dot. Programu Rewitalizacji. Zespół ds. rewitalizacji przekazywać będzie Burmistrzowi Pionek sprawozdanie z oceny realizacji PR (za rok poprzedni), sporządzone w I kwartale roku następnego. Do zadań Burmistrza należy ocena zasadności przekazanych wniosków i w przypadku uzasadnionej konieczności zmiany PR przedłożenie Radzie Miejskiej stosownej uchwały o zmianie PR. W okresie obowiązywania PR jeden raz (w 2019 roku) zostanie przeprowadzona ocena (ewaluacja) mid-term realizacji PR. Ocena ta, bazować będzie m.in. na:
 - ☐ corocznej sprawozdawczości,
 - ☐ uwarunkowaniach obszaru rewitalizacji (sytuacja społeczna, gospodarcza i in.)

□ uwarunkowaniach wewnętrznych w Pionkach (m. in. sytuacja finansowa, potencjał instytucjonalny)

□ uwarunkowaniach zewnętrznych (takich jak dostępność funduszy i instrumentów zewnętrznych itd.) Ocena mid-term potwierdzi aktualność PR bądź wskaże zasadność i kierunki jego modyfikacji. Ponadto, po zakończeniu wdrażania PR, tj. po 2022 roku, zostanie przeprowadzona ocena ex – post, która m. in. przeniesie wnioski dla działań rewitalizacyjnych w Pionkach na następne lata.

W obszarze wpływu Programu na rewitalizację wyznaczonych obszarów miasta ewaluacja musi uwzględnić następujące aspekty:

- poprawę jakości życia mieszkańców,
- poprawę warunków mieszkaniowych,
- poprawa jakości środowiska,
- poprawę struktury społecznej,
- zwiększenie dostępności miejsca pracy,
- poprawa poziomu wykształcenia mieszkańców,
- poprawa wyposażenie w infrastrukturę społeczną i kulturalną.

Komunikacja i współpraca władz miasta Pionki ze społecznością lokalną odbywać się będzie poprzez:

- bieżące informowanie o postępach we wdrażaniu Programu Rewitalizacji - każdy mieszkaniec miasta będzie miał możliwość uzyskania informacji o aktualnym stanie prac wdrożeniowych planu w siedzibie Urzędu Miasta, wraz z możliwością wglądu w dokumentację (raporty monitoringowe),
- możliwość udziału mieszkańców w posiedzeniach Zespołu ds. Rewitalizacji (po wcześniejszym zgłoszeniu swojej obecności),
- podjęcie współpracy z lokalnymi mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych przynajmniej raz w roku,

W lokalnej prasie i na stronach internetowych podawane będą systematycznie informacje na temat zaangażowania finansowego w realizację projektów oraz o stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Programu.

Ponadto na stronie internetowej Miasta Pionki pod adresem www.pionki.pl oraz w gazecie lokalnej będą pojawiały się cyklicznie informacje dotyczące realizacji powyższego dokumentu oraz informacje o posiedzeniach Zespołu ds. Rewitalizacji.

Należy zaznaczyć, że public relations Programu Rewitalizacji to nie są jedynie kontakty z prasą i mediami. To również sposób prowadzenia projektów, spotkania z zainteresowanymi grupami mieszkańców, minimalizacja ewentualnych negatywnych efektów planowanych realizowanych działań. Planowanym rezultatem aktywnej komunikacji społecznej będzie więc wzrost zainteresowania realizowanymi projektami, co zwiększy kontrolę społeczną, stworzenie i utrzymanie wzajemnego zrozumienia pomiędzy gminą a jej mieszkańcami, polepszenie mechanizmów budowy wsparcia społecznego dla obecnego i przyszłego Programu Rewitalizacji.

11. System monitoringu programu rewitalizacji

Dokument o charakterze strategicznym, jakim w założeniu ma być „Program Rewitalizacji Miasta Pionki na lata 2016 – 2022”, powinien posiadać opracowany system monitorowania postępów wdrażanych celów. Dzięki temu procesowi możliwe będzie osiągnięcie stanu docelowego, jaki został przyjęty w dokumencie. Tylko dzięki gromadzeniu i prawidłowej interpretacji danych zawartych w Programie Rewitalizacji możliwe będzie dokonywanie bieżących korekt w podejmowanych działaniach w przypadku wystąpienia nieprawidłowości. Program Rewitalizacji powiązany zostanie z systemem wdrażania i podlegać będzie również systemowi monitoringu. Pełny system monitorowania powinien obejmować:

- ☐ część monitoringu, obejmującą podsystem zbierania i selekcjonowania pozyskanych informacji,
- ☐ część ewaluacyjną, czyli obejmującą podsystem oceny i interpretacji pozyskanego materiału.

Głównym celem funkcjonowania systemu monitoringu jest gromadzenie i interpretacja informacji o stanie wdrożenia PR. Przygotowane w oparciu o opisany powyżej model informacje, będą podstawowym narzędziem wspomagającym podejmowanie decyzji w zakresie realizacji programu. Z uwagi na długi horyzont czasowy obowiązywania PR, z założenia jest to dokument otwarty. Dzięki temu poddawany będzie okresowej, systematycznej analizie i ocenie oraz w niezbędnych przypadkach będzie aktualizowany we wskazanym zakresie w celu dostosowania do zmieniającego otoczenia. Ocena PR i jego aktualizacja odbywać się będzie zgodnie z zasadami współpracy z podmiotami zainteresowanymi współuczestnictwem w tworzeniu i późniejszym utrzymaniu Programu. Na podstawie określonych ram działania i wytyczonych celów w PR dokonywany będzie proces monitoringu, który polegać będzie na okresowym, systematycznym obserwowaniu zachodzących zmian w otoczeniu i porównaniu ich z założeniami PR. Głównym zadaniem Referentów ds. rewitalizacji odpowiedzialnych za proces monitoringu, będzie pozyskiwanie niezbędnych danych. W głównej mierze dane będą pozyskiwane od podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych przedsięwzięć w ramach zadań określonych w Programie. Następnie dane będzie trzeba przetworzyć i na ich podstawie przygotować raport zawierający stan realizacji Programu. W pierwszym kwartale każdego roku zwoływane będzie robocze spotkanie powołanego przez Burmistrza Pionek Zespołu ds. rewitalizacji, którego zadaniem będzie zweryfikowanie i przeanalizowanie na podstawie

dostarczonych danych wszystkich aspektów związanych z wdrożonym PR. Proces monitoringu składa się z następujących etapów:

1. Zbieranie danych i informacji. Zadaniem tego etapu jest przygotowanie i przekazanie danych o projektach. Zebranie danych polegać będzie na zebraniu informacji od podmiotów realizujących poszczególne projekty o stanie ich zaawansowania.
2. Przygotowanie raportu zbiorczego. Podczas tego zadania trzeba będzie uporządkować, przetworzyć i przeanalizować dostarczone dane oraz je zarchiwizować. Powyższy etap realizowany będzie przez osobę/wydział odpowiedzialny z wdrożenie PR.
3. Ocena wyników. Porównanie osiągniętych wyników z założonymi w PR. Ocena rozbieżności i analiza przyczyn jej powstania oraz określenie propozycji rozwiązania poprzez przygotowanie zestawu działań naprawczych oraz jeżeli zachodzi taka potrzeba przygotowanie wniosku o aktualizację PR. Podmiotem odpowiedzialnym za ten etap będzie powołany przez Burmistrza Pionek Zespół ds. rewitalizacji.
4. Informacja o stopniu realizacji PR. Głównym celem tego etapu będzie zapoznanie się z oceną wyniku monitoringu PR, na tym etapie podejmowana będzie decyzja o akceptacji raportu, którą podejmować będzie Rada Miasta i Burmistrz Pionek.

Ocena skuteczności realizacji PR prowadzona będzie okresowo pod kątem aktualizacji całego programu rewitalizacji, realizowanych projektów oraz innych działań, efektywności oddziaływania na obszar kryzysowy oraz na rozwój miasta. W celu oceny całościowego oddziaływania programu rewitalizacji na rozwój obszarów zdegradowanych oraz całej gminy, zastosowane będą następujące wskaźniki realizacji celów rewitalizacji. Wskaźniki wykorzystane w celu monitorowania procesu rewitalizacji powinny spełniać następujące warunki:

- ☐ Trafności – czyli dostosowania wskaźnika do charakteru przedsięwzięcia i oczekiwanych rezultatów jego realizacji;
- ☐ Mierzalności – powinny być wyrażone w wartościach liczbowych, umożliwiając ich weryfikację;
- ☐ Wiarygodności – czyli takie zdefiniowanie wskaźnika, które nie powoduje trudności z jego weryfikacją;

□ Dostępności – powinny być łatwe do wygenerowania.

Badanie efektów wdrażania nastąpi na podstawie dwóch rodzajów wskaźników: wskaźnika produktu oraz rezultatu. Wskaźniki wyróżniono zgodnie z metodologią badania efektów wdrażania stosowaną przy tworzeniu dokumentów o charakterze strategicznym oraz programowym. Wskaźniki produktu odnoszą się do wszystkich produktów, które powstały w trakcie realizowania Programu oraz wydatkowania przyznanych środków. Mierzony jest w jednostkach rzeczowych. Natomiast wskaźnik rezultatu dotyczy efektów działań, które nastąpiły po zakończeniu i w wyniku realizowania Programu. Informuje o zmianach jakie nastąpiły w wyniku wcielenia w życie danego przedsięwzięcia. W poniższej tabeli zestawiono wskaźniki produktu i rezultatu projektów planowanych do realizacji w ramach procesu rewitalizacji.

Wskaźniki monitoringu	Jednostka miary	Wartość bazowa dla obszaru	Wartość docelowa
Wskaźnik produktu			
Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	os.	0	140
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją – 0,8 ha	ha	0	1,8
Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt	0	7
Liczba nowo utworzonych podmiotów ekonomii społecznej		0	1
Liczba przebudowanych lub zmodernizowanych dróg: 1	szt	0	1
Wskaźnik rezultatu			
Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	os.	0	30
Liczba osób biernych zawodowo/zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które poprawiły kompetencje społeczne w programie	os.	0	85
Liczba obiektów pełniących funkcje rekreacyjne na zrewitalizowanym obszarze	szt	0	2
Liczba podmiotów realizujących cele społeczne na zrewitalizowanym obszarze	szt	0	7
Łączna długość przebudowanej lub zmodernizowanej drogi 1520 m.	m	0	1520
Liczba osób zatrudnionych w nowo utworzonym podmiocie	os.	0	5

Monitorowanie wykonania Programu, a także jego ocena nastąpi o wartości wskaźników produktu i rezultatu. Dane do badania wskaźnikowego będą pozyskiwane z tych samych źródeł, z których pobierano dane na etapie analizy wskaźnikowej. Tymi instytucjami będą m. in.: Urząd Miejski w Pionkach, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pionkach, Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu, Komisariat Policji w Pionkach. Ocena będzie polegała na porównaniu wartości wskaźników uzyskanych na etapie analizy wskaźnikowej oraz na etapie oceny. Ewaluacja Programu przeprowadzona będzie przez Referentów ds. Rewitalizacji w pierwszym kwartale kolejnego roku i uwzględniła będzie rok ubiegły. Sprawozdania przedstawiane będą na spotkaniach Zespołu, a następnie udostępniane za pośrednictwem strony internetowej Miasta Pionki.